

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

බාලාවතාරසූත්‍ර නිර්දේශය

ස හ

කාන්තයනා කාරකසූත්‍ර සංක්‍ෂිප්තපාඨ

විශේෂ නාම

උප ස ම

උපසංහිතපාඨ ආරම්භ විශේෂ නාම.

දෙව් අප්පිස් ද සිල්වා බව්වත්තුසාමි පතිතුමා විසින්

සකස්කරන ලදී.

XOX

ජසකොතිආරච්ඡිකේපේමස් ප්‍රේර බබ්ලම්මියේ

දර්ප්පාමි ස හ

වික්‍රමයේ සිංදේරස් ප්‍රේර

සහ අප විසින්

ලඛිතාස්තව්විමුක්ති සන්ත්‍රිලම්සි

අ වු ම ස ව ත ල දී.

XOX

ශ්‍රී බුබ් වසි 2429.

1995

Bālavatara Sūtra

3247.65.5

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY

බාලාවතාර සූත්‍රනිදේශය.

—XOX—

මේ කුසි පොත බාලාවතාරය පුනුණකරණ බාල
යන්ව සුවසේ සුත්‍රාදී ඉගෙනෙන්නටමෙහිදී ඉතා පහ
සුසි-මුඛමහාදිපති කාතකයන වණිණිනා සුත්‍රනිදේශ
කාදී පොත්වල ඉතා මනා විසතර පෙණෙනනමුත් පො
ත් ඉතා මහත් බැව්නුත් ඒ පුකරණ වික මිලකින් සුව
සේ ලබාගත නොහැකිබැව්නුත් අතිවිසතර ග්‍රන්ථ අඩුති
ක බාලජනයා විසින් දුර්විධගෙයිනුත් මේ ආසුරපාසයි

“දුසතර: සෙනාකමුඛිනාං ශාස්ත්‍රවිසතාරවාර්ධි-සනු
වෙන්මහුමුඛින් විසින් විශාල ශාස්ත්‍රනමැති ජලකිධිය
දුකසේ එතරවනු ලැබේ-මෙසේපුරුහනනරෝද කියති”-
මේ පුකරණය සුවසේ ග්‍රහණධාරණය කටහැකිබැව්
කල්පනාකටයුතු-පසුපසෙසි විශාල ශාස්ත්‍රයන් ඉගෙ
ණෙනනා අයටත් ආරමභයෙහිදී මේ බදුදැ යහපත් මා
ගේවෙයි.

නවද බොහෝ පොත්වල නොපෙණෙන ශෙලාක
ගාථාදී ගුරුකම් මේ ආචාරීන් විසින් නොගෙක්නැත දක්
වනලදෙද්ද-එසේම උපසන්නි නිපාත විසතරත් ගාථා
රුශිකින්මෙහි පෙණෙයි.

එසේම මේ ආචාරීන් විසින් කාරක සුත්‍රනිදේශය නො
කරණලද නොහොත් කරලාතිවි කාලයකදී නැතිවෙ
න්වත් පුළුවනි-දනව අප විසින් ඇසූ දුටු කොතැනක
වත් නැත්මැයි-එහෙයින් මේ පොත මුද්‍රාකරණයෙහි
සකස්කරණ මා විසින් බොහෝදෙනෙකුගේ ඉල්ලීම්
සඳහා කාතකයන කාරක කාණ්ඩයෙහි ආවාමු පත්සා
ලියක් පමණ සුත්‍රසංයකාන වතකරණයෙහි ආ කිසි
කිසි ගුරුකමකුත් දක්වමින් සම්මතපකොට අතී
ලියා මෙහි දක්වනලදී.

නවද මුලකි පරිදෙදත් මේ සුත්‍රනිදේශයෙහි උපස
ගේනිපාත අතී දක්වන ගාථා පමණක්මුත් එහි අ

සී හොදක්වූ හෙයින් බාලජනයාගේ අවබෝධය සඳහාත් අප අතරේ පැවති උපසංහේතිපාත වණිනි නාම සකස්කොට මිට එක්කෙළෙමු-කරන්තමෝද මුසලත් වතකරණ මාග්ගයෙහි අතී කී ක්‍රමත් බලා මෙය සකස් කෙළෙමු.—පුරුෂතනයෝ.

ගෙසං භා සමිතා පඤ්ඤා නොකසස්නතරෙවිතා
සමමාහබ්බාහතාවෙන භාවබුජකිනති කිම්පි.

සමි කෙනෙකුත් විසින් අනෙක ශාසනානතරයෙහි පුරුදුකරණලද පුඤ්ඤාමෝ කැවිකරණලද්දී නොවී නම් දැඩි මෝහයෙන් පහරණලදදවුම මොව්හු කිසිවක් අවබෝධ නොකෙරෙති.

මානෙව රක්ඛති පිනෙව හිනෙ නිසුබ්බකා
කානෙනවමාහිරමයනාපනිය බෙදම්
කිංචිව දිඤ්ඤා විමලාං චිතතොති ලක්ඛණං
කිංකිං නසාධයති කල්පලතෙව විදිං.

කල්පලතාඉව, කප්පියක් බඳවූ; විදිං, විදිංනාමෝ හෝ ශාසනාය; මානාඉව, හිතකාමිනි වැදූ මවක්මෙන්; රක්ඛති, ඒ උගහනු රක්ෂාකරනනිය; පිනාඉව, අතීකාමි පියෙකුයේ; හිනෙ, වැඩෙහි හෝ අභිවාඩියෙහි; නිසුබ්බකා, යොදනෙහි; කානතාඉව, ප්‍රියවලලභාවක්යේ; බෙදම්අපනිය, දෙමිනස් බැහැරලා; අභිරමයති, සිත් අලවනනිය; දිඤ්ඤා, නානාදිශාස්; විමලාංකිංචිව, කුඤ්ඤාම වන්දනානිබදු නිමල් යසසද; ලක්ඛණං, ඉසුරුද; චිතතොති, පතුරුවයි (කල්පලතෙව විදිං); කිංකිං නසාධයති, කුමක්කුමක් සිඛනොකරනනිද සියලුම සිඛකෙරෙයි යෙයි.

—*o*—

ශ්‍රී ඩි පත්‍ර ය.

—**—

පිට.	පෙළ.	අශ්‍රව.	ශ්‍රව.
1	14	කත්	කිත්
2	18	භික්ෂුගති	භික්ෂුගති
4	16	පියවු	පියවු
„	18	වසමි	වසමි
„	20	විවෘත	විවෘත
„	29	ශිෂ්‍ය	ශිෂ්‍ය
5	5	ඝර්	ඝර්
„	23	සමාපත්තිය	සමාපත්තිය
„	26	තනුගාමි	තනුගාමි
8	26	චතුර්වේදී	චතුර්වේදී
9	13	සඤ්ජිනවු	සඤ්ජිනවු
„	26	එකභාසාරසෝ	එකභාසාරසෝ
10	30	සංයෝගො	සංයෝගො
12	29	විකාසො	විකාසො
13	20	සවණ්ණො	සවණ්ණො
14	29	දෙවනොව	දෙවනොවනොව
19	2	පව	පව
„	16	කසම්	කසම්
21	21	ව්‍යපදසො	ව්‍යපදසො
23	2	භානතයි	භානතයි
„	22	භානතයි	භානතයි
24	10	ලොපො	සලොපො
27	1	විධිසුත්‍රයි	විධිසුත්‍රයි
29	1	එහතාරො	එහතාරො
„	4	වි	වි
32	22	ලාඛනා	ලාඛනා
„	22	ඉව්වනො	ඉව්වනො

පිට.	පෙළ.	දෙමළ	සූඨ
34	29	දසුකත	දසුකතා
35	31	කාලෙති	කලෙති
36	4	කුස	කුසා
„	20	වලස	වලස
„	29	කසපපහවො	කසාපපහාවො
38	6	විඨි	සංඝ,
39	10	දිනං	දිනව
„	23	හරුඞ්	විරුඞ්
40	20	කරතො	කාරතො
42	24	කානාදි	කනාදි
„	28	මරෙථ	මසුසුසෙථ
45	3	තතනොව	තතථ
49	9	නොණ	නොනොණ
52	28	පච්චසාදි	පච්චසාද
54	20	භිඤ්ඤි	භිඤ්ඤසි
55	18	පුථ	පුථ
56	29	අදි	ආදි
60	7	සසුසි	සුසුසි
69	24	අපාදායසි	අපාදායසි
„	30	සලකුතු	සලකතු
79	3	නවාචක:	නවාචක:
87	32	හවස	හාවස

බාලාචනාර සූත්‍ර නිදේශය.

—XOX—

නමෝ තසං

නගවතො අරහතො සම්මාසම්මාසං.

බුද්ධං නිබ්බූතං චා බුද්ධානුචරාචාරං,
බාලාචනාරං භාසිස්සං බාලානං බුද්ධිවුඩ්ධා.

බුද්ධං අභිවඤ්ඤා බාලාචනාරං භාසිස්සං-යනු මෙති
සදසමනස්සි.

බුද්ධං, සච්ඡෙදා; අභිවඤ්ඤා, වැද; බාලාචනාරං, බා
ලාචනාරනම්ච ප්‍රකරණය; භාසිස්සං, කියමි—කෙසේද
සච්ඡෙදා කවර ප්‍රකාරයකින් වැද කුමක්පිණිස බාලා
චනාරනම්ච ප්‍රකරණය කියයිද යත්—බුද්ධ, ප්‍රබුද්ධ; අශ්‍රී
ජ, පිසුම්බදුඩු; විලෝචනං, ඇස්ඇති; බුද්ධං, සච්ඡෙදා;
නිබ්බා, තුන්පරිදෙකෙන් (කාසාදී වාරක්‍රයෙන්); අභිවඤ්
ඤා, (භ්‍යලෝභාදීන් විනා) මනාකොට වැද; බාලානං,
බාලයන්ගේ (අමිදිතයබිදාඤ්ඤාපදාති අව්‍යුත්පන්න බා
ලප්‍රත්‍යයන්ගේ); බුද්ධිවුඩ්ධා, ශ්‍රේණිවිවිධ පිණිස; බාල
චනාරං, බාලාචනාරනම් ප්‍රකරණය; භාසිස්සං, කියමි.

මෙහි බුද්ධං යනු චිත්තියක වචනානා නාමිකපදය,
නිබ්බා, යනු නිව්‍යාන නිපාතය; අභි, යනු උපසංහිතපදය;
වඤ්ඤා යනු නිව්‍යානනිපාතපදය; බුද්ධානුචරාචාරං
යනු චිත්තියක වචනානා නාමිකපදය; බාලාචනාරං
යනු චිත්තියකවචනානානාමිකපදය; භාසිස්සං යනු
අනුමානපදය; බාලානං යනු සමස්තවචනානා නා
මිකපදය; බුද්ධිවුඩ්ධා යනු වතුකෝෂකවචනානා නාමික
පදය—සබ්බෙ සබ්බානාසබ්බානෙ ධර්මෙ, අනුප්පාදි වු
පකුති වුප්පාකුතිනිවා වුබ්බා, නං බුද්ධං—නිති විභාසෙ

හි තිබා—අවුරැස්සකි බුබුනි—අඹුනි ජාතාති, අඹු
 ජාති, බුබුනිව තාති අඹුජාතිවති බුබුනුජාති—විලෝචි
 නති එතෙස්ති විලෝචනාති—බුබුනුජාති ව්‍ය විලෝචනා
 ති යසා සො බුබුනුජවිලෝචනො-නං බුබුනුජ විලෝචි
 නං-බාලනති අසාසපසාසමනොන ජිවනතිති බා
 ලා-අසාසජිවජිවසබ්බාතා ව්‍යං උනනතිතිවා බාලා—
 අසාසනජිවජනජිව සබ්බාතෙ ලාසනතිතිවා බාලා, නෙ
 සං බාලානං—අවතරනති සජිවනෙනාති අවතාරෙ;
 බාලානං අවතාරෙ බාලාවතාරෙ, නං බාලාවතාරං—
 බුජ්ඣතිති බුඬි, වසිසනං වුඬි, බුඬිසා වුඬි බුඬිවුඬි, තද
 ජායා බුඬිවුඬිසා—අභිච්ඡිකා යනු පුච්ඡිකුසාසි, භාසිසං
 යනු අපරකුසාසි-අභිච්ඡිකා යනු අප්‍රධානකුසාසි, භාසි
 සං යනු ප්‍රධානකුසාසි-අභිච්ඡිකා යන කුසාසෙත් පැ
 මිතිසසුතුහෙසිත් බුබුනුජවිලෝචනං බුබු යනු ප්‍රාජාති
 කමිකාරකස, වජ්ජන කුසාව නමා සජිවධානව කරණ
 හෙසිත් අඛතතාසජිවු අහං යනු සුඛකතතාකාරකසි-භාසි
 සං යන කුසාසෙත් නිපදවිසසුතුහෙසිත් බාලාවතාරං
 යනු නිච්චානිකමිකාරකස, භාසනකුසාවනමා සජිව
 ධානව කරණහෙසිත් අහං යනු සුඛකතතාකාරකසි-
 අභිච්ඡිකා යන කුසාසෙති කිතකසා වසිත් කිසනලද
 හෙසිත් අහං යනු උත්තකතතාකාරකස, ඔහු වසිත් නො
 කිසනලදහෙසිත් බුබුනුජවිලෝචනං බුබු යනු අනුක්‍රා
 කමිකාරකසි—භාසිසං යන කුසාසෙති අනුක්‍රා
 යාවසිත් කිසනලදහෙසිත් අහං යනු උත්තකතතාකාර
 කස, ඔහු වසිත් නොකිසනලදහෙසිත් බාලාවතාරං ය
 නු අනුක්‍රාකමිකාරකසි-බුබුනුජවිලෝචනං යනු විශෙ
 ණණය, බුබු යනු විශෙණයයි.

භා වොදයාමච්චාභා වහ්නධ්වං ගතච්චතාභා
 ගාථායෙනාය දිපෙති කිමාමරියපුඬ්ඛවො.

භාවොදයාමි, වොදනානොකෙරෙමි; අයං ආවර්ෂපු
 ඬ්ඛවො, මෙ ආවායෙඤ්ඤාතමහෙමි; අත්තනා, නමාමසි

න්; වත්තබ්බං, කීරුසුභුද්ධි; ගඤ්ඤං, ගුණධර්ම ප්‍රකරණය; අව
 ඝාත, නොකිසා; ඵතාය භාථාය, මේ ප්‍රථම භාථාවෙන්;
 කිං දිපෙති, කුමක් දක්වාද.

මෙසේ කලාවු වොදුග ව්‍යථිකොව දක්වන
 ආවාසී කියා.

දෙමහිතස්ස ශාස්ත්‍රස්ස වොදනාතු න විද්දතෙ
 දෙමුසුකතමතනුච තස්මාච්චොද්ධිමපාඨිකම්.

දෙමහිතස්ස, දේශරහිතවූ නිදේශවූ; ශාස්ත්‍රස්ස, ශා
 ස්ත්‍රස්ස සමෘද්ධිවූ; වොදනාතු, වොදනානොමෝ; නවිද්ද
 තෙ, නැත්; දෙමුසුකතව, දෙමුසුකතාද දෙසවූ ගුණධ
 ර්මද; අතනුමි, ශාස්ත්‍රනම් නොවේ; තස්මාත්, එහෙයින්
 න්; වොදුං, වොදුය; අපාඨිකම්, නිරථිකයි.

දුක්ඛිති ශිෂ්‍යයා තමාකල වොදුග සාථිකකොව
 දක්වනසේ කියා.

ඵලං සද්ධි වාසනාත් යනා පතතාදිකලපිතාත්
 වොදනාසාක්ඛු ශාස්ත්‍රාණං ප්‍රාපෙනාත්තස්ඵලං මහත්

ගත්, යම්හෙයකින්; අවිකම්පිතාත්, නොසලනලද
 වූ; වාසනාත්, වාසනාගෙන්; සද්ධි ඵලං, ඇත්තාවූද ඵ
 ලය; නපතති, නොනෙද; වොදනාසාක්ඛු, වොදනා
 ගෙන්වනාති; ශාස්ත්‍රාණම්, ශාස්ත්‍රයන්ගේ; අථිඵලංම
 හත්, අථිඵලමති මහත්ඵලයට; ප්‍රාපෙනාති, පැමිණේ.

යම්සේ ඵලගර්තවූ වාසනාගේ නොසැලීමෙන් ඵල
 ප්‍රතිලාභයනොවෙද, සැලීමෙන්වෙද, එසේම නිදේශවූ
 ශාස්ත්‍රයාගේ වොදනා නොකිරීමෙන් අථිප්‍රතිලාභය
 නොවෙයි, කිරීමෙන්මවෙයි, එහෙයින්ම වොදනාව සා
 ථිකය යනු අතිප්‍රායි.

භා ගෙනතුං නාධර්මෙ සමස්තාසීදාං නාධර්මෙ සථි:
 ආසන්නාදි ක්‍රියාතො තවත් ශිෂ්‍යාණං බුඛිවිච්ඡිනම්.

භව්‍ය, මාත්භාජනාද; හෙනතුං, විදිනාදිණිස; නනා
 ධර්මෙ, නොගතසුලැබෙයි; සමස්තාසීදාං, මොනවට

(විවිධ) ගහනාපිණිස; නාඛ්‍යතෙ, ගසනුලැබෙයි; නාචන්, එමෙන්; ශිෂ්‍යන්ම, ශිෂ්‍යයන්ගේ; දුඛිට්ඨනමි, දොනතිවාඛිස පිණිස; ආකොපා, වොදා; ක්‍රියතෙ, කරණුලැබෙයි.

සමයේ කුමනකාරකුලයෙන් නවුම්භාරන ගහනාවුත් විසින් කිදිනාපිණිස ගසනුලැබෙයිද, මනාකොට ගහනාපිණිස ගසනුලැබෙයිද එසෙයින්ම ගුරුන් සමීපයෙන් ගතයුතු ශාස්ත්‍රානුසාරකරණය වොදා කරණු නොලැබෙයි; වොදාට පරිහාරවශයෙන් ගුරුන්විසින් කපී නවු අභිමුඛයෙන් පවුතරවු අභිමුඛයෙහිව ශාස්ත්‍රයාගේ සමයක් ග්‍රහණයපිණිස වොදනාකරණුලැබෙයි යනු භාවයි.

සථාති ඡවිපදා පදමමබ්බවං ගක්ඛිලිප්පයා

භිඤ්ඤා වසමපෙසවං ශාස්ත්‍රං නාචාභිලිප්පයා

සථාති, සමයේ; ඡවිපදා, හාඬනතම; අබ්බවං පදවං, නොපිපිස වූ පදම; ගක්ඛිලිප්පයා, ගක්ඛිකාමිව නොහොත් රෙහෙණුකැමතිව; භිඤ්ඤා, මුකුලිතවූ පත්‍රයක් වී වෘතකෙරේද; එවං, එපරිඥෙන්ම; වෘමපි, අපිද; ශාස්ත්‍රං, අවිවාතවූ ශාස්ත්‍රය; නාචාභිලිප්පයා, නාචාභිකැමතිවැවින් වොදාගෙන් විවෘතකරමු.

සමයේ හාඬනතව අවිකසිතවූ පදමය මධුබීරවූ රෙහෙණුගහනා කැමැතෙන් විවෘතකෙරේද, එපරිඥෙන් අපිද ශබ්දනැමති පෙතිපතරන් අවිකසිතවූ ශාස්ත්‍ර නැමති පදමය විකසිතහෙතුවූ නාචාභිකැමති රෙහෙණු ප්‍රතිලාභය කැමැතිව වොදනාවෙන් විකසිතකරමන ශාස්ත්‍රයෙහි දෙස දක්නාපිණිස නොවෙයි යනු භාවයි.

සමයක් ප්‍රචොදනාත් බලු ගුරුභවිට්ඨකාං විවඛිතති ශිෂ්‍යා අභවිතාති වතෙසනාහසධිකං ගෝ පසා ශ්‍රවති.

ශිෂ්‍යා, ශිෂ්‍යතෙම; සමයක් ප්‍රචොදනාත්, මනාකොට වොදනාතිර්මෙන්; ගුරුණ, ගුරුහුගේ; විවඛාමි, විවඛාට කියනුකැමතිව; බලු, එකානතයෙන්; විවඛිතති.

වඩා; හි, ඒ එසේමැයි; වනෙකන, වසාවිසින්; අඟ
විවිතානි, භවනලද්දු; ගොෑ, බෙහුනොම; අඟසේ
කං, බොහෝවූ; පය; ක්ෂීරය; ඉටුති, ප්‍රසවකෙරේ.

ගම්සේ බෙහුනොමෝ වත්සාවිසින් භවනලද්දී අන
ලොවු ක්ෂීරරසය ප්‍රසවකෙරේද, එසේම ශිෂ්‍යයාවිසින් ක
රණලද වොද්‍යය ඇතාවූ ගුරුතෙම අනලොවු සාරථී
රසයත් ප්‍රසවකෙරෙයි, එසේහෙයින් ශිෂ්‍යතෙම මනා
කොට වොදනාභිරීමෙන් ගුරුත්ගේ අථීටකකඛනනා
භිවෘත්ත වඩයි යනු භාවයි.

මේ ශිෂ්‍යයා තමාකල වොද්‍යය ව්‍යවහාසීකොට
දක්වූකල්හි පරිහාර කීකතු කැමතිව.

පණ්ණමසුබ්බිකං නාව සමඤ්ඤද්‍යුත්ථපවකං
භාථායෙනාය දීපෙති ඉධාවරිඤ්ඤාචා

අවරිසප්‍රකවො, ආවායෙය්‍යාත්තමතෙම; ඉධ, මේ ප්‍රක
රණයෙහි; එතාසභාථාය, මේ ප්‍රථම භාථාවෙන්; නාව,
පලමුකොට; පණ්ණමසුබ්බිකං, ඉඤ්ඤාවතා සර්වයෙන්
සිව් රතනතුනට ප්‍රණම පූජ්‍යාවිනමකොටැති; සමඤ්ඤ
දුත්ථපවකං. සාඤ්ඤ පූජ්‍යාථීපවකය; දීපෙති, දක්වා.

භායත්‍රාදියෙති ප්‍රණමාදි දර්ශනය කුමක්පිණිසදගත්.

ප්‍රණමකරණනැමති පුත්‍රමය පුණ්‍යතූභාවයෙන් සථා
රඛට්‍රකණ සිව්ප්‍රතිබන්ධකරෙහිද්‍යුත්තරය නිමිත්තවූ
උපට්ඨක, උපවෙශදක, කම්මයත් පිළිබඟ සථාරඛට
ත්‍රකරණයාගේ පරිසමාපපතිස පිණිස; එද මේ භාථා
වෙති පූජ්‍යාවියෙති.

සංඥං නිමිතතං කතීනාරං පරිමාණං ප්‍රයොජනම්
ප්‍රගුකථායන්තිනාත්‍රණම් පඤ්චාත් වනනාත්‍යවණ්ණ
යෙත්.

සංඥං, භායත්‍රායෙති භාමාවගති සදහා සංඥවද; නි
මිත්තං, කාරණවගතිසදහා නිමිත්තද; කතීනාරං, ප්‍රති
භවති කතීනත්ගේ ගොරවොත්පාදනය පිණිස කරනී.

න්ද; පරිමාණම්, ප්‍රතිපත්තින්ට උපසාදනවන පිණිස
 ග්‍රන්ථප්‍රමාණය; ප්‍රයෝජනම්; උග්‍රත්‍යාදී වසයෙන්
 ශාස්ත්‍රයෙන් ප්‍රමාණවන පිණිස ප්‍රයෝජනද; සමීකරණ
 ණම්, සියලු ශාස්ත්‍රයන්ට; ප්‍රගුකතා, ප්‍රවේශකාට කියා;
 පශ්චාත්, පසුව; වක්‍රා, වක්‍රාතෙම, අනුව ණිණයෙ
 න්, ව්‍යක්තකරණෙන් සිතීමටත් ශාස්ත්‍රාරම්භයෙහි
 සංඥාදී දැක්වන ශාස්ත්‍රකාරකයන්ගේ අවාරයක්නුසි අප
 ර්ථයෙන් සංඥාදී පවත්නා දක්වනු.

කා සංඥාස(තු) නනත්‍යස කිනනිවිතවිදං කානම්
 කො'ය් කතො ප්‍රමාණං කිං කසන කිංවා ප්‍රයෝජනම්

අස(තු)නනත්‍යස, මේ ශාස්ත්‍රයාගේ; සංඥා, සංඥා
 නොමේ; කා, කවරක්ද; ඉදං නනත්‍ය, මේ ශාස්ත්‍රය;
 කිනනිවිතං කානං, කුමක් නිමිත්තකොට කරණලදද;
 අසන නනත්‍යස, මේ ශාස්ත්‍රයට; කතො, කතොතෙම;
 කිං, කවරෙක්ද; අසන නනත්‍යස, මේ ශාස්ත්‍රයාගේ; ප්‍ර
 මාණං, ප්‍රමාණය; කිං, කවරෙක්ද; අසන නනත්‍යස,
 මේ ශාස්ත්‍රයාගේ; ප්‍රයෝජනම්, ප්‍රයෝජන; කිංවා, කී
 ලෙක්දයත්.

අනුචිතවිධයෙන් විප්‍රකාරවූ සංඥාවන් අතුරෙන්
 බාලාවතාරං යනු අනුචිත සංඥා, අඛණ්ඩක බාහ්‍ය
 වසයෙන් විප්‍රකාරවූ නිමිත්තයන් අතුරෙන් බාලානං යනු
 මෙයින් දැක්වූ අවිදිත ශබ්දාරූපවැනි අවිද්‍යාපනා ප
 නයෝ බාහ්‍යනිමිත්තය, ශාස්ත්‍රාරම්භකරණයෙන්ම ග
 මන්වූ සම්මතයකට කරුණුනොමේ අභ්‍යන්තර නිමිත්තයි.
 භාසිසං යන ක්‍රියායෙන් උපකාරවූ ප්‍රකාරණ කාරකතෙ
 මේ කතොයි, නාතිසංකප්‍යන නාතිමිත්තරවූයේම බාල
 යන්ගේ සු ශබ්ද අප ශබ්ද පරිඥාතයට කරුණුවෙයි, බා
 ලාවතාරං යන වචන සාමන්විතයෙන් ප්‍රමාණ දැක්වෙයි,
 හෙද පරිච්ඡේද ප්‍රමාණ ග්‍රන්ථ ප්‍රමාණවසයෙන් විප්‍රකා
 රවෙයි—මෙහි සංහිතා කාණ්ඩාදිවූ නව පරිච්ඡේදයෙ
 කී, ග්‍රන්ථප්‍රමාණ විසින් සහස්‍රයෙකි.

Digitized by Google

පටිසෙධවුඛිතබ්බානව ආඤ්ඤායාමි සද්ධිසෙපිව
චිරුබෙ ගරහෙ සුඤ්ඤා අකාමෙ චිරහප්පකෙ.

පටිසෙධ, අප්පනගොඤ්ඤා සනාදියෙහිමෙන් ප්‍රතිෂේධාසී
ගෙහිද; වුඛි, අසෙකො ධම්මා සනාදියෙහි මෙන් වාසි
සීයෙහිද; තබ්බානව, අනවර්තං සනාදියෙහි මෙන් තත්
ත්තවශයෙහිද; ආඤ්ඤායාමි, අවිතකතා ධම්මා සනාදියෙහි
මෙන් අනතරාසීයෙහිද; සද්ධිසෙපිව, අනෙකො සනාදියෙ
හිමෙන් සද්දශාසීයෙහිද; චිරුබෙ, අකුසලා ධම්මා සනා
දියෙහි මෙන් චිරුඛාසීයෙහිද; ගරහෙ, අසාමන්තෙසම්
ණ්පටිඤ්ඤා සනාදියෙහි මෙන් නිද්දාසීයෙහිද; සු
ඤ්ඤා, අභික්ඛානකා ආවාසො සකාදියෙහි මෙන් ශුන්ත
සීයෙහිද; චිරහෙ, අසභායො සනාදියෙහි මෙන් වීරො
ගාසීයෙහිද; අප්පකෙ, අනුදර්ශකඤ්ඤා සනාදියෙහි මෙ
ත් අලොසීයෙහිද; අකාමෙ, අසන මේ නිපාතසතෙම;
චත්තනෙ, වැවේ.

කිසනලද දශාසීයෙන් අකමර් සන තත්ති අකාර ක
වර අභිසෙක්කිද සනු වොදනාසි—අනතරාසීයෙහි වැවේ
සි සනු පරිහාරසි—අපි සනු කුමක්පිණ්හද සනු වොදනා
සි—අත්තො අකමරසඤ්ඤානො සන මේ වාසාසෙත්
සද්දාසීනවු යොජනාඅභි වණ්ණසත්තේ අපෙක්ඛා ව
ණ්ණස සනු පරිහාරසි.

සමනාවනොව ගරහාපෙකකාසුච සමුච්චයෙ
පඤ්ඤා සංවරණ්ණෙව ආසිංසෙත් අපිරිතං.

අපි ශබ්දස සත්ථෙසෙක්කි වැවේ.

මසාද්දාසං ප්‍රකාරෙව සම්පාවසවෙ තථා
චතුෂ්ඨෙව චෙධාචි ආදිශබ්දනතු ලක්ඛණන්.

මසාද්දාසං, සීමාගෙහිද; ප්‍රකාරෙව, ප්‍රකාරගෙහිද;
සම්පෙ, ආසනානාසෙහිද; තථා, එසේම; අවසවෙපිව, අ
වසවගෙහිද සි සනා; චතුෂ්ඨෙව, සතර අභිසෙක්කි;
චෙධාචි, පතිතතෙම; ආදිශබ්දනතු, ආදිශබ්දස; ලක්
ඛණන්, දනෙත්සි.

කීයනලද සනර අභීමෙන් අදහො යන තත්ති අදි
ශබ්දය කවර අභීමෙන් වැටේද යනු වොදනායි.

වසර්ගයෙහි වැටෙයි යනු පරිහාරයි, එකවතනාළි
සකහනෙහින අවරයාසහො කිංදිපෙති යනු වොදනායි.

අධිකකිරිවනානානි එකතාළිසහො දුතො

නා බුඩවවනානිති දිපෙතාවරියාසහො.

යනු පරිහාරයි.

අකබ්බි අකාරයො එකවතනාළිසං සුත්තනෙතාප
කාරං අකාරයො, අකාරයා අදිකොව ඇති; අ
කබ්බි, අකාරයොද; සුත්තනෙතාපකාර, පිටතතුයව
උපකාර සහිතව; එකවතනාළිසං, එක්සාළිසක් පම
ණව; අපි, ඔහු; අපොභාකාර සකුකුතො යන පුළු
වාක්යයෙන් සකුකුතවූ වණ්ණසංඛතන අකාරයෝ
නම් වෙත්. තාපයා-නෙතනමේ, ඔහු කවරහස්-
අ අයනාදි දික්වනලද මොහුමැයි. අකාරයින්ගේ මේ
ක්රමය උපහාරක්රමයෙන්ද ප්‍රධානාදි ක්‍රමයෙන්ද, කිය
නලදේද නොවෙයි, කියකයාදි ක්‍රමයෙන් කීයනලදි, උ
කතමැයි.

නිසායාදො, සර වුතා බිජුනා නිසිනා තනො
වගෙහකන් බිත්තනාදො තනො සානලහුකතමා.

නිසායා, නිශ්චිතවූ ව්‍යජනගත්ව අශ්‍රයවූ; සර, සිර
යෝ; අදොවුතා, අදිකෙහි කීයනලදහ; තනො, ඉක්
බිඳෙත්; නිසිනා, සිරයන් අශ්‍රයකොව ඇති; බි
ජනා, ව්‍යජනයෝ; වුතා, කීයනලදහ; ඒ සිර ව්‍ය
ජනයන් කෙරෙහි; වගෙහකන්, වග්ගයන් හා එකතු
සාරයෝ; බිත්තනා, බොහෝබැවින්; අදො, අදිකෙහි;
වුතා, කීයනලදහ; තනො, ඉක්බිඳෙත්; එම වග්ග
යන් හා එකතුසාරයෝ; සානලහුකතමා, කණ්ණිනාදු
දනනා ඔසි භාසිකා යයි කීයනලද සානක්‍රමයෙන් හා
ලහුකහරුකාදි ක්‍රමයෙන්ද; වුතා, කීයනලදහ.

නිසසසනිසසනෙසු නිසසසව පඨමං වතනබ්බා—අපා
තබ්බකෙසු බ්බකාව පඨමං වතනබ්බා—ගරුක ලුහක
සු ලුහකාව පඨමං වතනබ්බා—ඵකප්ඵිජෙසු ඵකප්ඵව පඨ
මං වතනබ්බා—කොසාකොසෙසු අකොසාව පඨමං ව
තනබ්බා—සිට්ඨිකිනෙසු සිට්ඨාව පඨමං වතනබ්බා—
අකාරදිත්තේ කුමස මෙය් දනසුතු.

තරුභාදනකා සර අඨ, යනු සරසංඥ විධාන සුතු
සි, තඨ යනු නිසපතන නිපාත පදය, ඔදනා යනුද,
සර යනුද, අඨ යනුද, ප්‍රථමා බ්‍රව්වනානන නාමික පද
සි—ඔදනා යනු සංඥ නිදේශය, සර යනු සංඥ නි
දේශය—ඔදනෙත යෙසං නෙ, ඔදනා—සරනිති න
වජනති පවතනනිති, සර—විසජනෙ සාරෙතනිවා
සර—සසං ගජනනිති සර—තඨාකබ්බෙරසු ඔකා
රනතා අඨ සරනාම.

ලුහමනා තයො රසා, යනු හුඬ සංඥවිධානසුතුසි.
ලුහමනා යනුද, තයො යනුද, රසා යනුද ප්‍රථමා බ්‍ර
ව්වනානන නාමිකපදය—ලුහමනා යනු සංඥනිදේශ
සි, තයො යනු සබ්බකනිදේශය, රසා යනු සංඥ නි
දේශය—ලුහකං මනං පමාණං යෙසං නෙ ලුහමනා-
රසා කාලයොගතො රසා-රසො කාලො ඵනෙස
මථිතිවා රසා—තඨ සරෙසු අ ඉ උ ඉති තයො ර
සා.

අකෙසු දිසා, යනු දිසිසංඥ විධානසුතුසි, අකෙසු
යනුද, දිසා යනුද ප්‍රථමා බ්‍රව්වනානන නාමිකපදය, අ
කෙසු යනු සංඥනිදේශය, දිසා යනු සංඥ නිදේශය.

දිසකාලයොගතො දිසා දිසකාලො ඵනෙසම
ඤ්චිවා දිසා—දිසකාලො, දිසකාලය; ඵනෙසං,
මොවුත්ත; අභිතිවා, ඇත්තැයි හෝ; දිසා, දිසිතම
මෙත්—තඨ සරෙසු රසෙසගකෙසු දිසා.

අනතර, සරසකු විසිත් අවජනන; වසජනා,
විසජනන; සංසොගො, සංසොගනමිවෙයි.

සංයෝගතො පුබ්බො, සංයෝගාකෛරෙත් ධුර්ව්වු; එ
ඔ, එය ඔය යන දෙදෙන; රක්ඛානුව, හුඬානමත්;
කුච්චි, සම්මරනැහෙක්ති; උච්චතො, කිසතුලැබෙත්.

සෙසා ව්‍යජනා, යනු ව්‍යජනසංඥාවිධාන සූත්‍රය—
සෙසා යනුද ව්‍යජනා යනුද ප්‍රථමා ඛණ්ඩවනානානා
මිකපදයි—සෙසා යනු සංඥානිද්දෙයි, ව්‍යජනා යනු
සංඥානිද්දෙයි, සෙසායනිති සෙසා, ව්‍යජනානි අ
භවං පකාසෙනතිති ව්‍යජනා—ලෝකික ලෝකොත්ත
රාභිසත් ප්‍රකාශකෙරෙත්තුයි ව්‍යජනනම් වෙත්—ව්‍ය
ජනානි අභවං එතෙහිති ව්‍යජනා—එතෙහි, මොවුන්
කරුණකොටගෙණ; අභවං, ලෝකික ලෝකොත්තර
භව්‍යතෙම; ව්‍යජනානි, ප්‍රකාශකරණලැබෙනුයිනේ; ව්‍ය
ජනා, ව්‍යජනනම් වෙත්.

වග්ගා පච්චප්පසො මනනා, යනු වග්ගසංඥාවිධාන සූත්‍ර
ය—වග්ගා යනු ප්‍රථමා ඛණ්ඩවනානානා මිකපදය, පච්
චප්පසො යනු නිෂ්පන්න නිපාතපදය, මනනා යනු ප්‍රථ
මා ඛණ්ඩවනානානා මිකපදය—වග්ගා යනු සංඥානිද්දෙ
යයි, පච්චප්පසො යනු සංඥානිද්දෙයයි, මනනා යනු
සංඥානිද්දෙයයි—වච්ඡිනානි අනායෙති යරලවාදිහිති
වග්ගා—අනායෙති, අනායව්වු; යරලවාදිති, යරලවා
දින් විසින්; වච්ඡිනානිති, හරණ්ලැබෙත්තුයි; වග්ගා,
වග්ගසංඥානම් වෙත්—පච්චප්ප වග්ගායෙන පච්චප්පසො—
පච්චප්ප මෙතෙසමතිතිවා පච්චප්පසො—මොඅගොනා
සෙසතො මනනා.

ලුත්තාඤ්ඤා නොසා, ලුත්තා, ලුත්තාරයා අනාකො
වදාති; අඤ්ඤා, අනාප්පු, ගහ ඔ ප ඤා ඤා ඔ පි ඤා
ද ඔ න ඔ හ ම යන මොහුද, ය ර ල ව හ ල යන මො
හුද, ඤාසා; ඤාසනම් වෙත්.

අංගුති නිග්ගහිතං, යනු නිග්ගහිත සංඥාවිධාන සූත්‍රයයි.

අං යනු ප්‍රථමෙක වචනානානා මිකපදය; අංගු යනු
නිපාතපදය, නිග්ගහිතං යනු ප්‍රථමා එකවචනානානා මි
කපදයි—අං යනු සංඥානිද්දෙයයි, නිග්ගහිතං යනු සංඥා
නිද්දෙයයි—කරුණං නිග්ගහිතානා ගහහිතිති නිග්ගහි

තැ—කරණං, උත්තරිඨට්ඨ සාධකවු අන්තර්ගතයෙන්
කාරණවු නාසිකාභ්‍යානස; නිග්ගහෙනාන, පෙළා; ග
හතිති, ගහනාලැබේනුයි; නිග්ගහිතං, නිග්ගහිතන
මි—නිග්ගහ ගැහිතිනවා නිග්ගහිතං.

කරණං නිග්ගහෙනාන මුඛෙනාවිවිචිතං යං

වුච්චතෙ නිග්ගහිතනති වුත්තං ඛිද්දු සර්තුතං.

කරණං නිග්ගහෙනාන, තමාගේ උත්තරිඨට්ඨ කා
රණවු නාසිකාභ්‍යානස පෙළා; අවිච්චිත මුඛෙන, අ
විච්චිතවු මුඛයෙන්; යං, යමෙක්තෙම; වුච්චතෙ, කියනු
ලැබේද; සර්තුතං, හුඬු සිරිත අනුගතවු; තැඛිදු,
ජ ඛිද්දු; නිග්ගහිතා ඉති, නිග්ගහිතයයි; වුත්තං, කිසි
ලදී.

අකවිග්ගා ගතාදරො අසි කණ්ඩමිති ජයරෙ
වුච්චිතා යකාදරො අසි නාලුච්චිති ජයරෙ,
උච්චෙණ්ණොච ජවිංගොච සත්ත ඔබ්බිසු ජයරෙ
ච්චිග්ගා රළුකාරොච සත්ත ජයරොති මුඛිති.
තච්චෙග්ගා ලසකාරොච සත්ත අනෙතාසු ජයරෙ
කණ්ඩනාලුච්චිතවිකාරො ඔකාරොච කණ්ඩාච්චිත
අනෙතාසිතෙ විකාරොචානුසාරො නාසිකාදරො
සකාදරොච නාසාය ජයරොති විග්ගපච්චිතා.

සඤ්ඤාවිධිසි ජිත්ථ ඵනෙනාතිවා සඤ්ඤාවිධානං.

—**—

සර් සරෙ ලොපං, සතු විධිසු තුසි—සර් සතු ප්‍රථමා ඔහු
වචනානන නාමිකපදය, සරෙ සතු සත්තමෙක වචනා
නන නාමිකපදය, ලොපං සතු විනිශෙක වචනානනනා
මිකපදය—සර් සතු කාර්තිදේදයයි, සරෙ සතු භිමිත
නිදේදයයි, ලොපං, සතු කාර්තිදේදයයි—සර්ගති ගවජ
නතිති සර්, වජ්ජනෙ සාරෙහනිති සර්—සර්ගති ගවජ
තිති සර්, තසමි සර්—ලුප්පනිති, ලොපො, තං
ලොපං, අදස්සනං අනුච්චාරණනති අපො.

විනාසෙ විජ්ජානාස ලොපො ඉති පවුච්චිති

අවිජ්ජානං යං තත්ථි තස උප්පාදා ආගමො.

සරෙතැන්කාරෙ යන නමින්, අධිකර්ෂණී සමයානී
නීති අධිකාරෙ.

වාසරෙ අසරුපා, යනු විධිසූත්‍රය—වා යනු නිපාතපද
ය, පරෙ යනු ප්‍රථමෙකවචනානයි, අසරුපා යනු පළි
මෙතක වචනානයි—වා යනු විකල්පනිදේශයයි, පරෙ
යනු කාශ්‍යීනිදේශයයි, අසරුපා යනු අවධිනිදේශයයි—
සමානං රුපා යස සො සරුපො, නසරුපො අසරු
පො නමො අසරුපා.

කුමාරසවණං දුතෙත, යනු විධිසූත්‍රය—කුමි, යනු
නිපාතන නිපාතපදය, අසවණං යනු විනිශ්චයක වච
නානයි, දුතෙත යනු සත්‍යමෙතක වචනානයි—කු
යනානු කෙරෙත් පරවු වි යන නිපාත අලොථිමෙති
වැඩේ—කුමි යනු නිපාතන නිපාතපදයයි, අසවණං
යනු කාශ්‍යීනිදේශයයි, දුතෙත යනු නිමිත්තනිදේශයයි—
අධිකවචනමධිකාථා ගමයති යනු නාමකයයි.

සති වානහණෙ සෙඨා කුටිනහණෙනා ඉඨි

අවණෙණ ඵල දුතෙතං සුතං හොති සවණෙනා.

වණ්ණානි අරේඨා ඵලෙනාති වණෙණා, සමානො
වණෙණා යස සො, සවණෙණා, න සවණෙණා අසව
ණෙණා නං, අසවණෙනා.

දිසං, යනු විධිසූත්‍රය—විනිශ්චනයි, කාශ්‍යීනිදේශයයි.

දිසකාලසොතතො දිසකාලො ඵලය අර්ථිතිවා
දිසො, නං දිසං.

පුබ්බොව, යනු විධිසූත්‍රය—පුබ්බො යනු ප්‍රථමෙකවච
නානයි, ව යනු නිපාතයි—පුබ්බො යනු කාශ්‍යීනිදේශ
යයි, ව යනු නිපාතයි—වානහණං දිසනහණෙනා
ඛිඨිතත්ථං වානුකඛිඨිතමුත්තරතනානුචත්තතෙති සු
පනත්ථා.

යමෙදනතසා දෙතො, යනු විධිසූත්‍රය—යං යනු ප්‍රථ
මෙක වචනානයි, ඵදනතසා යනු ජලෙක වචනාන
යි, අදෙසො යනු ප්‍රථමා ඵකවචනානයි—යං යනු කා

යැයි කිඳේදීයයි, එදනනායා සතුද, අදෙසො සතුද කාරි
 කිඳේදීයයි—එ එව සො අනෙතාමාති එදනෙතා නසා
 එදනනායා—අදෙසියානෙ අදිසානිති අදෙසො.

වමොදනනානා, සතු විධිසුතුයි—වං සතු ප්‍රථමෙක
 වචනානායි, ඔද්දනනානා සතු සෙය් බහුවචනානායි,
 වං සතු කායැතිඳේදීයයි, ඔද්දනනානා සතු කාරිකිඳේදී
 යයි—ඔව උව ඔද, තෙ වතෙ අනෙතාමාති ඔද්දනනා
 නෙසං ඔද්දනනානා.

දෙසියාව, සතු විධිසුතුයි—දෙ සතු ප්‍රථමෙකවචනා
 නායි, සියා සතු වතුච්ඡික වචනානායි, ව සතු නිසා
 නයි—දෙ සතු කායැතිඳේදීයයි, සියා සතු කාරිකිඳේදී
 යයි.

ඉවණෙණාසනනා, සතු විධිසුතුයි—ඉවණෙණා සතු
 ප්‍රථමෙකවචනානායි, සං සතු විනිශ්චයක වචනානා
 යි—ඉවණෙණා සතු කාරිකිඳේදීයයි, සං සතු කායැති
 ඳේදීයයි, නවා සතු විකල්පකිඳේදීයයි—වණෙණි යති
 අනෙතා එනෙතාති වණෙණා, ඉ එව වණෙණා ඉව
 ණෙණා.

එවාදිසාරි පුබ්බාව රසො, සතු විධිසුතුයි—එවාදි
 සා සතු ජයෙකවචනානායි, ර සතුද, පුබ්බා සතුද,
 රසො සතුද, ප්‍රථමෙක වචනානායි—එවාදිසා සතු
 ද පුබ්බා සතුද කාරිකිඳේදීයයි, ර සතුද, රසො ස
 තුද කායැතිඳේදීයයි—ව සතු උත්තරමුච්ඡයයි—මෙති
 එවාදිසා සතු අනුකරණ ශබ්දයි—එහෙයින් විහරණ
 ලොපයි—අනුකරණ සද්ධිසති අනෙතාති අනුකර
 ණා—එවසා අදි එවාදි නසා එවාදිසා.

සවමදනනරලාමාසමා, සතු විධිසුතුයි—සවමදනනර
 ලා සතුද අගමා සතුද ප්‍රථමා බහුවචනානායි, ව සතු නි
 පාතපදයි—සවමදනනරලා සතු කාරිකිඳේදීයයි, අගමා
 සතු කායැතිඳේදීයයි—යොව වොව මොව දෙව නොව
 රොව ලොව සවමදනනරලා, අගච්ඡතිති අගමො.

සකානං සකි-සරානං සකි සරසකි.

ලොපච තනුකාගේ, සතු විධිසුතයි—ලොපං සතු වි
තිශෙක වචනානායි, ව සතු නිපානයි, තතු සතු සත්ත
මැරීමෙහි නිෂේධන නිපානයි, අකාගේ සතු ප්‍රථමෙ
ක වචනානායි, ලොපං සතු කායකිකේදීයයි, තතු ස
තු විෂයකිකේදීයයි, අකාගේ සතු කාරිකිකේදීයයි—ව ස
තු විධිසුතාර සම්මුච්ඡෙදි වැටේ, විධිසුතාරෙහි වැටේ—
විධි අර්ථයෙහි වැටෙයි සේයි—තස්මිං අනෙව් තතු.

වග්ගෙ කොසාකොසානං නතිස පඨමා, සතු විධිසුතයි—
වග්ගෙ සතු සත්තමෙයක වචනානායි, කොසාකොසානං
සතු ඡෙදි බහුවචනානායි, නතිසපඨමා සතු ප්‍රථමා බහු
වචනානායි—වග්ගෙ සතු විෂයකිකේදීයයි, කොසාකො
සානං සතු කාරිකිකේදීයයි, නතිසපඨමා සතු කායකි
කේදීයයි—වජ්ජයෙහි අනාගේහි සරලවාදිහිහි වග්ගො,
තස්මිං වග්ගෙ, කොසාව අකොසාව කොසාකොසා—තෙ
සං කොසාකොසානං—නතිසාව පඨමාව නතිසපඨමා—
වජ්ජයෙහි අනෙව් එතෙහිහි වජ්ජ නා.

සන්ධානං සන්ධි-බන්ධනං සන්ධි බන්ධනසන්ධි.

වග්ගනංවා වග්ගෙ, සතු විධිසුතයි—වග්ගනං සතු
විතිශෙක වචනානායි, වා සතු නිපානයි, වග්ගෙ සතු
සත්තමෙයක වචනානායි—වග්ගනං සතු කායකිකේදී
යයි, වා සතු විකල්පකිකේදීයයි, වග්ගෙ සතු නිමිත්තකි
කේදීයයි—වග්ගසං අනෙතා වග්ගනෙතා, නං වග්ග
නං—වජ්ජයෙහි අනාගේහි සරලවාදිහිහි වග්ගො, ත
ස්මිං වග්ගෙ.

මද්දසරෙ, සතු විධිසුතයි—මද්ද සතු ප්‍රථමා බහුවචනා
නායි, සරෙ සතු සත්තමෙයක වචනානායි—මද්ද සතු
කායකිකේදීයයි, සරෙ සතු නිමිත්තකිකේදීයයි—මොව
දෙව මද්ද, සරති ගව්ජනිති සරෙ, තස්මිං සරෙ.

එහෙසුකං, සතු විධිසුතයි—එහෙ සතු සත්තමෙයක
වචනානායි, සුකං සතු ප්‍රථමෙක වචනානායි—එහෙ
සතු නිමිත්ත කිකේදීයයි, සුකං සතු කායකිකේදීයයි—
එව හොව උතං, තස්මිං උතෙ.

සමඟ, සතු විධිසුතුයි—ස සතු නිපාතයි. සෙ සතු සත්තමෙකවචනානායි—ස සතු කායනීතිදේශයි, සෙ සතු නිමිත්ත නිදේශයි—ව සතු ඥානාදෙසාකම්භය පිණිසයි.

නිගාහිතවි, සතු විධිසුතුයි—නිගාහිතං සතු ප්‍රථමෙක වචනානායි, ව සතු නිපාතයි—නිගාහිතං සතු කායනීතිදේශයි—ව සතු ආගේත්‍රභණ්ණකම්භයෙහි ව, වෙනු පිණිසයි—කරණං නිගාහෙකාන ගහනිති නිගාහිතං.

පරෙවා සරෙ, සතු විධිසුතුයි—පරෙ සතුද සරෙ සතුද ප්‍රථමෙක වචනානායි, වා සතු නිපාතයි—පරෙ සතුද සරෙ සතුද කායනීතිදේශයි, වා සතු විකල්ප නිදේශයි.

බ්‍රහ්මනො ව්‍යාප්තො, සතු විධිසුතුයි—බ්‍රහ්මනො සතුද ව්‍යාප්තො සතුද ප්‍රථමෙකවචනානායි, ව සතු නිපාතයි—බ්‍රහ්මනො සතු කායනීතිදේශයි, ව්‍යාප්තො සතු කාරිතිදේශයි—බ්‍රහ්මනි අරො ඵනො නාති බ්‍රහ්මනො—සංසාරිති සංසොගො, විගතො සංසොගො අසාති, ව්‍යාප්තො.

නිගාහිතස්ස සත්ථි, නිගාහිත සත්ථි.

අනුපදිසානං වුතත යොගතො සතු විධිසුතුයි—අනුපදිසානං සතු ඥානි ඛත්තවචනානායි නොහොත් ප්‍රථමායි, වුත්තයොගතො සතු නිපාතනිපාතයි—අනුපදිසානං සතු කායනීතිදේශයි, වුත්තයොගතො සතු කාරිතිදේශයි—උපදිසානනිති උපදිසා, න උපදිසා අනුපදිසා, තෙසං අනුපදිසානං—වුත්තා ව නො යොගාමාති වුත්ත යොගා, තතො වුත්තයොගතො.

— * —

ජනවචනසුත්තං, සතු අධිකාරසුතුයි—ජනවචනසුත්තං සතු ප්‍රථමෙක වචනානායි, හි සතු නිපාතයි—බල විබවනවසෙන දෙවපුත්තමාරං, සමුවෙජ්ජගාහනවසෙන කිලෙසමාරං, සහාස වෙකල්‍යවසෙන අභිසංඛාර මා

රු, නිදහස වෙළඳපොළ නවසෙන බැව්වාරං, විසයාති
 කතමනවසෙන වෙළුමාරං ජිනවාරි, ජිනො—වුළුවන
 නොනැති වවනං, ජිනසා වවනං ජිනවවනං—ජිනවව
 නසා සුතනං, ජිනවවනසුතනං.

සා මාගධි මුලනාසා නර් යායාදිකප්පිකා

බුහුමානනාවසුතාලාපා සමුධාවාපි හාසරෙ.

ප්‍රිඛනව නිපවවනෙ, සහු පරිහාසාසුතයි—ප්‍රිඛනං සහු
 ප්‍රථමෙක වවනානායි, ව සහු නිපානයි, නිපවවනෙ
 සහු ආකාශනපදයි—ප්‍රිනං අස්මි ගමසති බොධසති ප්‍රි
 ඛනං, ප්‍රිනං අඛනනිවා ප්‍රිඛනං, ධාතවොච පව්වයාච විහ
 තතිසොච, ධාතුවචවිහ විහතතිසො, ධාතුවචවිහ විහ
 තති විජිතං, ධාතුවචවිහ විහතති චජිතං.

නතොච විහතතිසො, සහු විධිසුතයි—නතො සහු ප
 ඛමසාසෙත් නිපපනන නිපානයි, ව සහු නිපානයි, වි
 හතතිසො සහු ප්‍රථමා ඛතුවවනානායි, නතො සහු අව
 ඩිනිදේශයි, ව සහු විකලපනිපානයි, විහතතිසො සහු
 කායනිදේශයි—චකපි අස්මි කමමාදිවසෙනච චක
 පනාදිවසෙනච විහතතති, විහතතිසො.

ප්‍රිඛනෙත් පඨමා, සහු විධිසුතයි—ප්‍රිඛනෙත් සහු සහන
 මෙකවවනානායි, පඨමා සහු ප්‍රථමෙකවවනානායි.
 ප්‍රිඛනෙත් සහු විහතතිදේශයි, පඨමා සහු කායනිදේශ
 යයි—ප්‍රිනං අස්මි ගමසති බොධසති ප්‍රිඛනං, ප්‍රිනං අ
 ඛනනිවා, ප්‍රිඛනං—අර්සති සුසතිති අස්මි, ප්‍රිඛනසා
 අස්මි, ප්‍රිඛනෙත්, නසමි ප්‍රිඛනෙත්.

රුකෙකාති වවනං ප්‍රිඛනං ප්‍රිඛනෙත් නෙන දිපිනො

චවං ප්‍රිඛනව ප්‍රිඛනත්තං යදාකා සොපෙස පණ්ඩිතො.

සො, සහු විධිසුතයි—සි සහුද ඔ සහුද ප්‍රථමෙකවව
 නානායි—සි සහු කාරිතිදේශයි, ඔ සහු කායනිදේශ
 යයි.

සරලොපො මාදෙසපව්වයාදිමති සරලොපෙනු පක
 ති, සහු පරිහාසාසුතයි—සරලොපො සහු ප්‍රථමෙකව
 වනානායි, අමාදෙසපව්වයාදිමති සහු සහනමෙක වව

නානායි, සරලොපෙ යනු සත්තමෙක්කව්වනානයි, භු
යනු නිපානයි, පකති යනු පුඵමෙකව්වනානයි—සර
ලොපො යනු කායීතිද්දෙයි, අමාදෙසප්පව්වයාදිච්ඡි
යනුද සරලොපෙ යනුද නිමිත්තනිද්දෙයි, භු යනු චික්ක
ලොකිද්දෙයි, පකති යනු නිව්භින්නිද්දෙයි—සර
නති ගව්ජනනිති සර, ලුප්පනිති ලොපො, සරනං ලො
පො සරලොපො, අච අදෙසොච පච්චයාච අමාදෙස
ප්පව්වයා, තෙ අදි යස්ස සොයං අමාදෙසප්පව්වයාදි,
තමි අමාදෙසප්පව්වයාදිච්ඡි, සරනං ලොපො, සර
ලොපො, නස්මිං සරලොපෙ—තුභාහණං කජ්චි ලොප
කිසෙධිනස්මිං—කුචි පකති භාවනිදසකනථව.

නානදි විභතර්ගොචෙත්ති පච්චයතොගාගොර
ආදිගාහණමානිකතනිතකෙසොගමනීදං.

සබ්බසොනිනමාදි, යනු චිධිසුත්තයි—සබ්බසොනිනං
යනු ජෙට්ඨ ඔත්ථව්වනානයි, අඵ යනු පුඵමා ඔත්ථව්වනා
නයි—සබ්බසොනිනං යනු කාරි නිද්දෙයි, අඵ යනු කා
යීතිද්දෙයි, යොච නිච, යොනි, සබ්බෙච තෙ යොනිවා
නී, සබ්බසොනි, තෙසං සබ්බසොනිනං, අඵ ඵව අඵ.

අලපතො, යනු චිධිසුත්තයි—අලපතො යනු සත්ත
මෙක්ක ව්වනානයි—ච යනු නිපානයි—අලපතො යනු
ච්ඡෙදනිද්දෙයි, ච යනු පුඵමාත්තනිත්තකමිත්තස පිණිස
යි—අලපිසතිති අලපනං, නස්මිං අලපතො.

සඤ්ඤානිමුඛිකාගෙ විජ්ජානස්ස චත්තො
ආමනානාං විධානාබ්බි නත්ථි රජ ගවෙති තං.

අකාරපිතාදුනානමා, යනු චිධිසුත්තයි—අකාරපිතාදු
නානං යනු ජෙට්ඨ ඔත්ථව්වනානයි, අ යනු පුඵමෙකව්
වනානයි—අකාරපිතාදුනානං යනු කාරි නිද්දෙයි,
අ යනු කායීතිද්දෙයි—පිතාආදි යෙසං තෙ පිතාද
යො, පිතාදිනං අනෙතා පිතාදුනෙතා, අකාරෙච පි
තාදුනෙතාච අකාරපිතාදුනා, තෙසං අකාර පිතාදු
නානාං.

සෙසතො ලොපං ගමිපි, යනු විධිසූත්‍රය—සෙසතො යනු පවමන්තියෙති නිෂපාන නිපාතය, ලොපං යනු වි නිකේශවචනානාය, ගමි යනු ප්‍රථමා ඛණ්ඩවචනානාය, අපි යනු උපසංහිතිය—සෙසතො යනු අවධිනිදේශය, ලොපං යනු කාසිනිදේශය, ගමි යනු කාරිනිදේශය, අපි යනු සමුච්චයාප්තිය.

කමමෙය් දුතියා, යනු විභතති විධානසූත්‍රය—කමමෙය් යනු සත්‍යමෙයක වචනානාය, දුතියා යනු ප්‍රථමෙක වචනානාය—කමමෙය් යනු විෂයනිදේශය, දුතියා යනු විෂයිනිදේශය—කර්මයෙහි ක්‍රියා සංකල්පයෙහි කමමං—අර්ථයි සැසඳීමේ අර්ථය, කමමෙව අර්ථය කමමෙය් නමුත් කමමෙය්-විභතං පූර්ණ දුතියා.

කතතර්ථ, යනු විධිසූත්‍රය—කතතර් යනු සත්‍යමෙයක වචනානාය, ථ යනු නිපාතය—කතතර් යනු විෂයනිදේශය, ථ යනු ක්‍රියාශ්‍රමණානුකූලතා පිණිස—කතතර් කිර්මං නිපාදකයකි කතතා, කතමං කතතර්, කිංකරං පූර්ණ නතියා.

අනොගතන, යනු විධිසූත්‍රය—අනො යනු පවමන්තියෙති නිෂපාන නිපාතය, නා යනු ඵන යනු ප්‍රථමෙක වචනානාය—අනො යනු අවධිනිදේශය, නා යනු කාරි නිදේශය, ඵන යනු කාසිනිදේශය.

සුතිසකාරෙ ඵ, යනු විධිසූත්‍රය—සුතිසු යනු සත්‍යම ඛණ්ඩවචනානාය, අකාරෙ යනු ඵ යනු ප්‍රථමෙකවචනානාය—සුතිසු යනු නිමිත්තනිදේශය, අකාරෙ යනු කාරි නිදේශය, ඵ යනු කාසිනිදේශය—සුච භිව, සුති, තෙසු සුතිසු.

සමාහිසමිභංගං මහාහිමිභංගං, යනු විධිසූත්‍රය—සමාහිසමිභංගං යනු මහාහිමි ඛණ්ඩවචනානාය, මහාහිමි යනු ප්‍රථමා ඛණ්ඩවචනානාය, භංගං යනු නිපාතය—සමාහිසමිභංගං යනු කාරි නිදේශය, මහාහිමි යනු කාසිනිදේශය, භංගං යනු විකල්පනිදේශය—සමාහිමි සමිභංගං, සමාහිසමි, තෙසං සමාහිසමිභංගං, මහාහිමි භිව, මහාහිමි.

කරණෙන නතිසා, යනු විධිසූත්‍රයි—කරණෙන යනු ස පරිමේෂක වචනානතයි, නතිසා යනු ප්‍රථමමෙක වචනා නතයි—කරණෙන යනු විෂයනිදේශයි, නතිසා යනු විෂ යි නිදේශයි—කසිරිතෙනෙනාති කරණං, නස්මිං කර ණො—තිණ්ණං දුරණී නතිසා.

සමපදගෙන වතුහි, යනු විගතභි විධානසූත්‍රයි—සමපද ගෙන යනු සපරිමේෂක වචනානතයි, වතුහි යනු ප්‍රථමමෙ කවචනානතයි—සමපදගෙන යනු විෂයනිදේශයි, වතුහි යනු විශයි නිදේශයි—සමාපදිගතෙ ඵනස්සාති සමපද ගං, නස්මිං සමපදගෙන, වතුණ්ණං දුරණී වතුහි.

ආය වතුසේකවචනස්ස තු, යනු විධිසූත්‍රයි—ආය යනු ප්‍රථමමෙකවචනානතයි, වතුසේකවචනස්ස යනු සමන්විත කවචනානතයි, තු යනු නිපාතයි—ආය යනු කායනිදේශ යයි, වතුසේකවචනස්ස යනු කාරිනිදේශයි, තු යනු විකල්පනිදේශයි—වතුණ්ණං දුරණී වතුහි, වුවචතෙ නෙනාති වචනං, ඵකස්සත්ථස්ස වචනං ඵකවචනං, වතු හිසා ඵකවචනං වතුසේක වචනං, නස්මිං වතුසේක ව චනස්ස.

සුනංගිසු ව, යනු විධිසූත්‍රයි—සුනංගිසු යනු සත්තමි ඩි ත්‍රවචනානතයි, ව යනු නිපාතයි—සුනංගිසු යනු නිමිත්ත නිදේශයි, ව යනු විකල්පනිදේශයි—සුව ගංව ඊව සු ගංගි, තෙසු සුනංගිසු.

අපාදගෙන පචමි, යනු විගතභි විධානසූත්‍රයි—අපාද ගෙන යනු සත්තමේෂක වචනානතයි, පචමි යනු ප්‍රථමමෙ ක වචනානතයි—අපාදගෙන යනු විෂයනිදේශයි, පචමි යනු විෂයි නිදේශයි—අපෙවච ඉතො අපදදතිති අපාද ගං, නස්මිං අපාදගෙන, පචතනං දුරණී පචමි.

සමාසමිතනං වා, යනු විධිසූත්‍රයි—සමාසමිතනං යනු ඡ න්ඩි ඛත්‍රවචනානතයි, වා යනු නිපාතයි—සමාසමිතනං ය නු කාරිනිදේශයි, වා යනු විකල්පනිදේශයි—සමාච සමිච සමාසමි, තෙසං සමාසමිතනං.

සාමිසමිං ජස්සි, යනු විධිසූත්‍රයි—සාමිසමිං යනු සත්තමේෂ ක වචනානතයි, ජස්සි යනු ප්‍රථමමෙක වචනානතයි—සාමි

යම් සතු විෂයකිද්දීයයි, ජය් සතු විෂය කිද්දීයයි—සං
අය් අප්තිති, සාමි, නයම් සාමිසම්—ජනාං පුරණි,
ජය්.

ඕකාසෙ සත්තමි, සතු විභතති විධායසුතයි—ඕකාසෙ
සතු සත්තමෙසකවචනානායි, සත්තමි සතු ප්‍රථමෙකව
චනානායි—ඕකාසෙ සතු විෂය කිද්දීයයි, සත්තමි ස
තු විෂය කිද්දීයයි—අවකසති දිපතිති ඕකාසො, න
යම් ඕකාසෙ, සත්තනාං පුරණි සත්තමි.

සත්තම, සතු විධිසුතයි—සි සතුද ආ සතුද ප්‍රථමෙක
වචනානායි, ච සතු නිපාතයි—සි සතු කාරිකිද්දීයයි,
ආ සතු කාය්කිද්දීයයි.

අමහ—පෙ—සමානාව සතු විධිසුතයි—අමහ තුමහ
නතු රුපබ්‍රහ්මනාසවසත්තු පිනාදිති, සතු පමමි බ්‍රහ්මව
නානායි, සමා සතුද, නා සතුද, ප්‍රථමෙකවචනානායි,
ඉච සතු නිපාතයි—අමහ-පෙ-පිනාදිති සතු අවධිතිද්දී
යයි, සමා සතු කාරිකිද්දීයයි, නා සතු කාය්කිද්දීය
යි, ඉච සතු නද්නාචාතිදෙශ කිද්දීයයි—අමෙතාව තු
මෙතාව නතුච රුච්ච බ්‍රහ්මාව අත්තාව සමාව සථා
ච පිනාව—අමහතුමහනතුරුපබ්‍රහ්මනාසවසත්තුපිනාගේ-
අමහ-පෙ-පිනාගේ ආදි සෙසනො-අමහ-පෙ-පිනා ද
සො, තෙති අමහ-පෙ-පිනාදිති.

විසපදසො නිමිත්තච නං රූපං නං සභාවතා
සුත්තමෙච නථාකාරි ආතිදෙසොති ජබ්බිබ්බො.

කාය්කිදෙසොසං.

නාමති රඤ්ඤාචා, සතු විධිසුතයි—නාමති සතු සත්ත
මෙසක වචනානායි, රඤ්ඤා සතු ප්‍රථමෙක වචනානා
යි, චා සතු නිපාතයි—නාමති සතු නිමිත්තකිද්දීයයි,
රඤ්ඤා සතු කාය්කිද්දීයයි, චා සතු විසලපකිද්දී
යයි.

රුපස්ස රුප් ඉනංභිසු ච, සතු විධිසුතයි—රුපස්ස සතු
මෙසකවචනානායි, රුප් සතු ප්‍රථමෙකවචනානායි,

සුනංහිසු යනු සත්තම් ඛනුවචනානායි, ව යනු නිපාතයි. රුජ්ඣා යනු කාර්තිකේද්දියයි, රුජ් යනු කාය්තිකේද්දියයි, සුනංහිසු යනු නිමිත්තකිකේද්දියයි—සුව භංග භිව සුනංහි, තෙසු සුනංහිසු.

භද්දාසනොපායොසුව, යනු විධිසුත්තයි—භද්දාසන යනු භෞතියක වචනානායි, අනොපාය යනු ප්‍රථමෙකවචනානායි, යොසුව යනු සත්තම් ඛනුවචනානායි—භද්දාසන යනු කාර්තිකේද්දියයි, අනොපාය යනු කාය්තිකේද්දියයි, යොසු යනු නිමිත්ත කිකේද්දියයි.

අවණණවගෙ, යනු විධිසුත්තයි—අවණණ යනු ප්‍රථමා ඛනුවචනානායි, ව යනු නිපාතයි, ගෙ යනු සත්තමෙයක වචනානායි—අවණණ යනු කාය්තිකේද්දියයි, ගෙ යනු නිමිත්තකිකේද්දියයි—වණණියති අරෙඨා එතෙහිති වණණ අභා එව වණණ අවණණ.

සෙසෙසු භද්දා, යනු විධිසුත්තයි—සෙසෙසු යනු සත්තම් ඛනුවචනානායි, භද්දා යනු ප්‍රථමෙකවචනානායි, ඉව යනු නිපාතයි—සෙසෙසු යනු නිමිත්ත කිකේද්දියයි, ඉව යනු උපමාකිකේද්දියයි, නොහොත් භද්දා යනු ප්‍රථමෙකවචනානායි, ඉව යනු උපමාකිකේද්දියයි.

සපතො ව යොතං ලොපො, යනු විධිසුත්තයි—සපතො යනු පච්ඡිකේද්දියයි නිපාතයි, ව යනු නිපාතයි, යොතං යනු භෞතියක වචනානායි, ලොපො යනු ප්‍රථමෙකවචනානායි—සපතො යනු අවධි කිකේද්දියයි, යොතං යනු කාර්තිකේද්දියයි, ලොපො යනු කාය්තිකේද්දියයි—සොච පොච සපා, තතො සපතො, දුතති ලොපො.

යොසු කතනිකාරලොපෙසු දිසං, යනු විධිසුත්තයි—යොසු යනු ද; කතනිකාරලොපෙසු යනු ද, සත්තම් ඛනුවචනානායි, දිසං යනු දුතිකෙක වචනානායි—යොසු යනු ද කතනිකාරලොපෙසු යනු ද නිමිත්තකිකේද්දියයි, දිසං යනු කාය්තිකේද්දියයි—නිකාරෙව ලොපොච නිකාරලොපා, කතනි කිකාරලොපාති යෙසං තෙ කතනිකාරලොපාති, තෙසු කතනිකාරලොපෙසු.

සොභි කතරසෙක්කාදෙසො, යනු විධිසූත්‍රය—සොසු යනු සත්‍යමි ඛුච්චනානතයි, අකතරසෙක්කා යනුද, සොසු යනුද ප්‍රථමෙකච්චනානතයි—සොසු යනු නිමිත්තනිද්දියයි, අකතරසෙක්කා යනුද සොසු යනුද කාරිනිද්දියයි—නාහි කතරසෙක්කා යසසෙසා අකතරසෙක්කා.

අමෙමානිග්ගහිතං කුලපෙති, යනු විධිසූත්‍රය—අමෙමා යනුද නිග්ගහිතං යනුද ප්‍රථමෙකච්චනානතයි, කුලපෙති යනු පළමු ඛුච්චනානතයි—අමෙමා, යනු කාරිනිද්දියයි, නිග්ගහිතං යනු කායනිකිද්දියයි, කුලපෙති යනු අවධිනිද්දියයි—කරණං නිග්ගහෙතිත ග්ගහිති නිග්ගහිතං, සොසු ලොව පොව කුලපා, තෙති කුලපෙති.

අකොරසෙක්කච්චනසොසුචි ව, යනු විධිසූත්‍රය—අකො යනු ප්‍රථමෙකච්චනානතයි, රසෙක්කා යනු විනිශ්චයකච්චනානතයි, ච්චනසොසු යනු සත්‍යමි ඛුච්චනානතයි, අපි යනු උපසංහිතයි, ව යනු නිපාතයි—අකො යනු කාරිනිද්දියයි, රසෙක්කා යනු කායනිකිද්දියයි, ච්චනසොසු යනු නිමිත්තනිද්දියයි—නකො අකො, වුච්චනෙතනාති ච්චනං, ච්චකසාසුච්චන ච්චනං ච්චනං, ච්චනච්චනං යොව ච්චනච්චනසොසු, තෙසු ච්චනසොසු.

සොනසොනා, යනු විධිසූත්‍රය—සොනං යනු සත්‍යමි ඛුච්චනානතයි, නො යනු ප්‍රථමෙකච්චනානතයි—සොනං යනු කාරිනිද්දියයි, නො යනු කායනිකිද්දියයි.

චෙචොසු ලොව, යනු විධිසූත්‍රය—චෙචොසු යනු සත්‍යමි ඛුච්චනානතයි, ලො යනු ප්‍රථමෙකච්චනානතයි, ව යනු නිපාතයි—චෙචොසු යනු නිමිත්තනිද්දියයි, ලො යනු කාරිනිද්දියයි—චෙච චොව චෙචො, තෙසු චෙචොසු.

අකෙසුසුචාරතං, යනු විධිසූත්‍රය—අකෙසුසු යනු සත්‍යමි ඛුච්චනානතයි, ආරතං යනු ප්‍රථමෙකච්චනානතයි—අකෙසුසු යනු නිමිත්තනිද්දියයි, ආරතං යනු කායනිකිද්දියයි—ආරසා භාවො ආරතා.

තනො යොනමොතු, යනු විධිසුත්‍රයි—තනො යනු ප මූලයෙහි නිෂපාතන නිපාතයි, යොනං යනු ඡෛත්‍ය වචනානාමයි, ඔ යනු ප්‍රථමෙකවචනානාමයි, තු යනු ත්‍රිපාතයි—තනො යනු අවධිනිදේශයි, යොනං යනු කාරිනිදේශයි, ඔ යනු කාය්‍යනිදේශයි, තු යනු ආදෙසානාර දශිතයෙහි වැටේ.

උ සථිං සලොපො ච, යනු විධිසුත්‍රයි—උ, යනුද, සලොපො යනුද, ප්‍රථමෙකවචනානාමයි, සථිං යනු සත්තමෝක වචනානාමයි, ච යනු නිපාතයි—උ යනු කාරිනිදේශයි, සථිං යනු නිමිත්ත නිදේශයි, සලොපො යනු කාය්‍යනිදේශයි—සසාලොපො, සලොපො.

අවමිති ච, යනු විධිසුත්‍රයි—අවො යනු ප්‍රථමෙකවචනානාමයි, අමිති යනු සත්තමෝක වචනානාමයි, ච යනු නිපාතයි—අවො යනු කාය්‍යනිදේශයි, අමිති යනු නිමිත්තනිදේශයි, ච යනු අනුක්‍රමානුමුඛයෙහි වැටේ—ප්‍රවසායිතං පුලලිකං.

— 0 —

ඝපතොසථිං යංවා, යනු විධිසුත්‍රයි—ඝපතො යනු ප මූලයෙහි නිෂපාතන නිපාතයි, සථිං යනුද, යං යනුද ප්‍රථමෙකවචනානාමයි, වා යනු නිපාතයි—ඝපතො යනු අවධිනිදේශයි, සථිං යනු කාරිනිදේශයි, යං යනු කාය්‍යනිදේශයි, වා යනු විකල්පනිදේශයි—කොච පො ච සපා, තනො ඝපතො.

ඉත්ථිකමනො ආපාච්චයො, යනු විධිසුත්‍රයි—ඉත්ථිකං යනු සත්තමෝක වචනානාමයි, අනො යනු පමූලයෙහි නිෂපාතන නිපාතයි, ආපාච්චයො යනු ප්‍රථමෙකවචනානාමයි—ඉත්ථිකං යනු විෂයනිදේශයි, අනො යනු අවධිනිදේශයි, ආපාච්චයො යනු ප්‍රත්‍යය නිදේශයි—පතිථිකං පච්චි අනො ඵති ගමිතෙති පච්චයො, ආච්ච පච්චයො ආපාච්චයො.

භද්දිතො වා ඊ, යනු විධිසුත්‍රයි—භද්දිතො යනු ප මූලයෙහි නිෂපාතන නිපාතයි, ඊ යනු ප්‍රථමෙක වචනානාමයි, වා යනු නිපාතයි—භද්දිතො යනු අවධි නි

ඥායයි, ඊ යනු කායී නිඥායයි, වා යනු විඤ්ජනිඥායයි—නඳෙ ආදි සෙසුගෙන් හඳුදී, නොහා හඳුදීනො.

හවනො හොනො, යනු විධිසුත්‍රයි—හවනො යනු පෞරුෂකවචනානායයි, හොනො යනු ප්‍රථමමෙකවචනානායයි—හවනො යනු කාරී නිඥායයි, හොනො යනු කායී නිඥායයි.

පතිහික්ඛුරුප්පාරනොති ඉති, යනු විධිසුත්‍රයි—පතිහික්ඛුරුප්පාරනොති යනු පව්‍ය ඛණ්ඩවචනානායයි, ඉති යනු ප්‍රථමමෙකවචනානායයි—පතිහික්ඛුරුප්පාරනොති යනු අවධිනිඥායයි, ඉති යනු ප්‍රත්‍යය නිඥායයි—ඊ චකාරො ර්කාරො ර්කාරො අනො යස සො ඊකාරනො පඤ්ච හික්ඛුරු රුච්ච ර්කාරනොති පතිහික්ඛුරුප්පාරනොති, නෙති පති හික්ඛුරුප්පාරනොති.

ඉත්‍යා ලිභං ඉතිලිභං.

—*—

සිං, යනු විධිසුත්‍රයි—සි යනුද අං යනුද ප්‍රථමමෙකවචනානායයි—සි යනු කාරී නිඥායයි, අං යනු කායී නිඥායයි.

අනො නිවචං, යනු විධිසුත්‍රයි—අනො යනු පව්‍ය ඤායෙති නිපාතන නිපාතයි, නිවචං යනු නිපාතයි—අනො යනු අවධිනිඥායයි, නිවචං යනු විඤ්ජනිඥායයි.

මනොගතාදිනො සම්භානානිඤා, යනු විධිසුත්‍රයි—මනොගතාදිනො යනු පව්‍ය ඤායෙති නිපාතන නිපාතයි, සම්භානානං යනු ඤායෙති නිපාතන නිපාතයි, ඉඤා යනු ප්‍රථමා ඛණ්ඩවචනානායයි—මනොගතානිඤා, මනොගතානිඤා, මනොගතානිඤා ආදියෙන් මනොගතානිඤාදී, නොහා මනොගතානිඤා—සම්ච නාච සම්භානා, නොසං සම්භානානං, ඉච ආච, ඉ ආ.

ස සරෙවාගමො, යනු විධිසුත්‍රයි—ස යනුද අගමො යනුද ප්‍රථමමෙකවචනානායයි, සරෙ යනු සත්‍යවෘත්ත වචනානායයි, වා යනු නිපාතයි—ස යනු කායී නිඥායයි.

භේදීයයි, සරෙ යනු නිමිත්ත නිභේදීයයි, වා යනු විකල්ප නිභේදීයයි, අගන්වා යනු කායකිභේදීයයි.

සසන වො, යනු විධිසූත්‍රයි—සසන යනු ඡෙත්සික ව චනානායයි, ඔයනු ප්‍රථමෙක වචනානායයි, ව යනු නිපාතයි—සසන යනු කාරි නිභේදීයයි, ඔයනු කායකිභේදීයයි.

ජිත්‍රාදිගුණනාමව බහුබිහිව තබිතං

සාමිකූඤ්චගතන භාධාදි නිතකා වාවච්චිහිතා.

ගාමාසකසන ලිහං ගාමාසක ලිහං.

—*—

සබ්බනාමකාරණෙ පඨමො, යනු විධිසූත්‍රයි—සබ්බනාමකාරණො යනු පච්චික්ඛායෙහි නිජපජාන නිපාතයි, එයනුද පඨමො යනුද ප්‍රථමෙක වචනානායයි—සබ්බනාමකාරණො යනු අවධි නිභේදීයයි, එයනු කායකිභේදීයයි, පඨමො යනු කාරි නිභේදීයයි—සබ්බනාමානං අකාරෙ සබ්බනාමකාරෙ, තණො සබ්බනාමකාරණො.

සබ්බතො නං සංසානං, යනු විධිසූත්‍රයි—සබ්බතො යනු පච්චික්ඛායෙහි නිජපජාන නිපාතයි, නං යනුද සාසානං යනුද ප්‍රථමෙක වචනානායයි—සබ්බතො යනු අවධිනිභේදීයයි, නං යනු කාරි නිභේදීයයි, සංසානං යනු කායකිභේදීයයි—සංච සාව සංසා, තෙසං සංසානං.

සබ්බනාමානං නමතිව, යනු විධිසූත්‍රයි—සබ්බනාමානං යනු ඡෙත්සික වචනානායයි, නමති යනු සත්තමෙයක වචනානායයි, ව යනු නිපාතයි—සබ්බනාමානං යනු කාරි නිභේදීයයි, නමති යනු නිමිත්තනිභේදීයයි—නමතිහිතාවං, තෙසං සබ්බනාමානං.

ඝපතො සමිංසානං සංසා, යනු විධිසූත්‍රයි—ඝපතො යනු පච්චික්ඛායෙහි නිජපජාන නිපාතයි, සමිංසානං යනු ඡෙත්සික වචනානායයි, සංසානං යනු ප්‍රථම වචනානායයි—ඝපතො යනු අවධිනිභේදීයයි, සමිංසානං යනු කාරි නිභේදීයයි, සංසා යනු කායකිභේදීයයි—ඝොච පොච ඝපා, තණො ඝපතො, සමිංච සාව සමිංසා, තෙසං සමිංසානං, සංච සාව සංසා.

කොටසක, සතු විධිසූත්‍රය—කො සතු ප්‍රථමෙකවච
නානාය, රසං සතු මිනිසෙක වචනානාය—කො සතු
කාර් නිදේශය, රසං සතු කායනිදේශය.

නොනාය සම්මායය, සතු ප්‍රතිකේත සූත්‍රය—න සතු
නිපාතය, එනාය සතු ප්‍රථම ඛණ්ඩවචනානාය, සම්ම සතු
චතුර්විධකවචනානාය, අයං සතු ප්‍රථම ඛණ්ඩවචනා
නාය—න සතු ප්‍රතිකේත නිදේශය, එනාය සතු අව
ධි නිදේශය, සම්ම සතු කාර් නිදේශය, අයං සතු
කායනිදේශය—අයං වචනානාය.

එතනෙසනො, සතු විධිසූත්‍රය—එතනෙසං සතු
ප්‍රථම ඛණ්ඩවචනානාය, නො සතු ප්‍රථමෙක වචනානා
ය—එතනෙසං සතු සමස්ත නිදේශය, නො සතු කාර්
නිදේශය—එතනෙසං වචනානාය, නෙසං එතනෙසං.

නසං වා නසං සමස්ත, සතු විධිසූත්‍රය—නසං සතු
ප්‍රථමෙක වචනානාය, වා සතු නිපාතය, නසං සතු
ප්‍රථමෙක වචනානාය, සමස්ත සතු සප්තමස්ථානෙහි
නිපාතනිපාතය—නසං සතු කාර් නිදේශය, වා සතු
විකල්ප නිදේශය, නසං සතු කායනිදේශය, ස
මස්ත සතු විකල්පනිදේශය—නසං නාමානාය.

නො සසං සසං, සතු විධිසූත්‍රය—නො සසං සතු ප්‍ර
ථමෙක වචනානාය, සසං සතු චතුර්විධක වචනානාය,
සසං සතු ප්‍රථමෙකවචනානාය—න
නො සසං අවධිනිදේශය, සසං සතු කාර් නිදේශය,
සසං සතු කායනිදේශය.

නසං වා, සතු විධිසූත්‍රය—නසං සතු ප්‍රථමෙක වච
නානාය, වා සතු නිපාතය—නසං සතු කාර් නිදේශ
ය, වා සතු විකල්පනිදේශය.

එතිමාසමි, සතු විධිසූත්‍රය—එතිමාසං සතු ප්‍රථම
වචනානාය, ඉ සතු ප්‍රථමෙකවචනානාය—එතිමාසං
සතු කාර් නිදේශය, ඉ සතු කායනිදේශය—එතනෙ
සං වචනානාය, නෙසං එතිමාසං.

ඉමසද්ධං ව, සතු විධිසූත්‍රය—ඉමසද්ධං සතු ප්‍ර
ථමෙකවචනානාය, ව සතු නිපාතය—ඉමසද්ධං සතු

කාරිනිඥයයි—ඉවත වසා සඳෙඳුවාහි ඉමසඳෙඳ, ත
සා ඉමසඳෙඳ.

නිමිත සිමිති ව, සතු විධිසුත්‍රයි—නිමිතං සතු ප්‍රථ
මෙක වචනානතයි, සිමිති සතු සත්‍යමයක වචනා
නතයි, ව සතු නිපාතයි—නිමිතං සතු කායනීතිඥයයි,
සිමිති සතු නිමිත නිඥයයි, ව සතු ආදෙශානුතර සමු
ච්ඡයෙහි වැටේ—නිව දහව නිමිතං.

පදනො දුක්ඛාවතූහිජ්ඣිසු වොනො, සතු විධිසුත්‍රයි—
පදනො සතු පවමසථිඥෙහි නිමිතන නිපාතයි, දුක්ඛා
වතූහිජ්ඣිසු සතු සත්‍යමි ඛණ්ඩවචනානතයි, වොනො ස
තු ප්‍රථමා ඛණ්ඩවචනානතයි—පදනො සතු අවධි නිඥය
යි, දුක්ඛාවතූහිජ්ඣිසු සතු නිමිත නිඥයයි, වොනො
සතු කායනීතිඥයයි—පරිභවෙ ගමනෙ නොනායො
හි පදං-වතූඛිධං වුත්තං ව.

පදං වතූඛිධං වුත්තං නාමානිකතොපසග්ගපං
නිපාතව වතූඛිධං අසොඛං ඛණ්ඩවචනානතයි.

දුක්ඛාව වතූහිජ්ඣිසු දුක්ඛාවතූහිජ්ඣිසු, තාසු
දුක්ඛාව වතූහිජ්ඣිසු -වොනො, වොනො.

නො ව වාදිනො නමිති, සතු විධිසුත්‍රයි—නො සතු ප්‍ර
ථමෙකවචනානතයි, ව සතු නිපාතයි, වාදිනො සතු
පවමසථිඥෙහි නිමිතන නිපාතයි, නමිති සතු සත්‍යමය
කවචනානතයි—නො සතු කායනීතිඥයයි, ව සතු කා
යනීතර සමුච්ඡයෙහි වැටේ-ඵහෙයිත් නං පරිකල්පි
වතූ ගබ්ඳසාකෙරෙත් සං සනාදි අගමච්චේ—වාදිනො
සතු අවධිනිඥයයි, නමිති සතු නිමිත නිඥයයි—ව
ආදි සෙසනො වාදි, නොනො වාදිනො.

නිවතූනො නිසෙසාවතූහිජ්ඣිසු නොනොනිකිති
නොනො, සතු විධිසුත්‍රයි—නිවතූනො සතු නිමිති ඛණ්ඩව
නානතයි, නිසෙසාවතූහිජ්ඣිසු නොනොනිකිති නිවතූ
රි සතු ප්‍රථමා ඛණ්ඩවචනානතයි—නිවතූනො සතු කාරි
නිඥයයි, නිසෙසාවතූහිජ්ඣිසු නොනොනිකිති නිවතූ
රි සතු කායනීතිඥයයි—නිව වතූ නිවතූ, නොනො නිවතූ

හතා, නිසේනාව වැනි සේනාව නිසේනාව එහිතැරුව හිනි
ව, වහාරුව නිසේනාවනිසේනා නිසේනා වහාරුවහිනි
වහාරුව.

ඒසදුම්සදුකාරවෙහෙරනිසේනාව වහාරුව.

සුමාදිත්තනිසේනා නිසේනාවනිසේනා ලිහම්මිතං.

සසම්මානිසේනං.

— * —

අලිහා වුවුවනිසේනා-නිසේනා එහිතැරුව අලිහා.

කුමාරා පවමසේනා, සුමාදිත්තනිසේනා—කුමාරා නිසේනා
සමුදයෙහි, නො සුමාදිත්තනිසේනාවනිසේනා, පව
මසේනා සුමාදිත්තනිසේනා වුවනිසේනා—කුමාරා නිසේනා
ලොකිනිසේනා, නො සුමාදිත්තනිසේනා, පවමසේනා
සුමාදිත්තනිසේනා—පවමසේනා, පුරුණි පවම, අරිසේනා
සුමාදිත්තනිසේනා, පවමසේනා අලිහා පවමසේනා, නිසේනා
පවමසේනා.

ඉමසේනාදිත්තනිසේනා, සුමාදිත්තනිසේනා—ඉමසේනා
සුමාදිත්තනිසේනා වුවනිසේනා, ඉ සුමාදිත්තනිසේනා වුවනි
සේනා, පිංදුනිසේනාදිත්තනිසේනා සුමාදිත්තනිසේනා වුවනිසේනා,
ව සුමාදිත්තනිසේනා—ඉමසේනා සුමාදිත්තනිසේනා, ඉ සුමා
කාරිනිසේනා, පිංදුනිසේනාදිත්තනිසේනා සුමාදිත්තනිසේනා
සුමා, ව සුමාදිත්තනිසේනා කිසේනා—ව පිංදුනිසේනා වුවනිසේනා
වුවනිසේනා, නිසේනා පිංදුනිසේනාදිත්තනිසේනා.

ඉමසේනා ජායා කාරිනිසේනා සුමාදිත්තනිසේනා ජායා

ඉමසේනාදිත්තනිසේනා සුමාදිත්තනිසේනා සුමාදිත්තනිසේනා.

සසම්මානිසේනාපසුනිසේනාදිත්තනිසේනා, සුමාදිත්තනිසේනා—
සසම්මානිසේනා සුමාදිත්තනිසේනා වුවනිසේනා, අලිහාපසුනිසේනා
නිසේනා සුමාදිත්තනිසේනා වුවනිසේනා, ව සුමාදිත්තනිසේනා.—
සසම්මානිසේනා සුමාදිත්තනිසේනා, අලිහාපසුනිසේනාදිත්තනිසේනා
සුමාදිත්තනිසේනා කිසේනා—උපසේනා නිසේනා උපසේනා
නිසේනා, උපසේනා නිසේනා අලිහාපසුනිසේනා උපසේනා
නිසේනා, අලිහාපසුනිසේනාදිත්තනිසේනාදිත්තනිසේනා අලිහාපසු
නිසේනාදිත්තනිසේනා, නිසේනා අලිහාපසුනිසේනාදිත්තනිසේනා.

උපෙව්වත්තං සප්තරිඪි උපසංඝාති පාදයො
වාදි පාදාදිමපකුටෙන නිපාතා නිපතනති.

සනතමෙව්හි නිලාදිවණ්ණං දීපාදියො විස
බාතුසරිං සනතමෙව්හි උපසංඝා පනාසකා.

බාතස්ස, බාධතො කොචි කොටි තං අනුචිත්තො
තමෙව්කෙසුදු විසෙසෙති උපසංඝානගි තිබා.

උපසංඝා නිපාතාව පව්වසාව ඉමෙ තයො
තොතො තොතාථිසියා ඉති තොරුතතිකාබුද්ධිං.

පසඳෙදු සද්දිතොතෙව පකාරතේ ව සමනාව
ආදිකමප්පධානතොතාථිත පපරතාසුච
විසොගපථිතාතිතතිතුසත්තාථිලාදිසු.

පරති පරිභානිමිසි පරපයගතිකපි
විකානාමාමසනාදිසු වතතතිති විනිද්දිසෙ.

නිසංසනිග්ගතාභාවනිසෙසධිතොතවෙසතො
නිකුතනාපාතුභාවෙසු උපමානුපධාරණ.

නිහරණවසානොසු නිසඳෙදු තොතකාදිසු
නිති නිහරණතේච නිවහනාවරණදිසු.

උ උග්ගමෙ පධානොච අතතලාගෙච සතතියං
උග්ගතෙ සමනවිතේච විසොගකථිතාදිසු.

කුච්ඡිතා සොභනාභාවිට්ඨපතනාසම්ඛිසු
කිච්ඡාදි සුච අතේසු දුසඳෙදු සමුදිරිතො.

සමමා සමසමනන ස්සප්පතනසම්ඛිසු
පහවාහිමුඛතේච සංගහෙවාපි සහතො.

පොනොසුකෙසුච සාධෙපෙ තුසතේ විසංතායච
සමොධානපිධානාදිසුසමුදිරිතො.

විසෙසෙච විරුඛෙච විසොගෙ විගතෙපිච
විරුපතායා විවිධෙ විසඳෙදු සමුදිරිතො.

අවසඳෙදු අධොභාවිවිසොගෙ සුඛිනිච්ඡයෙ
භනතො දෑසප්පියෙසු පරිභාවාදෙ පවතති.

භූතයෙහි ස්වභාවයෙහි පරිණාමයෙහි ලක්කිණ
 දුටුමතුනසහ අකකිනො 'භූතයෙහි' භූතයෙහි තථා
 භාගවිච්ඡාදනපච්ඡින්නපච්ඡාදි සුව චිත්තයො.

සමනාතයෙහි පරිච්ඡේදයෙහි වර්ණනාලිඛනෙහි
 නිවාසලක්කිනොහේයු දෙසකකිනොවර්ණනො
 පරිසරයෙහි තථාපුත් භාගවිච්ඡාදි සුව චිත්තයො.

අධිකිසරපරිභාසාධිකිනොහේයු ව
 නිවර්ණයාපකායනොහේයු පාසුනාදිසුවිධිතො,
 විසිකිනොහේයු නිවර්ණයෙහි කුසායුත් ලක්කිනො
 අධිකුමිතිමිතකිනොවිච්ඡාදිසුවිධිතො.

පටිගත පටිලෝමයෙහි පටිදුනො නිවර්ණනො
 පතිනිවර්ණයෙහි සාදිකෙස නිවර්ණයෙහි ලක්කිනො.
 පටිවර්ණ පතිකායෙහි විච්ඡායෙහි පටිලෝමයෙහි
 භාගවිච්ඡාදන අකකිනොහේයු පතිරිතො.

සුසරයෙහි සොහොන සුසරයෙහි සුසරයෙහි
 භාගවිච්ඡාදන අකකිනොහේයු සමිපාතිවිධිතො.

මරියාදකිවිච්ඡාදන නිවාසාදනපතිසු
 ලකිකමාදිකමාදිසුවිධිතො විධිතො.

අති' භිසයතිකිනොහේයු නිවාසාදනපතිසු
 අති සමුහානිකායෙහි කිනොහේයු පතිරිතො.
 ගාගාපගතපුත්සු වර්ණනො පතිසු
 අතිසරයෙහි විච්ඡායෙහි සමිපාතිවිධිතො.
 දෙසකකිනොහේයු ගාගාපගතපුත්සු
 සාදිකෙසාපරිතාපුතිකමෙසවනසොපති
 සසුසුපුත් භූතයෙහි සුවිධිතො සමුදිරිතො.

මපසගතික පදං:

නොපාතිකපදං' දුනි පතිකිනොහේයු සමාසනො
 අසවිච්ඡාදන නිවර්ණයෙහි භාගවිච්ඡාදනපතිසු.

පතිකපුත්සු නිවර්ණයෙහි අතිසු පුත්සු
 පාදපුත්සු මසුසුනො නොපාතිකපදං විධිතො.

ඉන්රිතරයොගෙව සමානාචරිධාරණ
සමුච්චයානුවයාඳොවසඳොදු සමුදිරිතො.

විකපපනුපමානොපු වා සඳොදුතු සමුච්චයෙ
වචනිතවිහාසාදිකචේසුච පවතනාති.

නාලංගල මමානොව පටිසෙධනිවාචනා
අලනතු පරිශතනිමිති භුසනොපිච වතනාති.

පටිසෙධනිවුචිතබ්බාචෙ අකුකුචේ සදිසෙපිච
විරුචෙ ගරනෙ සුකුකුකු අකානර වරහප්පකො.

අභොවතතථාධලවසසුතං නාචතුචවාපන
තචෙකිචන යනෙසුති මනං බො [සො] තභොයථා.

සුදං චරිතංගෙයෙපිදං වචිප් ආදයො
පදපුරණ මතතනිනිපානාති පකාසිතො.

අභිභි අනාඳෙසෙව නිපාතො තෙසු දසෙතො
බෙදුනුකම්පාසකුකුපපකංසෙත්ච වරිරිතො.

අථාති අධිකාරතේ පකුකුචවානනාති නදිසු
බලුතිච පසිබිමති පටිසෙධාචධාරණ.

පනාඳොදු විසෙසෙත්ති තුසඳොදුතු නිවතනනා
අභො විසෙසෙනතුමිති භුචචෙතංසනාදිසු.

විකුකුයං තං කථං 'තොති සෙයෙපිදං තිනමපන
වතනතෙ සමනචෙ භියෙත'බිකෙ පිතිසමුච්චයෙ.

දුච්චනි පුරණං වුතනං යොගායොනවිහනාති
සකානාතිලාබ්බා ඉච්චතෙ පඨමායං සමිරිතො.

- අනමහා හො ආවුසො හනමහා අරෙ රෙ රෙ හරෙ ඉති
හෙවාමනනනෙදිවා සියෙත නමොවාඳො විසුච්චතො.

සමමා සාමං සයං තිනති සං සො තො ධාව පච්චයො
තාතිසෙත්ච වතුකිසනෙත්ති තචෙ තුං පච්චය තනතො.

සො තො පච්චියා අතේ සතනමසෙත්ච තො සියො
තු ඵතං හිං හ ධාදු නතො සතනමසෙත්ති සො තොතකො.

සමනනතො ඵකමනතං ඵකප්පකං පරිතොපරි
තෙසා සමනතො සාමනතො උච්චං නිචං භිච්ච රනො

අභිතො පරමුඛො උඩං අබො තිංශමිනානං
සමුඛො අනානං අනෙතා බහිවා බාහිරං බභි.
බාහිරං ආචි අජකුතාං ඔරපාරං පුරෙ හුරං
ආග් (ව) ආරකා පච්ඡා පෙච්ච සතාමියා සිසුං.
අජ්ජ පරස්සු සජ්ජ ජෙව සුභව ඡිශෙත පරෙ දිවා
අභිනානං සතතා නිව්චං කාලං කලලමභිකුකිනං.
නාතා මුතාර සුචෙ පාතො සායං සමපති ආයති
මුහුං මුහුත්තල යද්ද භූතපුබ්බං පුග් තද්ද.
යාවඤ්ච තාවඤ්ච යාවඤ්ච තාවඤ්ච
තං බුතා ද්වති රහස්සානා කාලසතාමියා සිසුං.
විභාජ්ජිතානෙතානි නිපාතානිති දීපයෙ
සොහනෙ සච්ඡි සොච්ච ආමිනා සමපට්ඨතො.
අපෙච්චනාම අපෙච්ච කුසද්ද සංසයෙ මතා
අභා තග්ග භ්ගු කාමං සසකාං අඤ්ඤ ද්වුච්ච
ඉච්චෙවමෙතො සභෙච්ච ඵල ඉතාසවධාරණ.
නානු කච්චිත්ත ඤං ඤංසු කච්චි කිම්නු පුච්ඡතො
ඉඤ්චෙවමිතිච්චෙතො සමුද්දියා නිදසෙතො.
ඉති වාකපරිසමනනිකොච්චෙත්සව චතනි
චයානාචෙ මුඛා භියෙ ග්ගෙසාමතායා රිචායිතො.
යාවතා තාවතා යාව තාව නිත්තාවතාපිච්ච
කිච්ච ඵතතාව කිඤ්චතො පට්ඨෙත්ඤ්චි වාචකා.
ඵලං ඔපායිකං සාහු ආම සාහු ලභ්භිච්ච
පතිරුපනි ඵතො නිපාතා සමපට්ඨතො.
ඵලච්චෙවං ඵලච්ච යච්චෙවං නච්චෙව
යච්චා තච්ච සෙය්සච්චි යච්චා තච්චිච්ච.
යච්චානාම සෙය්සච්චි නාමාපිය යච්චාතිච්ච
යච්චිච්ච ඵලච්චෙවෙති යච්චා තච්චිච්චාදයො.
නිපාතා තො සමුද්දියා පටිභාගානිච්චානා
අනානාර විකප්පෙත්ඤ්ච අඵලානි දිවියතො.
යච්චා තියොග්ගතාවච්චා පදනානානි චතනි
සුද්දෙතො සබ්බිති භූතතායං සමිච්චතො.

කපර සංඥාකරණයද වණිනිසත්වද, නැවැදහො යනාදීන් ස්වසංඥාදී විශේෂ සංඥාවෝ විනිතයෝද, එසේ ම මෙයින් සාධාරණ සංඥාකරණයද සමාසයත්වම, විපදේ භූලාභධිකරණය සනාදීන් කම්මධාරය විශේෂ සංඥාවෝ විනිතයන්හි දහසුතු.

භාමානං යනු භෂ්ඨි බ්‍රව්වනානන නාමිකපදය, සමාසො යනුද සුත්තයෝ යනුද ප්‍රථමමෙක වචනානනයි—භාමානං යනු සමකි නිදේශයයි, සමාසො යනු සංඥා නිදේශයයි, සුත්තයෝ යනු සංඥා නිදේශයයි—අනාභිමුඛා නාමනි අත්තනිවත්තං නාමෙනෙති නාමානි, නානි නානි සත්‍යදී විග්‍රහයනන පදනි, තෙතං නාමානං. සමාසිති සංකපිතනිති සමාසො, සංසුච්චි අසුතෙකපනෙ යන ධාතුයි—සමාසනම් නානා විග්‍රහනිකපදයත්ඥේ එකපද ක්‍රියානා නානාභිපදයත්ඥේ ඵලකාභිවචයි—එසේකෙයින්ම නිස.

සමාසො පදසංඛ්‍යාපා පදප්‍රවච්ඡසංඛිතා

නඩිතං නාම භොතෙවං විකේසකපං තෙතමනනං-යි

සමාසොති, සිතනානානං පදනමෙකත්තායිද-අසුඵ සුඵති සුඵකනිති සුත්තා, අර්තති සුඵතීති අර්තො, සුත්තො සහතො සමකෙකොවා අනො යසො සුත්තයෝ කො සො සමාසො.

විපදේ භූලාභධිකරණය කම්මධාරයො, යනු කම්මධාරය සංඥාසුත්‍රයි—සමාස විධිසද මෙම නමෙන් කරණ ලැබෙයි—එනතුද්‍රවත් සංඥා ප්‍රධානනියෙන් විනිතනුයි සංඥාසුත්‍රයි නිසනලදී—විපදේ යනුද භූලාභධිකරණය යනුද සත්තමෙයක වචනානනයි, කම්මධාරයො යනු ප්‍රථමමෙක වචනානනයි—විපදේ යනු සංඥා නිදේශයයි, භූලාභධිකරණය යනු විශේෂණයයි, කම්මධාරයො යනු සංඥා නිදේශයයි—පර්ජනෙ ගම්‍යතෙතනානොති පදං, වෙ පදනි සමාහවානි විපදං නමිං විපදේ—භූලාභධිති භූලා, භූලපතිසාසං, භූලාස සමිතො භූලං, නාසප්‍රවච්ඡො—අධිකාරෙතිති අධිකරණො

තුලකං සමානං අභිකරණං අභේදාසංසන්ධං තුලකධිකරණං, තස්මිං තුලකධිකරණේ, කර්මයානි, කම්මං, කම්මමිව ව්‍යං ධාරුණිකි කම්මධාරණං-සම්බන්ධං න ගෙති යනාදියෙති ඉවාදි කම්මසකරණං ක්‍රියාවද, උදකග්‍රහණදී ප්‍රයෝජනයද යන දෙක දරාද, එසේම මේ සමාසයද එකාදීයයෙහි වැටෙන නාමයක් දෙදෙනෙකු දරනුයි කියා කම්මධාරණයාම වේ-හිතනාපවනති නිමිත්තා සංඝාතාහි ප්‍රවෘත්ති නිමිත්තයාම ශබ්ද ප්‍රවෘත්තියව නිමිත්තවූ ජාති ක්‍රියා අණ ද්‍රව්‍ය නාම යන මොහු-මෙසේ වෙන්වෙන්වූ ජාතනදී ප්‍රවෘත්ති නිමිත්තයන් ඇති ශබ්දයෝ එකම වක්‍රයෙක්හි පැවැත්තාහු තුලකධිකරණයාම වෙති යෙයි.

තෙසං විභතතිසො ලොපාව, යනු විධිසූත්‍රයි-තෙසං යනු ඡෙදි ඛත්‍රවචනානායි, විභතතිසො යනුද ලොපා යනුද ද්‍රව්‍ය ඛත්‍රවචනානායි, ච යනු අනිෂ්පනන නිපාතයි-තෙසං යනු සමන්ධ නිදේශයි, විභතතිසො යනු කාරි නිදේශයි, ලොපා යනු කාශ්‍යනිදේශයි-ච යනු දිපංකරණ පරස්පරං යනාදියෙහි ලොපවිධි දුකිණෙධි ය පිණිසයි-එකංහි අර්ථං කම්මාදිවශෙනව එකතනාදිවශෙනව විභජනානි විභතතිසො, ද්‍රව්‍යයාහි ලොපො, ද්‍රවලොපො.

පකති වසන්ත සරනාසා, යනු විධිසූත්‍රයි-පකති යනු ප්‍රචණ්ඩක වචනානායි, ච යනු නිපාතයි, අසා යනුද සරනාසා යනුද ඡෙදික වචනානායි-පකරණං පකති, සරති හවුරුනිසි සරණ, සරණ අනෙතා සසන්සොං සරනෙතා නසා සරනාසා-පරිහාසා සූත්‍රයව සංශ්‍යදි නැති-ච ශබ්දය, කිං සමුවච්ඡ, ඉදපච්චය යනාදියෙහි නිශ්චිතයාව ප්‍රකාතිවත් පිණිස-නිමිත්තාභාවෙන නිමිත්තකසංසර්ගවො, යනු හෙයින් සුත්තලොකාදි නිමිත්තවූ තරුවරායාදිත්තේ ආලෝකාභාවයෙහි අභාවයේ විභතති නිමිත්තවූ ලොපාදෙසාදි විකාරය විභතතිත්තේ ලොපයෙන්ම නැතිවන්නේ-එසේකල්හි ශබ්දයාගේ ද්‍රව්‍යසාර්වත්‍ර ප්‍රකාතිවත් පිණිස මේ සූත්‍රය කුමවදයි

වෛද්‍යා නොකටයුතු—ව්‍යු සූර්‍ය ශක්ති නිමිත්තකොට ව්‍යුකාන්ත සූර්‍යකාන්ත පාෂාණයෙන් ප්‍රසූතවූ ජලවහනින් ව්‍යු සූර්‍යාපගමයෙහි ගොපවන්තායෙයින්, නිමිත්තාභාවෙන් නෛමිතික ස්වභාවයෙන් යනාදිය, අනෙකානුකිකවූ විභවයින්ගේ අභාවයෙහිද විභවනිමිත්තවූ විකාරභාවය පිණිස මේ සූත්‍රය හඳුලාගෙනි.

නභිත-පෙ-දිසුව, යනු ව්‍යවහරාත්මක දේශනා සූත්‍රය—
 නභිත සමාස කීතකා යනු ප්‍රථමා ධ්වනිවිචාරානන්ධං, තා
 මං යනු ප්‍රථමා එකවචනානන්ධං, ඉති යනු අනිත්‍යභාවය
 පානයි, අතවෙනුනාදිසු යනු සත්‍යමි බලවචනානන්ධං, ච
 යනු නිපාතයි—මෙහි ව්‍යවහරාත්මක සංඥා ස්වරූප
 යම් හෙයින් නභිත සමාස කීතකා යනු සංඥා නිරෝධයයි,
 නාමං යනු සංඥා නිරෝධයයි, ඉති යනු උපමානිරෝධයයි—
 යම්ගේ ධාතුපාඨව්‍යවහරාත්මක අස්ථිවත්වූ ශබ්දරූ
 පසු ලිඛනමිච්ඡාද එයේම නභිත සමාස කීතකා යන ශබ්ද
 රූපයක් ධාතුප්‍රත්‍යයාදිය සම්පන්නයේද නාමයම ලිඛන යනු
 පරිණාමයයි කියා ලිඛනමි වෙයි—එහෙයින් ලිඛනං යනු
 වටා, නතොච විභජනියො යන සූත්‍රයෙන් සැදුණු නභි
 තාදිත්තකරෙන් පරව වෙතියි යනුභාවයි—අතවෙනුනා
 දිසු යනු අතිප්‍රසංග නිව්‍යානයි—කීතකා නාමංවාසි කියා කී
 තකානන්ධත්ව නම්වත්බව සාමාන්‍යයෙන් හඳුල්ලෙහියින්
 අනෙකුත් සි, නවෙනුනාදි යනු කිත්ම වනහෙයින්
 ඔවුන්ටද නම්වත්බව පැමිණෙනෙන්නයි—එකල්හි ඔවුන්ගේ
 රෙන් සැදුණාදිය පැමිණෙනෙන්නයි අනිත්‍යරූප ප්‍රසංග
 වෙනුයි, එහෙයින් නවෙනුනාදින් හරණය අතවෙනු
 නාදිසුයි කිහි යනුභාවයි—නාමසංඥාව නැතිකල්හි නිදා,
 නතොච කවර පදයෙහි ඇතුළත් වෙද්දක්, නාමාකම
 නොපසැණි පදයෙහි පිටත් සියලු පදයන් නිපාතනම්
 වනහෙයින් ලිඛ විභජනි වචන ව්‍යයෙන් ව්‍යසර්ගිත හෙ
 යින් නිපාතනම් වෙත්—එහෙයින් කිහි.

වූර්තයා පදතිය යහමා නිපතන නිවර්තන
 බොහෝ විකෘති තම වූතය යන අමතර සලකම

ව, යනු යනු ප්‍රත්‍යයන්ගේ සංග්‍රහය පිණිසයි—තඛිත ව සමාසොව කිතකොව තඛිත සමාස කිතකා—තවෙව තුනොව තවෙතුනා තවෙතුනා අදී ශෙසනෙත තවෙ තුනාදකො, තතවෙතුනාදකො අතවෙතුනාදකො, තෙසු අතවෙතුනාදිසු.

—*—

අමාදකො පරපදෙති, යනු විධිසුත්‍රයි—අමාදකො හනු ප්‍රථමා ඛ්‍යවචනානායි, පරපදෙති යනු සහායීයෙහි ත්‍රි තිසා ඛ්‍යවචනානායි—අමාදකො පරපදෙති යනු සංඥි නිදේහයි, අං අදී ශෙසනෙත අමාදකො, කෙතෙ, අං සො නාතිස්ස නං සමාති සනං සමිංසුති වෙයි—පරාතිව නාති පද නිවාහි පරපද නි තෙති පරපදෙති—මෙහි අමාදකො යි කෙවල විහතති වචනයෙන් ග්‍රහණය නොවෙයි, උ පලක්‍ෂණ වසයෙන් විහතත්‍යනා පදයන්ගේම ග්‍රහණය යනු සාමජීයයෙන් හැඟෙයි, සාමජීයයද, නාමානං සමා සො සුත්තරො යි, නාමපදයන්ගේම සමාස හදාරණල ද විහතති වචනයෙන් සමාසයක් නොහදාරණලද මෙම සුත්‍රයටම වැටෙයි, එහෙයින්ම අමාදී විහතතිත්තා පරපදයන්ගේ සමාසයක් නැතිවෙයි—එහෙයින්ම වා තතිතෙති පුරුෂතනාදකොයි කීදු.

—*—

අඤ්ඤපදජෙත්ථු ඛ්‍යවචනි, යනු සංඥාසුත්‍රයි—අඤ්ඤප දජෙත්ථු යනු සහායී ඛ්‍යවචනානායි, ඛ්‍යවචනි යනු ප්‍ර ථමෙකවචනානායි—අඤ්ඤපදජෙත්ථු යනු විෂය නි දේහයි, ඛ්‍යවචනි යනු සංඥා නිදේහයි—අඤ්ඤ, නිව නා නි පද නිවාහි අඤ්ඤාදති, අඤ්ඤපද නං අත්ථා අඤ්ඤප දත්ථා, තෙසු අඤ්ඤපදජෙත්ථු—ඛ්‍යවචනා විහතො අත්තාති ඛ්‍යවචනිකො සො පුරිසො—අඤ්ඤපදජෙත්ථානානෙත්ත න ඛ්‍යවචනි පදයදිත්තො අයං සමාසොපි ඛ්‍යවචනිනා ටි—හවතිති නංනදිසෙපි නාබොහාතෙ යථා සිභොසං මානවකොති—මෙහි අඤ්ඤපදජෙත්ථාමි සමාසකවසුතු.

පදයන්කෙරෙන් පිටත් සහාය නොදී වාක්‍යයෙහි දක් වන ලඛනනාවූ පදයාගේ අර්ථයයි—ඛ්‍යවචනි සමාසය න දගුණ සංවිඤ්ඤා අනදගුණ සංවිඤ්ඤා වසයෙන් විධි වෙ—කීයනලදමයි.

නදඟුණේ 'නදඟුණ' ගෙවනි සමාජයා [සෙ:] විධා ගවෙත්
තද්දා වාහිසනාමත් ව්‍යුහාත් දුකසාගරා.

නාමානං සමුච්චයො චන්ද්‍රො, යනු සංඥසුත්‍රයි—නාමා
නං යනු ඡෙදී ඛනුවචනානායි, සමුච්චයො යනුද චන්ද්‍ර
යනුද ප්‍රථමෙක චචනානායි—නාමානං යනු සමුච්ච
නිදේශයි, සමුච්චයො යනු සංඥ නිදේශයි, චන්ද්‍ර යනු
සංඥ නිදේශයි—සමුච්චයං සමුච්චයො, චෙවචෙව ච
න්ද්‍ර—උභ්‍යං පදස්ථායනානා චන්ද්‍රපදසදිසතතා දයං ස
මාසො චන්ද්‍ර නාම.

තථා-පෙ-දිනං, යනු විධිසුත්‍රයි—තථා යනු නිප්පතන
නිපාතයි, චන්ද්‍ර යනු සත්‍යමෙයක චචනානායි, පාණි
තුරිය යොග්‍යසෙතඛන බුද්ධ ජනතුක විවිධවිරුඩ විසභා
ගස්ථාදිනං යනු ඡෙදී ඛනුවචනානායි, ච යනු නිපාතයි—
තථා යනු උපමානිදේශයි, චන්ද්‍ර යනු විෂයනිදේශයි—
පාණි-පෙ-විසභාගස්ථාදිනං යනු කායනිදේශයි—පා
ණිනොච තුරියානිච යොග්‍යානිච සෙනොච පාණිතු
රිය යොග්‍යසෙතතා, පාණිතුරිය යොග්‍ය සෙනානං අඛන
නි, පාණිතුරිය යොග්‍ය සෙනාඛනානි, බුද්ධ ච නෙ ජනතු
කාචාති බුද්ධජනතුකා, පාණිතුරිය යොග්‍යසෙතඛනානි
ච බුද්ධජනතුකාච විවිධවිරුඩාච විසභාගාච-පාණි-පෙ-
විසභාගා—පාණි-පෙ-විසභාගාච නෙ අස්ථා—පාණි-
පෙ-විසභාගස්ථා—පෙ-විසභාගස්ථා ආදයො යෙසනෙත,
පාණිතුරිය යොග්‍යසෙතඛන බුද්ධ ජනතුක විවිධ හරුඩ
විසභාගස්ථාදයො, නෙසං පාණිතුරිය-පෙ-විසභාගස්ථා
දිනං—ච ඔබ්බ ග්‍රහණය කිරී විෂයෙක්කි එකභිනද්‍රාය
ක ලිඛිතකිතිවාර්තය පිණිසයි.

විභාසා-පෙ-දිනව, යනු විධිසුත්‍රයි—විභාසා යනු පච්ච
මෙයක චචනානායි, රුකං-පෙ-දිනං යනු ඡෙදී ඛනුව
චනානායි, ච යනු නිපාතයි—විභාසා යනු විකල්පනි
දේශයි—රුකං—පෙ-ජනපදදිනං යනු කායනිදේශ
යි—භාසනනි ජනාසාති භාසා, විවිධා භාසා විභාසා—

රුකඛ්ඵ භිණ්ණිව පසමොව ධනාතිව ධක්ඛන්තිව ජනපදව රුකඛ්ඵණපසුධනධක්ඛන්තිව (නෙ) අදි සෙස නො රුකඛ්ඵ-පෙ-ජනපදදයො, නෙසං රුකඛ්ඵ-පෙ-ජනපදදිනං—වග්ගණස සමුවවසෙති වැවේ.

— * —

උපසන්නතිපාතපුබ්බකො අව්‍යයිභාවො, යනු සංඝ, සුත්‍රයි—උපසන්නතිපාතපුබ්බකො යනුද අව්‍යයිභාවො යනුද ප්‍රථමමෙකව්‍ය නානායි—උපසන්නතිපාතපුබ්බකො යනු සංඝතිද්දිසයි, අව්‍යයිභාවො යනු සංඝතිද්දිසයි—උපෙව්‍ය්‍යං සජනතිති උපසන්නා, පදනමාදි මජ්ඣානිකානෙ නිපනනතිති නිපානා, උපසන්නාව නිපානාම උපසන්නතිපානා, උපසන්නතිපානා පුබ්බකා යසො සො උපසන්නතිපානාදි ධ්වකො, අව්‍යයිභාවසමාවො—නාහි ඵතස්ස ව්‍යග්ගති අව්‍යයං, නං නිං නෙපාතිකොපාය ගතිස්සපදං, අව්‍යයානං උපසන්නතිපානානං අස්මිං විභාවස තිති අව්‍යයිභාවො, අව්‍යයස්සපුබ්බකාමකො අනව්‍යයං වා නාමිකපදං අව්‍යයං හවති විභතතිව්‍යන ගෙදෙසු රුපනාග්ගපාත්තො න විකාරමාපර්‍යන්ති අව්‍යයි භාවො. අව්‍යයි භාවසමාසයි, අව්‍යයි භාවසමාසයා කෙරෙත් පරමු පවමෙසක ව්‍යනායව—

න පවමිසමමහාවො කවිති අධිකරනො

නතිසාසකමිසසී නනතු හොති විකප්පනො යි

කිහෙසිත්, අං විභතතිනමකාරනතව්‍යයි භාවො, යන සුත්‍රයෙන් වන අමාදෙසස අනුචාරනා කවිත්‍රගණයෙන් වැල කිහෙසිත් සමාගව ආකාරදෙසකොව රුපස සිඛකවනු.

අක්ඛන්ති ලොපොව, යනු විධිසුත්‍රයි—අක්ඛන්ති යනු පළමමෙක ව්‍යනානායි, ලොපො යනු ප්‍රථමෙක ව්‍යනානායි, ව යනු නිපානයි—අක්ඛන්ති යනු අවධිතිද්දිසයි, ලොපො යනු කායකිද්දිසයි—දුප්පතිති ලොපො—ව යනු අං විභතතිනමකාරනතව්‍යයිභාවො, යන සුත්‍රයෙන් විභතති ග්‍රහණ නුකම්ණස පිණිසයි.

උපසන්නතිපාතයත් පුබ්බකොව අතිව්‍යවචන අව්‍යයිභාවස මාසයව ලක්ෂණවිභව අතිව්‍යවචන අනෙකො යනාදීද උ

පසහිනිපාන පුච්ඡිකරුත්ම අව්‍යයී භාවසමාසප්‍රවිච්ඡාද
යත්, උපසහිනි නිපාතයත්ගේ පුච්ඡිකරු අව්‍යයීභාවස
මාසයට ලක්‍ෂණනිපාතය ආශ්‍රිතනොවෙයි, උපසහිනි නිපා
තානිපාත ප්‍රධානකොට ඇතිවැටීන් පුච්ඡිකරු ප්‍රධානවිච්ඡාද
අව්‍යයීභාවයට ලක්‍ෂණය අභිධම්මො අනෙකො යනාදී
යෙහි පරපදානි ප්‍රධානවෙයිත් උපසහිනි නිපාතයත්ගේ
අනිවර්තනොවෙයි, උපසහිනිපාතයත්ගේ පුච්ඡිකරු
යත් ඇතද අව්‍යයීභාවසමාස නොවෙයි, කම්මාරය
තත්පුරුෂ සමාසනම්වෙයි දතයුතු.

සමාසො.

— 00 —

වෘත්තාන්තවෙ, යනු විධිසූත්‍රය—වා යනු නිපාතපදයි,
ණො යනු ප්‍රච්ඡේදවචනානා නාමිකපදයි, අපවෙච ය
නු සහනමෙයක වචනානා නාමිකපදයි—වා යනු වික
ලපතිදීඝයයි, ණො යනු කාෂ්ඨිකීදීඝයයි, අපවෙච යනු
විෂයකීදීඝයයි—න පනති අනෙතාති අපවෙච, තත්මි
අපවෙච—අනෙත, මේ පුතු කරුණකොටගෙන, නප
නති, කුලවංශය නොපිරිගත්තයි අපවෙචනම්—වාති වා
කයනා යනෙතාති වයිඨසය අපවෙච යනාදීන් ණ පුතය
ය නොනොට නිසිනෙතෙක්ති වාකයාගේ ප්‍රයෝග පි
ණිසයි.

අසුචණ්ණානං වාසො වුඛි, යනු නිසමච්ඡි සූත්‍රය—අසු
චණ්ණානං යනු ඡන්ද්‍රිකාවචනානායි, ව යනු නිපාතයි,
ආසො යනුද වුඛි යනුද ප්‍රච්ඡේදක වචනානායි—අසුච
ණ්ණානං යනු කාරි නිදේඝයයි, ආසො යනුද වුඛි යනුද
කාෂ්ඨි නිදේඝයයි—චණ්ණානාති කපිසති අනෙතා එතෙති
නි චණ්ණා, ඉ එව වණ්ණා ඉවණ්ණා, උ එව වණ්ණා
උවණ්ණා, ඉවණ්ණාව උවණ්ණාව ඉසුචණ්ණා, එක
සෙසරුපෙ කතෙ සෙසෙන පුච්ඡවණ්ණාසද්ධසාරා
යොගො අව යුචණ්ණාව අසුචණ්ණා; තෙසං අසුච
ණ්ණානං, ආව එව ඔව ආසො, වයිඨතෙති වුඛි.

ණානණ්ණාන වට්ඨාදිතො, යනු විධිසූත්‍රය—ණාන
ණාන යනු සම්මාසමාප්‍රසාපසන නිපාතාදිතිව යන සූත්‍ර
යෙහි ආදී ශබ්දයෙන් උපත ප්‍රථමා චන්ද්‍රිකාවචනානායි, ව

ව්‍යාදිනො යනු පවමයථිකෙති නිෂ්පානන ජපාතයි—ණ යන න්‍යාන යනු කායඝ්‍රීතිදේශයි, ව්‍යාදිනො යනු අවධි නිදේශයි, ආදි ශබ්දයෙන් කවචමොග්ගලා සකථාදිත් ගේ ග්‍රහණයි—ණයනොව න්‍යනොව න්‍යනණ්‍යානා-වච්ඡා ආදි යෙසනො වච්ඡාදායො, නනො වච්ඡා දිනො.

අනො ඡ්වො, යනු විධිසූත්‍රයි—අනො යනු පවමයථිකෙති නිෂ්පානනනිපාතයි, ඡ්ව යනු ප්‍රථමෙක වචනා නතයි, වා යනු නිපාතයි—අනො යනුද ඡ්ව යනුද කායඝ්‍රී නිදේශයි, වා යනු කායඝ්‍රීනාතර සමුවචකෙති වැටේ—එ හෙයින්ම කිහ වාසදෙන ඡ්වකප්පවචකෙති—මෙහි අ නොයි අකාරමාත්‍රයාගේ නිදේශය නොවෙයි, අනෙදෙ පචාරයෙන් අකාරානා ශබ්දයාගේම ග්‍රහණයයි දනසුතු.

නචධිනෙ-පෙ-ජ්විකඤ්චුච, යනු විධිසූත්‍රයි—නා ය නු විභිකෙක වචනානතයි, දධිනෙ යනු ආකඛ්‍යත පද යි, නෙන යනු ත්‍රිභිකෙක වචනානතයි—කතාදිසනති ධානනිකොග්ගලාහි ජ්විකඤ්චු යනු සනතම් ඛත්‍රු වනානතයි—නචධිනෙ-පෙ-ජ්විකඤ්චු යනු විෂයනි දේශයි, අධිප්‍රවිද්ධි ඉ දපකාගෙන යන ධාතුයි—ක තං ආදි යෙසනෙන කතාදි, සමමා නිධානං සනතිධානං, සමමානිධිකෙනතිවා සනතිධානං, නිසුප්පනං නිශයාගො, ජ්වනං ජ්විකා, කතාදිව සනතිධානව නිශයාගොව සිප්ප ව හඬව ජ්විකාව, කතාදි සනතිධාන නිශයාග සිප්පහි ජ්විකා—කතාදි-පෙ-ජ්විකාව නෙ අත්ථාවාති කතාදි-පෙ-ජ්විකඤ්චු—නෙසු කතාදි-පෙ-ජ්විකඤ්චු—සිප්පං යනුද හඬං යනුද අනිෂ්පානන ශබ්දයි, ඒහෙයින් වාතස නැති-එ යනු සමුවචකයි.

ණ රහා නෙන රහතා නෙසාදමඤ්චුච, යනු විධි සූත්‍රයි—ණ යනු සබ්බාසමාප්‍රසොපසග්ගනිපාතාදිච්ච යන සූත්‍රයෙහි ආදි ග්‍රහණයෙන් ද්‍රුතා ප්‍රථමෙකවචනා නතයි, රහා යනු පවමයක වචනානතයි, නෙන යනු ත්‍රිභිකෙක වචනානතයි, රහතං යනු ප්‍රථමෙක වචනා

නානයි, නසා යනු නොහැකි වුවහොත්, ඉදං යනු ප්‍රථම මෙක වුවහොත්, අනෙකුත්, යනු සත්‍යව බවට නොහැකි. ව යනු නිපාතයි—මෙ යනු කායනීතිදීයයි, රහා යනු අවධි නීතිදීයයි, නොන රහතං නොහැකි වූ අනෙකුත් යනු විෂයනීතිදීයයි, ව යනු සම්මුඛයෙහි වැටේ—රජනාති එනොනාති රහතා, හදිදදදි රජන විෂයයො, ඉධ අහෙදෙපමාරෙන වෘත්තවෘත්තානා නං වෘත්තකා සදෙද අධිපෙතො, නොනා වා රහා රහත්වෘත්තයද, රහතානාම හදිදදදි රජන විෂයය, වෘත්ත වෘත්තක දෙතොගේ අහෙදෙපමාරගේ හරිද්දාභී වාච්චි ශබ්දය තෙම රහතයි ගතනාලද, එහෙයින් රහතයි අවධිනීතිදීයයන් රහතාභී වාච්චි ශබ්දය තෙරන් පරතොව නොන රහතං යන අර්ථයෙහි මෙ ප්‍රත්‍යය ව්‍යාප්ත යනු භාවයි—අරජ රජන රජනියති රහතං—අනෙකුත් නො අනාමාති අනෙකුත්, නෙසු අනෙකුත්.

භානාදිනම්මිඨාම, යනු විධිසුත්‍රයි—භානාදිනං යනු මෙක වුවහොත්, ඉමිඨා යනු ප්‍රථම මෙක වුවහොත්, ව යනු නිපාතයි—භානාදිනං යනු සමාධි නීතිදීයයි, ඉමිඨා යනු කායනීතිදීයයි, ව යනු ප්‍රත්‍යයානන්තර සම්මුඛයෙහි වැටේ—එහෙයින් ව ශබ්දයෙන් ඉක ප්‍රත්‍යයෙහි—අනාති භානා, භානා ආදියෙහි නො භානාදයො, නෙසා භානාදිනං—මෙහිද භානාදිනං යනු වෘත්තවෘත්තක සමාධියෙහි මෙකුත් භානාදි ශබ්දයෙන් අර්ථයෙහි ඉම ඉම ප්‍රත්‍යයෝ වෙත්—ඉමොව ඉමොව ඉමොව.

විසෙසෙ නරතමිසිකිසිඨා, යනු විධිසුත්‍රයි—විසෙසෙ යනු සත්‍යමයක වුවහොත්, නරතමිසිකිසිඨා යනු ප්‍රථම බවට වුවහොත්—විසෙසෙ යනු විෂයනීතිදීයයි, නරතමිසිකිසිඨා යනු කායනීතිදීයයි—සෙසිනිති සෙසො, සිස අසම්බන්ධයොගෙ යන බාහුයි—එසිඨොව යො සෙසොවාති විසෙසො, නසමි විසෙසෙ—නගොව නමොව ඉසිකොව ඉසොව ඉසොව නරතමිසිකිසිඨා.

එනෙසමොලොපෙ, යනු විධිසුත්‍රයි—එනෙසං යනු මෙක වුවහොත්, ම යනු ප්‍රථම මෙක වුවහොත්,

ලොපෙ යනු සත්තවේෂක වචනානන්දි—එනෙසං යනු කාරි නිද්දියයි, ඔ යනු කායනිද්දියයි, ලොපෙ යනු නිවිත්ත නිද්දියයි—දුර්ග ලොපො, නස්මිං ලොපෙ—එනෙසං කියා දනනාපෙක්ඛා ඔප්පිනුයි, මනාදිනමිතන ස්වකියා විචරණකරණලදයි දනග්ගු.

තෙසමිඳුපපදෙනාසිඳුබසිදිවසිසිදිසබසාසිසිසා, සතු
විධිසුතුයි—තෙස සතු ඡෙය් බහුවචනානාසි, අබිඳුපප
දෙන සතු සහාය්සෙති ත්‍රිතිසෙසක වචනානාසි, අබිඳු
බසිදිවසිසිදිසබසාසිසිසා සතු ප්‍රථමා බහුවචනානාසි—
තෙස මිඳුපපදෙන සතු කාරි නිලේද්දසයි, අබිඳු බසිදිව
බසිදිසබසාසිසිසා සතු කාංකිනිලේද්දසයි—උපසමිපෙ උ
ච්චාරිතං පදං උපපදං, අබේසා එව උපපදං අබිඳුපපදං,
තෙත අබිඳුපපදෙන සහ—අබිඳුබසාසිසිදිවබසාසිසිසා
සබසාසිසිසා අබිඳුබසාසිසිසා අබිඳුබසිදිවසිසිදිසබසාසිසිසි
සා—අබිඳුබසාසිසි රූපි සබදසෙසයි, එහෙසිත් වාක්‍ය
නැති.

වෙකළානම් කාලෙ වා, යනු විධිසූත්‍රය—වෙකළානං
 යනු භෂ්‍යේ ඔහු වචනානකය, ආකාරෙ යනු ප්‍රථමෙක වච
 නානකය, වා යනු නිපාතය—වෙකළානං යනු කාරී නි
 ඤේශය, ආකාරෙ යනු කායනීතිඤ්ඤය, වා යනු විකල්ප
 නිඤ්ඤය—වෙව ඵකොව අභිව, වෙකළා, තෙසං වෙ
 කළානං—ආ ඵවකාරෙ ආකාරෙ—මෙහි වෙකළානං යි
 විශබ්දයින් ප්‍රකාශකරනාහු අනුකරණ ශබ්දයෝ යි ග
 නනාලදහනු යි සංඛත ශබ්ද විෂයෙහි විනිතවු අනි නතා
 රගම නොවන හෙයින් වෙකළානං යි වෙයි, සුනංහි
 සුව යන සුභගයන්ම දිඤ්චෙයි—මෙහිද භෂ්‍යේ අනා
 පෙක්ඛානුයි, විථිකඅභිඉද වුච්ඡා සම්පාතකය යි විවරණ
 කළ හැකි දනසූත්‍ර.

ණන්තනතා භාවෙතු, යනු විධිසූත්‍රයි—ණන්තනතා යනු ප්‍රථමෙකවචනානයි, භාවෙ යනු සත්තමෙක්කවචනානයි, තු යනු නිපාතයි—ණන්තනතා යනු කායේති චේද්දියයි, භාවෙ යනු චිත්ත නිචේද්දියයි, තු යනු කායේනාතර චිත්තානතර නිචේද්දියයි—මෙහි කායේනාතර නිචේද්දිය

කර්තෘත්ව, තුසරෙදු නන්නානොව යි කිහි, විෂයානතර
නිදේශය කර්තෘත්ව සකස්වාදිසුපි භේදාන සකස්ව නා
වයි කිතු-භේදානව තනනොව නාව භේදානනා-භවනති
එතසමා සද්ද සුද්ධනිති භාවො, කො සෙ, සද්දාචරති
නිමිත්ත භූතං ජාතාදි, තසමිං භාවෙ.

අවභේදානා යෙ ලොපල, යනු විධිසුතයි—වභේදානා
යනු ප්‍රථමෙකවචනාතත්වය, යෙ යනු සන්නවේදක වච
නාතත්වය, ලොපං යනු විනිශ්චයෙකවචනාතත්වය, ව යනු
නිපාතයි—වභේදානා යනු කාරි නිදේශයයි, යෙ යනු
නිමිත්ත නිදේශයයි, ලොපං යනු කාශ්‍ය නිදේශයයි, ව ය
නු කාශ්‍යානතර සමුච්චයෙහි වැටේ. එහෙයින් වකා
රෙන ඉකාරෙපිති කිතු—ඒ එව වභේදානා අවභේදානා,
දුතති ලොපො, නා ලොපං—ලොපං යනු ප්‍රාප්තිකමයයි,
අවභේදානා යනු කප්තෘකාරකය මෙහි කාරිතෘකාරක
ක්‍රියාවෙක් පැවතුයි, පරොති යන ක්‍රියාව අභිතකාර
කරණු ලැබේ—යෙ පරෙ අවභේදානා ලොපා පරො
තිසි විවරණ නොකොට අවභේදානා ලප්තතත්ව ව්‍යජන
යෙහි ආදර නොකොට අභිප්‍රායාර්ථය ගෙණ විවරණ
කළහයි දතයුතු.

ආත්තල, යනු විධිසුතයි—ආත්තං යනු ප්‍රථමෙක වච
නාතත්වය, ව යනු නිපාතයි—ආත්තං යනු කාශ්‍ය නිදේශ
යයි, ව යනු රිකාරතමය සමුච්චය කෙරේ—ආත්ත භාවො
ආත්තං.

න ඩි තං.

— XX —

භූවාදයො ධාතවො, යනු සංඥ සුතයි—භූවාදයො
යනුද ධාතවො යනුද ප්‍රථමා ඛණ්ඩවචනාතත්වය—භූවාද
යො යනු සංඥ නිදේශයයි, ධාතවො යනු සංඥ නිදේශයයි.

භූව ව ච භූවා-භූතකතාංග වාගති ගතීනෙය යන ධා
තුවයි, භූතකතාංග යනු අකමිකධාතුවයි, වාගති ගතී
නෙ යනු සකමිකධාතුවයි. භූවා ආදි යොගෙන භූවාද
යො මෙයින් සිසු අකමික සකමික ධාතුවකාතින්

ගේ ප්‍රභණ්ඩය නොහොත් භූ ආදී සෙසුගෙන් භූවාදයා සි වකාරනමයි—භිරූං ධාතූනකිති ධාතුවො.

භූවාදිසු විකාරෙ යං ඤෙය්‍යෙත භගවස්සථිව්‍යං
භූවාප්‍රකාරවා ධාතු සකම්මානමිකත්ථිතො.

භූවාදිසු, භූවාදි යන මෙහි, අං වකාරෙ, මේ විකාර ගෙම; ආගමසථිව්‍යං, පූර්වසූරෙහි භූ යනාදින් ආදි කිවායෙහි ආගමසථිව්‍යෙන් භ්‍යාසයි; ඤෙය්‍යෙත, දනසු තෙත්සි, විකාරයාගේ අභි නැතැයි සෙයි—වා, නො හොත් දෙවන පක්‍ෂයෙහි භූව වාවයි වාක්‍යගත් පක්‍ෂ යෙහි; සකම්මානමිකත්ථිතො සකම්මාන අකම්මානාථි ගෙයිත්; භූවාප්‍රකාර ධාතු, භූක්‍යායං වානති ගති නෙ යන මේ ධාතූන් දෙදෙනා වැනි ධාතූන්; ඤෙය්‍යෙත, දනසුක්‍යායං.

භූක්‍යායං යන ධාතූන් අකම්මාන බව අභිප්‍රාප්තියට ඇති හෙයින්ද වානති ගතියෙන යන ධාතූන් සකම්මාන බව අභිප්‍රාප්තියට ඇති හෙයින්ද අප්‍රත්‍යන්තවූ සෙසු ධාතූන්ද අකම්මාන සකම්මානාථිගෙන් ඔවුන් වැරදිවූවෝ ගම්මෙන්.

වත්තවානා පච්චුයාගෙන, යනු විධිසූත්‍රයි—වත්තවානා යනු ප්‍රථමමෙකවත්තානයි, පච්චුයාගෙන යනු සත්ත මෙකවත්තානයි—වත්තවානා යනු කාංචී ෪෦ ඥානයි, පච්චුයාගෙන යනු විෂය නිද්දේශයි—වත්තානිති වත්තවානා, කිං හා යං වත්තවානෙ හවා වත්තවානවිහතරී, පූර්වත්තවානා උඛං උපාගෙනා පරිඋඛසරුපො නං නං කාරණං පරිච්ච උපාගෙනා කාලො පච්චුයාගෙනා තස්මි පච්චුයාගෙන.

පච්චුප්‍රපානා සම්පෙපි නබ්බොනාරුපවාරතො
වත්තවානා අතිතෙපි තං කාලවචනිව්‍යයා.

පච්චුයාගෙනාමිපෙපි, වත්තවානකාලයට සම්පවූ අනාගත කාලයෙහිද; නබ්බොනාරුපවාරතො, ඒ වර්තමාන කාලව්‍යවහාරයාගේ සිතාගැන්මෙන්; වත්තවානා, වත්තවාන විභතරීවෙයි; අතිතෙපි, අතීත කාලයෙහිද; නං කාලවචනිව්‍යයා, ඒ වර්තමාන කාලවිවස්ථාවයෙහි වත්තවාන විභතරී වේ.

අපි පුඩ්බාති විභත්තිනං ජ පරස්සපදාති, සහ සංඥසු
 හුයි—අපි අනු දතිපනන නිපාතයි, පුඩ්බාති සහ පුළුමා
 බහුවචනානායි, විභත්තිනං සහ ඡෙස් බහුවචනානායි,
 ජ අනුද පරස්සපදාති සහ පුළුමා බහුවචනානායි—
 අපි සහ මසාදායෙති වැටෙයි, නොහොත් උත්තාපෙ
 සායෙතිද වස්සාමාණ් පෙසායෙතිද වැටෙයි—මසාදායෙ
 හි වැටෙන අපි සනෙති ඉතොපයාස සහ අජීයි, උත්තා
 පෙසායෙති වැටෙන අපි සනෙති නිසිනානානරං
 සහ අජීයි, වස්සාමාණ් පෙසායෙති වැටෙන අපි සනෙත
 න් උතාරං උච්චනං සහ අජීයි—පුඩ්බාති සහ සංඥ
 නිද්දෙයි, විභත්තිනං සහ සබ්බ නිද්දෙයි, ජ සහ
 සංඛනිද්දෙයි, පරස්සපදාති සහ සංඥනිද්දෙයි—
 පරස්සායාති පදාති පරස්සපදාති අනුස සමාසයි—මෙහි
 උත්තම පුරුෂ විභත්තින් අගමාණීවුවද පරායීවුවද පුළු
 ම පුරුෂ විභත්තින්ගේ බාහුලයෙන් පරස්සපදානම් වෙ
 ත්, බාහුලයෙහි තත් ව්‍යවහරය බ්‍රාහ්මණභාෂා වදි
 රචනං යනාදී සෙයින් දජසුතු-කොහොත් පරසෙම්ප
 දාස සහ පුළුමාමරින්ගේ රූපී සංඥවයි.

වෙවෙ පඨමමජ්ඣමසුරසා, සහ සංඥසු හුයි—
 වෙවෙ සහ පඨමමජ්ඣමසුරසා අනුද පුළුමා බහු
 ච්චනානායි—වෙවෙ සහ සංඛනිද්දෙයි, පඨමම
 ජ්ඣමසුරසා සහ සංඥනිද්දෙයි—මජ්ඣෙහි හ
 වො ජ්ජ්ඣමා—භාද්දානමිසාමාති ඉද්දාච්චයො—
 උත්තම සද්දසා අතතො පටිපක්ඛෙරො පඨමමජ්ඣ
 මෙහි, පඨමමජ්ඣමසුරසා සංජ්ජෙසෙසයි—
 නොහොත් පුළුම පුරුෂාදී සංඥවො! පුළුමායාදීවරස
 න් රූපී සංඥයි.

නාමමති පසුරුමානෙපි තුලනධිකරණෙ පඨමො, සහ
 උඩ්සු හුයි—නාමමති සහ පසුරුමානෙ සහ තුලනධික
 රණෙ සහ සත්තමෙසක ච්චනානායි, අපි සහ උපස
 නිපදයි, පඨමො සහ පුළුමෙකච්චනානායි—නාමමති
 සහ භාවසත්තමෙස, අමාස් ගාඋසු ප්‍රභවමානාසු ගතො
 ප්‍රධානාගතො සහසෙති දෙනුන්ගේ දෙනන සුභා

අනික්කුගේ ගවන ක්‍රියාවට නිමිත්තාවිද එසේම සමා
නාධිකරණවූ නාමයන්ගේ ප්‍රයෝගක්‍රියාව හෝ අප්‍ර
යෝග ක්‍රියාව හෝ ප්‍රථම පුරුෂයාගේ ගවනක්‍රියාවට වි
භවන හෙයින් භාවයෙන් භාවලක්ෂණ සත්‍යමිතිය
සේයි—පසුරුවාගෙන යනුද භුක්තධිකරණය යනුද හා
මමති යනාදි විශේෂණ නිර්දේශයයි, පරිමා යනු කාය
නිර්දේශයයි—මනෝනි භුක්ත මධ්‍යස්ථයේ අනෙකු උත්ත
මෝ යනෙකි ක්‍රියායෙන් ක්‍රියාලක්ෂණ සත්‍යමි (ද
මෙසේම.) ෫—ආර්ථිකයට නමැති දහනැති දැරීම නාම
නිති නාමය, නමැති නාමමති පසුරුවාගෙන—භුක්ත සමා
නාධිකරණය අනෙකු සත්‍ය නාධිකරණය නාම
යයි. භුක්තධිකරණය—මෙහි නාමමතිය සාමාන්‍යයෙන්
කිවද භුක්ත මධ්‍යස්ථයේ අනෙකු උත්තමයයි මතු කිය
නහෙයින් භුක්ත අනෙකු ගබ්‍රයෙන් කෙරෙත් පිටත් කාර
කවැඩවූ ගබ්‍රයද නාමයම ගනනාලැබේ. එහෙයින් සො
බ්‍රයද නාධිකරණයෙන් ප්‍රයෝගකරණලැබෙයි දහනුද.

භුක්තධිකරණය, යනු විධිසූත්‍රයයි—භුක්තධිකරණය යනු පළ
මුල්යයෙහි නිෂ්පාදන නිපාතයයි, අ යනු දුර්වල ප්‍රථමයෙ
කවචනානාමයයි—භුක්තධිකරණය යනු අවධිනිර්දේශයයි, අ යනු
කායනිර්දේශයයි.

භුක්ත මධ්‍යස්ථය, යනු විධිසූත්‍රයයි—භුක්ත යනු භාව
සත්‍යමෙතක වචනානාමයයි, මධ්‍යස්ථය යනු ප්‍රථමයෙක
වචනානාමයයි, හෙද කායනිර්දේශයයි—මෙහි භුක්ත ගබ්‍ර
ය සමානාම භුක්ත ගබ්‍රයෙහි වන අනුකරණ ගබ්‍රයයි—
එහෙයින් නම මයි යනාදින් සමානාම කායනිර්දේශය
යයි, භුක්තයයි සත්‍යමෙතකවචනානාම රූප දක්වනලදී—
අනෙකු යනුද මෙසේමයයි.

අනෙකු උත්තමෝ, යනු විධිසූත්‍රයයි—අනෙකු යනු භාව
සත්‍යමෙතක වචනානාමයයි, උත්තමෝ යනු ප්‍රථමයෙකව
නානාමයයි, හෙද කායනිර්දේශයයි.

අකාරය දිශා හිමිමෙසු, යනු විධිසූත්‍රයයි—අකාරය ය
නු ප්‍රථමයෙකවචනානාමයයි, දිශා යනු විනිශ්චයකවචනා
නාමයයි, හිමිමෙසු යනු සත්‍යමි වචනානාමයයි—අකාරය

යනු කාරි කිද්දීමයි, දීඝං යනු කායිකිද්දීමයි, හිමි මෙසු යනු නිමිත්ත කිද්දීමයි—නිව චිව මොව හිමිමා, තෙසු හිමිමෙසු—මෙහි දීඝං යනු අඛණ්ඩාර කවසුතු වූ ප රොති යන ක්‍රියාවෙන් ග්‍රාහ්‍යකම්මයයි දතයුතු.

පරිණායකතොපදති, යනු සංඥසුත්‍රයයි—පරිණාය කුද අත්තතොපදති යනුද ප්‍රථමා ඛණ්ඩවනානායි—පරිණාය යනු සංඥාතිද්දීමයි, අත්තතොපදති යනු සංඥාති ද්දීමයි—පරිණාය යන නන්ති යොහවටු නිකායදෙසයාහ ව රකාරයා කෙරෙන් පරිහෙයින් රහාදිතොණ යන සුත්‍රයෙන් ඡායාදෙසයි—අත්තතො අත්තති පදති අත්ත තොපදති අත්තතසමායයි—මෙහි කිසිසේත් ප්‍රථම මධ්‍ය ම පුරුෂ වසයෙන් පරිච්ඡි පදයන්ගේ ඛණ්ඩය අදහස ප්‍රථම මධ්‍යම පුරුෂ වසයෙන් පුරුෂපදයන් සදෙනහව ප රසෙමපද සංඥකලහෙයින් පාරිසෙත්තනසයෙන් අත්ත මානුටු උත්තම පුරුෂයාගේ වසයෙන් පරපද සදෙනහ ව අත්තතොපදසංඥකරණලදි, නොහොත් අත්තතො පද යනු පුරුෂාමාණිවරයන්ගේ රුඝි සංඥයි.

අත්තතොපදති භාවෙව කම්මණි, යනු විධිසුත්‍රයයි—අ ත්තතොපදති යනු ප්‍රථමා ඛණ්ඩවනානායි, කායිකිද්දීම යයි, භාවෙ යනුද කම්මණි යනුද සත්තමෙසකවනානා යයි, වසයතිද්දීමයි, ව යනු නිපාතයි, සමුච්ඡිසාරිථයෙහි වැටේ—භවනං භාවො ක්‍රියා නසමා භාවෙ, කර්මයනෙති කම්මං, තස්මිං කම්මණි—මෙහි නිහව, දෙධස්සව, යන සුත්‍රයෙහි ව ග්‍රහණයෙන් ඡායාදෙසයි.

තස්ස චචග්ගසකාරවකාරතං සධාසිත්තස්ස, යනු විධිසුත්‍රයයි—තස්ස යනුද සධාසිත්තස්ස යනුද ඡායාදෙසක වනානායි, කාරි කිද්දීමයි, චචග්ග යකාරවකාරතං යනු ප්‍රථමෙකවනානායි, කායිකිද්දීමයි—වජ්ජි ය නි අත්තයෙහි යරලවාදිහිති වග්ගො, වග්ගොති වා රු ලාභා සමුච්ඡො වුවහි, වාදිවග්ගො වචග්ගො, ය එවකා රො යකාරො එවං වකාරො, වචග්ගොව යකාරොව ව කාරොව චචග්ගසකාරවකාරො, වචග්ගසකාරවකාරානං

භාවෝ වචනසකාරවකාරතං-ක්‍රියං ධාරෙතීති ධාතු,
ධාතූෂා අනෙතා ධාතූනෙතා, තෙන ධාතූනෙතා ස
හ වසන්තීති සධාතූනෙතා, තස්ස සධාතූනෙතා-මේ
තද්දුණ් සංවිදුන ඛුද්‍රිති සමාසය, එහෙයින් ධාතූ
නායාද මකා වචනාදිහු වෙතියි දතයුතු.

අත්තනොපදති පරස්සපදතං, යනු විධිසූත්‍රයි-අ
ත්තනොපදති යනු ප්‍රථමා ඛුච්චවනානායි, කාරී කිඤ්ඤ
මයි, පරස්සපදතං යනු විතිසෙසකවචනානායි, කායී
කිඤ්ඤමයි-පරස්සපදතං භාවෝ පරස්සපදතං.

අණත්තනසිද්ධි'නුත්තකාලෙ පච්ඡි, යනු විධිසූත්‍රයි-අ
ණත්තනසිද්ධි යනුද අනුත්තකාලෙ යනුද පත්තමෙකව
චනානායි, විෂයකිඤ්ඤමයි, පච්ඡි යනු ප්‍රථමෙකවචනා
නායි, කායී කිඤ්ඤමයි-අණපනං අණතරි, අසිංස
නමාසිද්ධි, අණතරිව අසිද්ධිව අණත්තනසිද්ධි, නය්මි.
අණත්තනසිද්ධි, අනු සමිපෙ උත්තො අනුත්තො, ප
ච්චුට්ඨනාදි භාවෙන නවුත්තොවා අනුත්තො, කරණං
කාරෙ ක්‍රියාති අත්තො, කාරෙයෙව කාලො, අනුත්තොව
සො කාලොවාති අනුත්තකාලො, නය්මි අනුත්තකා
ලො, පච්ඤානං පුරුෂි පච්ඡි; ඉධ පන පච්ඡිති පුබ්බාවරි
යානං රුද්ධි සංකෘතං-සතිපි කාලාධිකාරෙ පුන කාලගත
හණෙන විධිතිවනනපෙක්ඛිතානුමතිපථනපත්තකා
ලාදිසූච පච්ඡි-විධිමති ඉධ පබ්බතො භොතු, අයං පා
සාදෙ සුචණ්ණමයො භොතුති අදි-නිමිත්තතෙන, අ
ධිවාරෙයතුමෙ හතො හභවා භොජනං, ඉධ නිසිදතු
හවං-අපෙක්ඛිතතෙන, දෙසෙතු මෙ හතො හභවා ධ
මමිහති අදි-අනුමතිසං-පුට්ඨ වාසව මං පඤ්ඤං, පච්ඡතු
හවං, එවං නිසිදතුති අදි-පථනායං-පථනා යාවනා,
දදතිමෙ යාමවරිති පච, එකංමෙ නයනං දෙසිති අදි-
පත්තකාලො-පච්චතො තෙ කාලො කච්ඡකරණො,
කචං කාරෙතු හච මිච්චාදි.

අනුමතිපරිකරාදෙසු සත්තමි, යනු විධිසූත්‍රයි-අනු
මතිපරිකරාදෙසු යනු සත්තමි ඛුච්චවනානායි, විෂය
කිඤ්ඤමයි, සත්තමි යනු ප්‍රථමෙකවචනානායි, කායී

නිදේශයි—කතනු මිට්‍රකො පරික්‍ෂා අනුමතං අනුමති,
 පරික්‍ෂානං පරික්‍ෂාපො, සදිනාම හවෙය්‍යති සලලකම්
 ණං හෙතු කිරිශාස සමහතො, අනුමතිව පරික්‍ෂාපොච්ඡ
 අනුමතිපරික්‍ෂාං අනුමති පරික්‍ෂාපොච්ඡ අපො අනුමති
 පරික්‍ෂාපොච්ඡ, නස්මිං අනුමති පරික්‍ෂාපොච්ඡ, සත්‍යතනං
 පූර්ණ සත්‍යමි—ඉධපි සත්‍යමිති පොර්ණකානං රුලුති
 සත්‍ය—මෙති අනුමතිපරික්‍ෂාපො සත්‍යමි යි කි පමණ
 කින් අනුමතස්ථි පරික්‍ෂාපොච්ඡෙති සත්‍යමි චෙයි අ
 ථිග්‍රහණ නැතද හැගේනුයි, ගම්‍යමානාස්ථි පිණිස අ
 ථිග්‍රහණයාගේ කථනය අධිකනුයි, අධික වචන මධි
 කාස්ථි ගම්‍යති යි නාස හෙයින් අථිග්‍රහණ සාමාන්‍ය
 සෙන් විධිනිවනනාදියෙහිද සත්‍යමි චෙ, මෙහිද උදාහ
 රණ ප්‍රකාශනානුසාරයෙන් දතයුතු.

අපච්චිකෙක පරික්‍ෂාකිංචන, සහ විධිසුතුයි—අපච්චි
 කෙක සහුද අතිතෙ සහුද සත්‍යමෙකච්චනානනයි, ච
 න නිදේශයි, පරික්‍ෂා සහ ප්‍රථමෙකච්චනානනයි,
 කාන්තීනිදේශයි—අතිකතම ඉතො ගතො අතිතො—
 පච්චිකෙක අතිකතානනාති අපො—අති පූර්ව ඉතිමිති
 සහ ධාතුයි.

භිශොපාභුති පච්චිකෙක භිසතනි, සහ විධිසුතුයි—
 භිශොපාභුති සහ පූර්ණ සත්‍යමෙකච්චනානනයි, නි
 පාන පදයි, පච්චිකෙක සහ සත්‍යමෙකච්චනානනයි—
 මෙ දෙකම විෂය නිදේශයි, භිසතනි සහ ප්‍රථමෙක
 ච්චනානනයි, කාන්තීනිදේශයි—භිශොපාභුති භිශො
 සන නිපාතය හා පභුති ශබ්දය අබ්‍යසිතාව සමාසකොට
 සත්‍යමි විහතතිකොට අසූඤ්ඤා ලොපොච්ඡ, විහතති
 හට ලොප්කොට භිශොපාභුති සහ නිපාන පදය නි
 පාන කවසුතු—අකමිත්‍රිං නනතිසිතිං පච්චිකෙක
 නස්මිං පච්චිකෙක, භිශො හවා භිසතනි පච්චිකෙක
 නිපානනා සිප්ඛිනිති යි, භිශො ශබ්දයාකෙරෙන් පරවා
 නන ප්‍රත්‍යයට භිසතනි යි සිව්වෙයි—මෙම සුත්‍රයෙන්
 සකාරයාගේ ඔකාරයට අනුව ජට භිසතනි සහ මි

සමීපෙ'ථනති, යනු විධිසූත්‍රයි—සමීපෙ යනු සත්‍ය මෙයකවචනානායි, විෂයකිදේශයි, අර්ථනති යනු ප්‍රථ මෙකවචනානායි, කායනීතිදේශයි—ඉමසමිං කාලෙ කි අර්ථ, අර්ථහවා අර්ථනති, සමීප ශබ්දයා නිෂපනනයි.

සබ්බතො උං ඉංසු, යනු විධිසූත්‍රයි—සබ්බතො යනු ප චමත්ථයෙහි නිෂපනන නිපාතයි, අවධිතිදේශයි, උං යනුද ඉංසු යනුද ප්‍රථමෙකවචනානායි—උං යනු කාරි තිදේශයි, ඉංසු යනු කායනීතිදේශයි—උං යන ප්‍රථමා නතපදසව, උං විහතතිස්ස සි| ඔප්පි විචරණකරණය අදෙසාපෙක්‍ෂාවෙන් දනසුතු.

අනාගතෙ හවිසසනති, යනු විධිසූත්‍රයි—අනාගතෙ ය නු සත්‍යමෙයක වචනානායි, විෂය කිදේශයි, හවිසස නති යනු ප්‍රථමෙකවචනානායි, කායනීතිදේශයි—න ආගතොති අනාගතො, පච්චස සාමකිංසං සති ආසතිං උ පපර්ථනාරහොති අයො නසමිං අනාගතෙ—හවිසසති ති හවිසසනති, භූ යන ධාතුහුකෙරෙන් යෙසෙසසනතුමා නානා යන සූත්‍රයෙන් අනාගතකාලයෙහි සසනතු ප්‍රත්‍ය යව අසෙසසුච සි වාචිව, යථා ගම්මිකාරෙයි, ඉකාරග මව ඔ අවසරෙයි, අව්‍යාදෙසව සසනතු ප්‍රත්‍යයාගේ උකා රයභව යද්දි සූත්‍රයෙන් ඉකාරදෙසව කිතක හෙයින් නම්වති සිලොපව හවිසසනතියි සිඬවේ—සමහර කෙ තෙක් ආකඛ්‍යතයෙහි මෙම අනාගතෙ හවිසසනති යන සූත්‍රයෙන් සසනති විහතතිකොට හවිසසනති යන රූපය සිඬකෙරෙහි — හේ නොමැනව “හොතිස්සරෙහො හෙ හවිසසනතිමි සසසාව” යන මෙහි හවිසසනති යන ශබ්දයාකෙරෙන් නාමික විහතතින් පෙණෙන හෙයින් හවිසසනති යි අවශ්‍යත පදයෙක් නොවෙයි, ප්‍රථමෙක වචනානන නාමික පදයි දනසුතු-නොහොත් පච්චයාදි නිසා නිපාතනා සිප්ඛනති යි, භූ යන ධාතුහුකෙරෙන් පරව සසනතු ප්‍රත්‍යව ඉකාරගමාදි කායනීව හවිසසනති යි සිඬවේ.

අතිනෙපි හවිසසනති නං කාලවචනිච්ඡයා
අනෙකත්ථසංසාරං සක්ඛාවිසසනති ආදිසු.

ක්‍රියාත්මකභාවය 'තිරිත කාලාත්මකත්වය, යනු විධිසූත්‍රය—
 ක්‍රියාත්මකභාවය යනුද අතිරිත යනුද සත්‍යමයකවචනා
 න්‍යාය, විෂය නිර්දේශය, කාලාත්මකත්වය යනු ප්‍රථමමෙක
 වචනාන්‍යාය, කාන්තිනිර්දේශය—කරණය ක්‍රියා, අතිරිත
 නං අතිරිතභාවය, ක්‍රියාය අතිරිතභාවය ක්‍රියාත්මකභාවය නම්
 නා සාධකයන්විරහෙන ක්‍රියාය අවචනනානුප්‍රාප්තිය යනු
 යෙත් වෙති ක්‍රියානොමො සිඛනොවු හෙයින් අතිරිත ශබ්ද
 යෙත් කියයුතු නොවනනිස, එනකුදුලවත් ක්‍රියාවගේ උ
 ත්‍යාගත්ව බාධකවු දරු භාජනාදිවු උපකරණයන්ගේ
 අලාභය මෙකැදින්ගේ සම්ප්‍රාප්තිය යනාදි ක්‍රියාවන්ගේ
 කාලභෙදයෙන් අතිරිත ව්‍යවහාරය සිඛනුයි පාකාදි ක්‍රියා
 නොමො ලැබේ යි දනගුතු—කාලභය අතිරිතභාවය කාලාති
 රිතත්වය, තබනාවකතනා අයමි විහරති කාලාතිරිතත්වය
 වුවනි.

බාහුති භෞතයන්පෙණපයා කාරිනාති හෙතිඥේ,
 යනු විධිසූත්‍රය—බාහුති යනු පමි ඛනුවචනාන්‍යාය, අවධි
 නිර්දේශය, භෞතයන්පෙණපයා යනු ප්‍රථමා ඛනුවච
 නාන්‍යාය, කාන්තිනිර්දේශය, සංයුතිනිර්දේශය වේ—කාරි
 නාති යනු ප්‍රථමා ඛනුවචනාන්‍යාය, සංයුතිනිර්දේශය, හේ
 තිඥේ යනු සත්‍යමයක වචනාන්‍යාය, විෂය නිර්දේශය.
 කිරිමය දබාතිති බාහුතො හෙති බාහුති—භෞත භෞත
 න්‍යායෙන් න්‍යායෙන් භෞතයන්පෙණපයා, කාරිනාති
 ති කාරිනාති, හිනොති අත්‍යන්තො අත්‍යන්තො එලං නි
 පථාදෙතිති හෙතු, අරියති ඥායතිති අරො, හෙතුව
 යො අරොවාති හෙතිඥේ නැමි හෙතිඥේ—මේ සූ
 ත්‍රයෙන් භෞතය ප්‍රත්‍යය විධානයද ඔවුන්ට කාරිත සංයු
 ත කළහෙයින් විධිමය සංයුතය කියනලද, එනකුදුලවත්
 විධිම ප්‍රධාන හෙයින් විධිසූත්‍රයයි කියනලදි—සම්පේ ස
 මායයෙහි විපරෙ යනාදි සූත්‍රයෙන් සංයු වාරයෙන් සමා
 ස විධිම කළද සංයුත ප්‍රධානකොට දක්වු හෙයින් සංයු
 සූත්‍රයයි නම්විද එසේම මෙහි කාරිත සංයුතවිධානය ඇ
 තද ප්‍රත්‍යය විධානය ප්‍රධානහෙයින් විධිසූත්‍රයනම් වේ—
 සංයුතගේ අප්‍රධානකාරය, දපෙති ඥාපෙති යනාදිය

හි කාරිත සංඥා නිමිත්තවූ වාචනදී කායඝ්ණස් නැත්න
මුත් භාවෙහි පාවෙහි යනාදී කිසි විශයෙක්හි ප්‍රයෝජන
වන හෙයින් ප්‍රත්‍යය විධිවනාහි හැමනැත්තිම ප්‍රයෝජන
වෙනුයි ක්‍රියා ප්‍රධානයයි දනගු—මෙහි හෙතුනම් යෝ
කාරෙහි සහෙතුවයි—ප්‍රතිප්‍රබව හෙතු සංඥා ඇති සුඛක
න්තාහට ප්‍රයෝජනවූ හෙතු කණ්ඩාය, හෙද හෙදකි හෙ
යින් ප්‍රෙෂණ්බොෂණ්දීවූ ප්‍රයෝජක ව්‍යාපාරය හෙතු
නම්වෙයි දනගු.

භේණ භ්‍යාව උචණ්ණතතා අනො වෙ පච්ඡා සිද්ධං
සෙසතො චතුරො වෙවා වාසද්දග්ගානුවන්තො

අකම්මො ධාතවො භොහති කාරිතො භකම්මකා
සකම්මකා විකම්මාසසු විකම්මාව තිකම්මකා.

නසවා කතතර් කම්මම්ම කාරිතාකමතතමහම්මො
න භාවෙ සුඛකතතාව කාරිතෙ කම්මිසද්දද්දිතො.

නිසාදිතං පධානව අපධානං දුහාදිතං

කාරිතෙ සුඛ කතතාව කම්මමාකමතතගොවරං.

ධාතුපාඨව්‍යෙහි විභතියො, යනු විධිසුතුවයි—ධාතු
පාඨව්‍යෙහි යනු පච්ඡි බහුවචනානයි, අවධි නිද්දේශ
යි, විභතියො යනු ප්‍රථමා බහුවචනානයි, කායඝ්ණි
දේශයි—කිරිසං ධාරෙහිති ධාතු, පනිසති අපේච්ඡා ඵලෙන
නාති පච්ඡිසො, පකතිනො පරං නුචා අතති පමත්තතිති
වා පච්ඡිසො, ධාතුතො අපේ නිද්දේශා පච්ඡිසා, තෙති ධා
තුපාඨව්‍යෙහි, අභි විභතියු, අභි විභතීන් විභයෙති,
සෙද්දාසං, රූපහෙදස දනගු—හේ කෙසේදයත්—භේණ
පාඨව්‍යෙ, පාවෙහි, පාවෙනති, පාවෙසි, පාවෙථ, පාවෙමි,
පාවෙමි, භ්‍යපාඨව්‍යෙ, පාවහති, පාවහනති, පාවහසි,
පාවහථ, පාවහාමි, පාවහාමි, භ්‍යපෙභ්‍යපෙ ඤාසු—පාවාපෙ
ති, පාවාපෙනති, පාවාපෙසි, පාවාපෙථ, පාවාපෙමි, පාවා
පෙච්—පාවාපයති, පාවාපයනති, පාවාපයසි, පාවාපයථ, පා
වාපයාමි, පාවාපයාමි—කමෙම, ඔදනො පාවිසති, නෙන
පාවිසෙති, පාවාපිසති, පාවාපයිසති, පාවාපයිසනති, ඉ
ව්වාදි-පච්ඡිසං-පාවෙතු, පාවහතු, පාවාපෙතු, පාවාපයතු-

කමෙම, පාවිසතු, පාවසියතු, පාවාපියතු, පාවාපසියතු—ස
තනමියං, පාවෙසස පාවෙසසං—කමමණි, පාවිසෙසස පා
විසෙසසං ඉව්වාදි—අරුතනියං, පාවෙසි, අපාවෙසි, අපා
වෙසුං, අපාවාපෙසි, අපාවාපසි, අපාවාපෙසුං, අපාවසාමි
ඉව්වාදි—භවිසානනිමිති—පාවෙසසනි, පාවාපසියසනි, පා
වාපෙසසනි ඉව්වාදි—කාලාතිපරනියං—අපාවිසා, අපා
වසියසා, අපාවාපසියසා, ඉව්වාදි—භියතනනි පරෙකසාසු
යරා යොගං කෙදෙසං—පවනතං පයොජයනිති පවිතුව, ප
යොජෙතිති වාකෙස, ධාතුති ඉව්වාදිනා ණෙ කාරිත
සකුඤ්ච, කාරිතානං ණෙලොපනති ණ ලොපො, අගං
යොගානතයා වුඞ් කාරිතෙති වුඞ්, තතො පරතයනං—
පාවෙ ඉති ඩිතෙ—ධාතුපාවවයෙති විභතනියොති තකදී
විභතනියො, තතො භුවාදිතො අ ඉති අපාවවයො, තත්
ලොපං චෙත්ති මකාරෙති ලොපෙ කතෙ, පාවෙතිවො,
දිකං රූපං සිප්කති—භුවාදි.

රුධාදිතො නිගන්තිත පුබ්බම, යනු විධිසුත්‍රයි—රුධා
දිතො යනු පවිමසරුමෙති නිෂපයන නිපාතයි, අවධිති
චේද්දසයි, නිගන්තිතං යනු පුළුමෙකවචනානතයි, කාසදී
නිචේද්දසයි, පුබ්බං යනු පුළුමෙකවචනානතයි—සුඤ්ච
මෙමණි හෙයින් පුබ්බං හුඤ්ච යොදනු, මෙයට ධාතු
නතා පුබ්බයි විවරණ කෙළේ වෘජනෙයෙති අදරතො
කොට අභිප්‍රායවසයෙනැයි දතයුතු—රුධි අදි සෙස
තො රුධාදියො, තතො රුධාදිතො—කරණං නිගන
තෙකාන අවිවචන මුඛෙන ගතෙති උච්චාරයෙති නි
ගන්තිතං වෘත්ත අප්‍රත්‍යය සමුවචය කෙරේ—රුධාදි.

දිවුඞ්ඤාදිමිති යනු අදි ශබ්දයෙන් විජිතියොපොභා
රුජුති ථුති ගතිසු යනු සලුහමේ, දිවු යන ධාතු, ඞිලා,
කෙළියෙතිද; විජිතියො, දිනිමෙතිද; චොභාර, අභිධ
මොනුසාසනායෙතිද නොහොත් නුසමිකුයෙතිද; ථුති,
දිපතියෙතිද; ථුති, යෙතානුයෙතිද, ගතිසු, ගමන්තිද
යන මෙතෙක් අභිධෙයෙති වැමේ.

ගථා කතාරව, යනු විධිසුත්‍රයි—ගථා යනු ප්‍රකාරාභි
යෙති නිෂපානන නිපාතයි, උපමා නිචේද්දසයි, කතාරි ය

හු සහකරුකව්වනානායි, විෂයනිදේශයි, ච යනු ස මුළුවශෙහියි—සෙය පකාරෙන යථා, කරෙහිති කතනා නයමිං කතනර්-දිවාදි කියාදි ගතාදි.

තනාදිනො ඔසිර, යනු විධිසුත්‍රයි—තනාදිනො යනු පවමසථිකෙහි නිෂපන්න නිපාතයි, අවධිනිදේශයි, ඔ සිර යනු ප්‍රථමා ඛණ්ඩවනානායි, කාෂ්ඨිනිදේශයි—තනු ආදි සෙසනෙන තනාදියො තනො තනාදිනො-ඔම සිරව ඔසිර.

කරණ කාසත්තමර්තනිමිති, යනු විධිසුත්‍රයි—කරණ යනු ජයෙකව්වනානායි, කාරි නිදේශයි, කාතනං ය නු ප්‍රථමෙකව්වනානායි, කාෂ්ඨි නිදේශයි, කර යනු ධාතු හත්වන අනුකරණ ශබ්දයෙකි, කාස යනු අනිෂ්පන්න අතිදෙසයෙකි—කාසසා භාවො කාසතනං, අ ජ්ඣවො අර්තනො, තංදිපකතනා අර්තනි, නයමිං අර්තනිමිති විහන්තිමිති-කාසතනං යන භාවනිදේශ සෙන් අනාස ධාතුන්කෙරෙහිද පරව සකාරගම වේ- තනාදි.

වුර්දිනො ණණයා, යනු විධිසුත්‍රයි—වුර්දිනො ය නු පවමසථිකෙහි නිෂපන්න නිපාතයි, අවධිනිදේශයි, ණණයා යනු ප්‍රථමා ඛණ්ඩවනානායි, කාෂ්ඨිනිදේශ යි-වුර් ආදි සෙසනෙන වුර් දයො, තනො වුර්දිනො— වුර් යනු ධාතු ප්‍රකෘති හත්වන අනුකරණ ශබ්දයි— ණණව ණණොව ණණයා-වුර්දි.

භුරුසසතරසුපාදිති තුමිවරුසෙසු ව, යනු විධිසුත්‍රයි— භුරුසසතරසුපාදිති යනු පවමි ඛණ්ඩවනානා නාමිකපදයි, අවධිනිදේශයි, තුමිවරුසෙසු යනු සත්තමි ඛණ්ඩවනා නායි, විෂයනිදේශයි, ච යනු නිපාතයි, සමුළුවශාථිසි- භුරුච්ඡ සසොව හරෙව සුපොව භුරුසසතරසුපා, භුරුස සතරසුපා අදි සෙසනෙන භුරුසසතරසුපාදයො, තෙති භුරුසසතරසුපාදිති-තුංව ඉව්ඨාව තුමිව්ඨා, තුමිව්ඨා අ ඨා තුමිව්ඨා තෙසු තුමිව්ඨාසෙසු-මෙති තුමනත රති නවුච්ඡකරණමිව්ඨති භුරුනමිව්ඨති යනාදියෙහි ඉව්ඨ

ඒය තුමනා රහිතගෙයිත් බර්ස පුත්‍රයෝ නොවෙතියි දැක්වුහ.

ආස නාමිනො කතතූපමානාදුවාරෙ, යනු විධිසූත්‍රයි—
ආස යනු දුට්ඨා ප්‍රථමෙකවචනානයි, කායඝීතිද්දේශයි,
නාමිනො යනු පච්චිකායෙති නිෂපන්නතිපාතයි, අ
වධිතිද්දේශයි, කතතූපමානා යනු පමිමෙසකවචනාන
යි, නාමිනො යනු ඕහට විශෙෂණයි, ආවාරෙ යනු ස
ත්තමෙසක වචනානයි, විෂයතිද්දේශයි—උපමිගනො
'නෙතෙනත්‍රපමානං, කතතූසක උපමානං කතතූපමානං
නතො කතතූපමානා, ආවරණං ආවාරෙ.

ජය්‍යමානා ච, යනු විධිසූත්‍රයි—ජයො යනු සුථමෙක
වචනානයි, කායඝීතිද්දේශයි; උපමානා යනු පමිමෙසක
වචනානයි, අවධි තිද්දේශයි, ච යනු සමුච්චයාඨීයෙති
අනිෂපන්නයි.

නාමිභානතිවරයෝ, යනු විධිසූත්‍රයි—නාමිභා යනු
පච්චමෙසක වචනානයි, අවධිතිද්දේශයි, අනතිවරයෝ
යනු සත්තමෙසක වචනානයි, විෂයතිද්දේශයි—ඉවර
නං ඉවරා, අත්තනො ඉවරා අනතිවරා, සායෙව අයෝ
අනතිවරයෝ, තස්මිං අනතිවරයෝ.

ධාතුරූපෙ නාමසමා ණයොච, යනු විධිසූත්‍රයි—ධාතු
රූපෙ යනු සත්තමෙසකවචනානයි, විෂයතිද්දේශයි,
නාමසමා යනු පච්චමෙසකවචනානයි, අවධිතිද්දේශයි—
ණයො යනු ප්‍රථමෙකවචනානයි, කායඝීතිද්දේශයි,
ච යනු සමුච්චයාඨීයෙති නිපාතයි—රූපිකා අව බුජස්සි
යතිති රූපො, ධාතුකා රූපො ධාතුරූපො, ධාතුරූපො
ච සො අනෙඨාචාති ධාතියෝ තස්මිං ධාතියෝ.

අභකතනං.

—*—

ණදයො තෙකාලිකා, යනු පරිභාසා සූත්‍රයි—ණදයො
යනු ප්‍රථමා ඩත්‍රවචනානයි, කායඝීතිද්දේශයි, තෙකාලි
කා යනු ප්‍රථමා ඩත්‍රවචනානයි, ණදයො යනාට විශෙ
ෂණ වාරයෙන් විෂයතිද්දේශයි—ආ ආද පඨයො
ණදයො-තිකාලෙ භවා තෙකාලිකා.

අනෙකු කීත්, උතු සංඝ සුත්තයි—අනෙකු යනු පුළු
මා බහුවචනානාමයි, සංඝිනිදේශයි, කීත් යනු දුප්පා පුළු
මා බහුවචනානාමයි, සංඝ නිදේශයි.

කතාර් කීත්, යනු නිසම සුත්තයි—කතාර් යනු සත්ත
මෙයකවචනානාමයි, විෂය නිදේශයි, කීත් යනු දුප්පා
පුළුමා බහුවචනානාමයි, කායීනිදේශයි—කරුණික ක
තාර් තස්මිං කතාර්.

ධාතුසා කම්මාදිමිණිණි, යනු විධිසුත්තයි—ධාතුසා ය
නු පලමෙයකවචනානාමයි, අවධිනිදේශයි, කම්මාදිමිණි
යනු සත්තමෙයකවචනානාමයි, විෂයනිදේශයි, ණිණි ය
නු පුළුමෙයකවචනානාමයි. කායීනිදේශයි—කිරිසං ධා
රණීති ධාතු, භාස ධාතුසා—ධාතු ඔබ්බෙ පිළිඟු හෙයින්
භූවාදයො ධාතුවො සංභානානි පුළුලිඟුයෙන් දක්වන,
මෙහි සත්විලිඟුයෙන් දක්වන—කර්මකීති කම්මං, කම්මිච
තං අදිවාරි කම්මාදි, තස්මිං කම්මාදිණි—මෙහි අදි ඔබ්බ
ස සම්බන්ධ හෙයින් ඉවණිකුමිතයොසත් සම්බන්ධ එව බිලි
සත්, උතු භාසහෙයින් සුත්තයෙහි ඉන්ද්‍රිය ධාතුසාණේ
අදිණෙහි කම්මකාරකයක් ඇතිකර්මිණි යනු මෙහි භාවයි.

සම්බන්ධොණිවුච්චා, යනු විධිසුත්තයි—සම්බන්ධොණි
යනු පලමෙයකවචනානාමයි, නිෂ්පාන නිසානයි, අවධිනිදේශ
යි, ණිවුච්චා යනු පුළුමා බහුවචනානාමයි, කායීනිදේශ
යි, වා උතු විකල්පනිදේශයි—ණිවුච්චා තුළ අවච්ච, ණි
වුච්චා.

අකාරනානාමයො, යනු විධිසුත්තයි—අකාරනානානො
යනු මූලික බහුවචනානාමයි, කායීනිදේශයි. නොනො
ත් අනාපෙසකාරණ හෙයින් සම්බන්ධ නිදේශයි, අ
නො යනු පුළුමෙයක වචනානාමයි, කායීනිදේශයි—
අකාරණ අනො යෙසගෙන අකාරනා ධාතුවො
නෙසං අකාරනානං.

තස්මිලාදිසු ණිවුච්චා, යනු විධිසුත්තයි—තස්මිලාදිසු
යනු සත්තමි බහුවචනානාමයි, විෂයනිදේශයි, ණිවුච්චා
යනු පුළුමා බහුවචනානාමයි, කායීනිදේශයි, ව යනු ස

මුළුමනාථයෙහි නිපාතයි—තඤ්ඤාං භවං, තඤ්ඤාං
ආදි යෙසෙනා තඤ්ඤාදයො, නෙසු තඤ්ඤාදිසු—ඒ
ව තුච්ඡ ආවිච්ඡ ඡායාති.

පාරදිගමිනා රු, යනු විධිසුත්තයි—පාරදිගමිනා යනු
පටිමොක්ඛ චට්ඨානානායි, අවිඤ්ඤාදිසු, රු යනු ප්‍රථ
මොක්ඛ චට්ඨානානායි, කායානිකාදිසු—පාරං ආදි යසා
යො පාරදි, ගමු ඉච්චං ධාතු චට්ඨ ගමි, පාරදිච්ච යො ගමි
චාති පාරදිගමි, නමනා පාරදිගමිනා.

රමිතිරනෙතා රුදි නො, යනු විධිසුත්තයි—රමිති යනු
සත්තමොක්ඛ චට්ඨානානායි, නිමිත්ත නිද්දේසයි, අනෙතා
යනුද රුදි යනුද ප්‍රථමොක්ඛ චට්ඨානානායි, කායානිකාදිසු
යි, නො යනු නිපාතපදයි, ප්‍රතිපෙක්ඛානිකාදි වැටෙන
හෙයින් අනාවස ප්‍රකාශ කෙරේනුයි ලොප කායානිකා
දිසු—රො ආදි යසා යො රුදි, නො යො ධානිකානා
පට්ඨකාර භවංදදි අනෙතා—මෙහි ආදි ගබ්භා මහංද
යෙහි වැටෙන හෙයින් නාස්මිනා සිමා මරිඤ්ඤා යනු
හෙයින් ප්‍රත්‍යයාදිකාර චරිතවු ධානිකානාට ලොප
වේදයත්—එසේනොවෙයි රකාගේ ආදි යසා යො රුදි ය
නු බහුබ්‍රිති සමාසය නත්භුණ් සංචිකාදි න් හෙයින් ප්‍රත්‍ය
යාදි රකාර සහනවුම ධානිකානාට ලොපවෙයි දහ
සුතු.

තුනතුනතබ්බසුචා, යනු විධිසුත්තයි—තුනතුනතබ්බ
සු යනු සත්තමි බහුච්චනානායි, නිමිත්ත නිද්දේසයි, චා
යනු නිපාතයි, විකල්පනිකාදිසු—තුච්ඡ තුනොච න
බ්බොච තුනතුන තබ්බා, නෙසු තුනතුන තබ්බසු.

වදමදගමසුරගරහාකාරදිති ජරමමනෙකෙසා ගාගේ
චා, යනු විධිසුත්තයි—වදමදගමසුරගරහාකාරදිති, යනු ප
ච්ඡි බහුච්චනානායි, අවිඤ්ඤාදිසු, ජරමමනෙකෙසා
යනු ප්‍රථමා බහුච්චනානායි, කායානිකාදිසු, ගාගේ
යනු ප්‍රථමොක්ඛ චට්ඨානානායි, කායානිකාදිසු, චා යනු
නිපාතයි, විකල්පනිකාදිසු—වදෙච මදෙච ගමොච සු
රෙච ගරහොච ආකාරෙච වදමදගමසුරගරහාකාර,
වදමදගමසුරගරහාකාර ආදි යෙසෙනා වදමදගමසුර

ගරභාකාරදසො, තෙනි වදමදගමසුජගරභාකාරදිති,
 ජොව චෙව්ව ගෙනව යෙනව එතෙතව ජමිමග්ගසෙත
 යන—මෙහි ජොදි කාය් ණ ප්‍රත්‍යයාවග, ගරභාදෙසග
 ගරභ නිද්‍යං යන ධාතුතව, එතෙසින් ගාරදෙසග
 ජොදින් හා සමනොකොටහැකිතෙසින් ව්‍යවස්ථාකොට
 දක්වනලදහුයි, කාය් නිද්දිය පද දෙකෙකි.

ජසද්‍රසසුති ඛ, යනු විධිසුත්‍රයි—ජසද්‍රසසුති යනු පවම ඛ
 සුවවනානයි, අවධි නිද්දියයි, ඛ යනු ද්‍රව්‍ය ප්‍රථමෙම
 කවවනානයි, කාය් නිද්දියයි—ජසව ද්‍රව සුව ජස
 ද්‍රසසු, තෙනි ජසද්‍රසසුති—ජස යනු නිපාතානුකරණය,
 ද්‍රසසුද සු යනුද උපසභානුකරණය එතෙසින් මෙනු
 ත්හි විභතති ලොපයි.

ඉයතමකිඵසානමනාත්තරෙ දිසං නව්‍ය ද්‍රසසු ගු
 ණං දෙරං සසතිව, යනු විධිසුත්‍රයි—ඉයතමකිඵසානං
 යනු ණයි ඛසුවවනානයි, කාරි නිද්දියයි, අනාත්ත
 රෙ යනු ප්‍රථමෙකවවනානයි, කාරි නිද්දියයි, දිසං
 යනු විනිසෙකවවනානයි, කාය් නිද්දියයි, නව්‍ය ය
 නු සප්තමස්ථිතෙති නිපාතන නිපාත සමුදය නොහො
 ත් අනිපාතනවු කෙවල නිපාතපදයි, විකල්පනිද්දිය
 යයි, ද්‍රසසු යනු ණෙකිඵසානයි, සසති නිද්දිය
 යයි, ගුණං යනු විනිසෙක වවනානයි, කාය් නිද්දිය
 යයි, දෙරං යනු සස කඛ්‍ය ර්‍ය යනු ප්‍රථමෙකවවනාන
 යයි, කාය් නිද්දියයි, ව යනු නිපාතයි, තුමොදි ශබ්දයත්
 සමුච්චයකෙරෙ—එතෙසින් චුමෙහ ව්‍ය දිසංතති තුමො
 දිසො තුමොදිස් අදියතා ඛනිචා ව්‍ය දිසංතති ඛනිචා දි
 සා යනාදියද වෙයි, මෙසේම ව ශබ්දයෙන් එනා
 දිසො යන තන්හි එත ශබ්දයහට මෙම නිපාතනයෙන්
 එකාරදෙසයද ප්‍රතිෂේධකෙරෙයි—ඉමොව යොව තොව
 අමොව කිව එතොව සමානොව ඉයතමකිඵසා, තෙ
 සං ඉයතමකිඵසානං—මෙහි ඉමශබ්දයහට මෙම සු
 ත්‍රයෙහි ඉ යන නිපාතනයෙන් ඉකාරදෙසවේ—අමහ ශ
 බ්දයහට ම යන නිපාතනයෙන් මකාරදෙසය එත ශබ්දය

තව එ ස න නිපාතනයෙන් එකාර්ථදෙසය යමාන අබ්දයහ
 ව ස යන නිපාතනයෙන් සකාර්ථදෙසය මේ සූත්‍රයෙහි ඉය
 තමකිඵසානං යන නිපාතනයෙන් අබ්දකල්පායේම උදහ
 රණයෙහිද ඉම අබ්දදිත්ව ඉකාර්ථදිව වජ්ජිති පබ්බථාද
 යො නිපව්වතෙන, යන සූත්‍රයෙන් නිපව්වතෙන යනු මේ
 සූත්‍රයට වැටෙන හෙයින් නිපාතනයෙන් ආදෙස කටයු
 තු-නාසාදියෙහි ඉව යොව නොව මොව කිව එව යොව
 ඉයතමිකිඵසා යි මෙසේ සමාසය කීකි, එසේකල්පි ය ය
 බ්දි ත අබ්දයන්ගේ අනුකරණය මිස කෙටිල ඉකා
 ර්ථදිත්ගේ ඉම අබ්දදිත් අනුකරණව නොහැඟෙන හෙ
 යින් අනුකාරණිකයන් අභිවත්තව නැත්තැයි, කෙටි
 ල ඉකාර්ථදිත් කෙරෙන් සතදිත් නොවන හෙයින් ඒ සු
 ක්තව නොපැරණේ-අනෙකා ව යො සරෙවාති අනාසක
 රො, දිසකාල යොගතො දිසො කාලො අසා අර්හිතිවා
 දිසො නං දිසං-සොව භොව රච් සකි.

කසයින් සූතුරෙහිද නාසයෙහිද මේ ඩාලාවතාරයෙ
 හි දක්වූ ද්වයානු ගුණං දෙ රං යි සූත්‍රපාඨ පැරණෙහි කියා
 හැමයෙහිම මෙම පාඨයට විවරණකළහ, සිඛද දිසපෙ
 ක්කතෙ යන ධාතුහු නවා කළහ, මහාරූපසිඛියෙහි
 කවි ද්වයානු ගුණං යි සූත්‍රපාඨ දක්වා ගුණං යන විනි
 ෂෙකවචනානත පදය විහන්ති විපරිනාමයෙන් ගුණ
 තං යි ඡෂ්ඨි චත්‍රවචනානතකොට ඉයතමිකි ඵසානං ය
 නනට විශේෂණයෙන් විවරණකළහ, සිඛද දිසපෙ
 ක්කතෙ යන ධාතුහු නවාගෙන් දක්වූහ, ද්ව අපරිති
 මිති යන ධාතුහු මිස දිසපෙකතෙ යන ධාතුවක් ධාතු
 පාඨයෙහි නැතිබැසියන්ද ඉමමිව නං පසාති යනාදීන්
 දක්වනලද වාක්‍යයෙහි දිසසා පසා දිසා දකොවා,
 යන සූත්‍රයෙන් පසා යන ආදෙසය නාසාදියෙහි දක්
 වනලද ද්ව පෙකතෙ යන ධාතුවට නැතිබැසියන්ද
 වාක්‍යයෙහි පැරණිත දීත යන ධාතුහුටම මෙකි සිඛය
 යෙදේනැයි, මහාරූපසිඛියෙහි කි කියා පුක්කට පැරණි-
 ගුණං යි දිස යන ධාතුවට උපමා භාවයෙන් විශේෂණ

හෙයින් ඉම ශබ්දදිත්‍රමි සිඛහෙයින් කිත්තලදහ - ගාතක
 යෙති එකාරදිනං වුඛිති ගහිතතතා ගුණානති ඉකාරදිති
 සංගණ්හානිධි කි හෙයින් දුස සන ධාතුහුගේ උකාරස
 හට ආදෙසවන ඉකාරයතෙම මෙහි අණයයි ගභනාලදි.

භුත්දිතමනො නො වි ව, යනු විධිසුත්‍රයි—භුත්දිනං
 යනු ඡෙය් ඛත්‍රුවනානනයි, සඛනි කිද්දියයි, අනෙක
 යනු ප්‍රථමෙකවනානනයි, කාරි කිද්දියයි, හො යනු
 නිපාතයි, ලොප හත්‍රවනහෙයින් කාය්කිද්දියයි, වි ය
 නු ප්‍රථමෙකවනානනයි, කාය්කිද්දියයි, ව යනු සමු
 ව්‍යාජ්‍යෙති නිපාතයි—භුජේ ආදි යෙසං නෙ භුත්ද
 යො තෙසං භුත්දිනං—මෙහි විතතං යි කිවමනාතත්ති
 කවි ධාතු විගතනිප්‍රව්‍යාදිනං යනාදි සුත්‍රසෙන් හාව
 ප්‍රත්‍යසහට ලොපකොට විධි කිත්තලදි—විභනං හාවො
 විතතං.

ජනාදිනමාතිමිව, යනු විධිසුත්‍රයි—ජනාදිනං යනු
 ඡෙය් ඛත්‍රුවනානනයි, සඛනි කිද්දියයි, ආ යනු ප්‍රථමා
 ඛත්‍රුවනානනයි, කාය්කි කිද්දියයි, හිමිති යනු සත්ත
 මෙසක වවනානනයි, නිමිතත කිද්දියයි, ව යනු සමුච්ච
 යාජ්‍යෙති නිපාතයි—ජනො ආදි යෙසං නෙ ජනාදයො
 තෙසං ජනාදිනං.

හානෙනති හො හස්ස ලොපා අදහනහානං, යනු විධි
 සුත්‍රයි—හානෙනති යනු පළමු ඛත්‍රුවනානනයි, අපධිති
 ද්දියයි, හො යනු ප්‍රථමෙක වවනානනයි, කාය්කි
 ද්දියයි, හස්ස යනු ඡෙය්කවනානනයි, කාරි කිද්දිය
 යයි, ලො යනු ප්‍රථමෙක වවනානනයි, කාය්කිද්දිය
 යි, වා යනු නිපාතයි, විකල්පනිද්දියයි, අදහනහානං
 යනු ඡෙය් ඛත්‍රුවනානනයි, සඛනි කිද්දියයි—හො අ
 නෙකා යෙසනෙන හානනා, කෙ නෙ ධාතවො නෙය් හා
 නෙනති, දකොව නහොව දහනහා, ග දහනහා අදහන
 හා තෙසං අදහනහානං—මෙහි අදහනහානං යි පමමස
 ජ්‍යෙති ඡෙය්, එහෙයින් අදහනහෙති හානෙනති යි ස
 ඛනි කටසුතු—ධම්මහෙති ධම්මා ව යනොනත් හකාරනත
 ධාතුත් කෙරෙත් පරවු න ප්‍රත්‍යසහට භිකාරදෙස විතිතස

මේ සූතුර තදපවාදයයි දහසුතු-අදහනභානං යි න කි පාත පරිසුද්ධ පුතිමෙධයෙති වැටෙන හෙයින් දහ හසම් කරණෙ ගහසොවෙ යන බාතුන් දෙදෙනා කෙරෙත් පිටත් සෙසු හතරනන බාතුන්ගේ ග්‍රහණයි.

ධම්හහෙති ධ්ඨාව, යනු විධිසූත්‍රයි—ධම්හහෙති යනු පච්චි ඔහුවවනානනයි, අවධිතිච්ඡේදයි, ධ්ඨා යනු ප්‍රථම ඔහුවවනානනයි, කාසිකිච්ඡේදයි, ව යනු සමුච්චයා ඥායෙති නිපාතයි—ධොව ධොව හොව හොව ධම්හනා හෙති ධම්හහෙති—ධොව ධොව ධ්ඨා.

ඛො ධ්ඨාය, යනු විධිසූත්‍රයි—ඛො යනු ප්‍රථමමෙකව චනානනයි, කාසිකිච්ඡේදයි, ධ්ඨාය යනු සත්තමෙස කවචනානනයි, භිමිත්ත නිච්ඡේදයි—ධො ඵට්ඨායො ධ්ඨා කායො තස්මිං ධ්ඨාය.

බුධගමාදුරෝ * කතාරි, යනු විධිසූත්‍රයි—බුධගමාදුරෝ යනුද කතාරි යනුද සත්තමෙසක වචනානනයි, විෂ සතිච්ඡේදයි—බුධොව ගමොව බුධගමා, බුධගමා ආදී සෙ සතොත බුධගමා දසො, බුධගමාදිනං අරෝ බුධගමාදුරෝ තස්මිං බුධගමාදුරෝ—බුධගමාදින්ගේ බොධන ග මනාදුරෝයෙති අන්‍ය බාතුන් කෙරෙත් පරව නප්‍රත්‍යස සුක්කනොවන හෙයින් බුධගමාදිනො යි අවධි නිච්ඡේදය ක් නැතද බුධගමාදුරෝ යන වචන සාමසීර්ශයෙන් බුධග මාදින් කෙරෙත් පරව න ප්‍රත්‍යස කප්පියෙති ටෙයි යනු හැඟේ—එසේයින් බුධගමාදින් තදසේ ගමාමාගෙයි විව රණකළෝ.

වත්තමාගො මානනා, යනු විධිසූත්‍රයි—වත්තමාගො යනු සත්තමෙසක වචනානනයි, විෂ නිච්ඡේදයි, මාන නනා යනු ප්‍රථම ඔහුවවනානනයි, කාසිකිච්ඡේදයි—ව තසතිති වත්තමාගො තස්මිං වත්තමාගො, මාගොව අ නොව මානනා.

සෙසෙ සහනතු මානනා, යනු විධිසූත්‍රයි—සෙසෙ ය නු සත්තමෙසක වචනානනයි, විෂ නිච්ඡේදයි, සහනතු මානනා යනු ප්‍රථම ඔහුවවනානනයි, කාසිකිච්ඡේද යි—සෙසියතිති සෙසො තස්මිං සෙසෙ—සිය අසබ්බත

* බුධගමාදිසේ—බොහෝ පොත්වල.

සෞභෞග යන ධාතුවයි—සත්ව නතුව මානව ආනව
 උභනව මානව—එකසේසත්තසේත් එක් සත්තව
 බිදියකුගේ අප්‍රසාදයයි මෙහි සත්තව බිදියාගේ,
 හවිසත්ති ගමාදිති ඡායාගේ යන සුත්තයෙහි හවිසත්ති යන
 රූපය සත්තව සුත්තයකට සිංහලයට ගෙනියන හවි
 සත්ත රූපයෙහි යනාදි රූපය බෙම සිංහලය.

අකබරෙහි කාරං, යන විධිසූචි—අකබරෙහි යනු ප
විමි බහුවචනානාමයි, අවධි නිදේශයයි, කාරං යනු පුරු
ෂමෙක වචනානාමයි, කායනී නිදේශයයි—නකබරනාමි
අකබරු, නනසානාමි අනං වතපෙනාමි අකබරු, බර
සෙවනෙ යන ධාතුවයි, අපනාමි අනෙහි වතපෙනාමිව
අකබරු, අසුචනපෙන යන ධාතුවයි—වජ්ජිති යන සුත්‍රයෙ
හි බර ප්‍රත්‍යයද ධාතුවන ලොපද වේ.

ඉවරජෝසු සමානකතකුසෙසු නවෙදුං වා, යනු ටිටි සුත්තයි—ඉවරජෝසු යනුද සමානකතකුසෙසු යනුද ස තනම් බිත්තුවට නානයි, චිත්ත නිදේශයයි, නවෙදුං යනු දුප්ඵල ප්‍රථමා බිත්තුවට නානයි, කායේ නිදේශයයි, වා යනු නිපාතයි, චිත්තලපනිදේශයයි—ඉවරා එව දන්වා ඉවරජෝ නෙසු ඉවරජෝසු—සමානො කතනා යෙසනො සමාන කතකුසා කෙ නෙ ඉවරජෝ නෙසු සමානකතකුසෙසු— නවෙව දුංච නවෙදුං—යො කරොති සො එව ඉවරනි නොසක කතකුසනා යන නන්ති නවෙ හෙයින් සුඤ්ඤා නි ඡපාදන ඤානිය කන්තියාකාරකතම් වෙ—තුමනනා ව ඕන් ප්‍රකාශනවග්‍රහවු කාරණ ඤානිය අනිකක්මය ඉ වරා ඤානිය අනිකක්මයි ඤානි හෙදයෙන් භිජනා කාරීතාකවුද ඤානීන් දෙදෙනා එකම දෙවදකනාදී ව සභාග්‍රහ වගයෙන් අභිජනනාදී, උපාමාර්ථගයෙන් එකකාරීතාකනිය නිසාලදයි දනග්‍රහ—සුබ්බකාලෙ ය නාදී සුත්තයෙහි එකකාරීතාකනියද මෙසේමයි.

ප්‍රබවකාලෙක කතූකානං තුනකිනකිවා, යනු විධි
සූත්‍රයි—ප්‍රබවකාලෙ යනු සත්‍යමෙෂක විවනානකයි, විෂ
ය නිදේශයි, එකතනූකානං යනු නිශ්චයයෙහි ශ්‍රේණි

බහුවචනානාමි, තුනතානනාමි යනු ලුප්ත ප්‍රථමා බහුව චනානාමි, කායඝීතිද්ද්ද්ද්ද්, වා යනු නිපාතයි, ව්‍යවස්ථිත විශාභාජීයි, එහෙයින් තුන ප්‍රත්‍යය නිතරනෙක්තිම වේ-කරණා කාගෙ ක්‍රියා කාගෙයෙව කාලො, පු බෙබාව සො කාලොවාති පුබ්බකාලො, තස්මි පුබ්බකාලො, එකො කතා යෙසනෙත එකකතාකා, තෙසං එකකතාකානං මඤ්ඤා තුනොව නානොව නාව තුන නානනාමි.

එකාදිනො සකිස්ස කඛනානං, යනු විධිසූත්‍රයි—එකාදි නො යනු පචම්‍යථිගෙති නිජපභාන නිපාතයි, අවධිති ද්ද්ද්ද්, සකිස්ස යනු ඡෛයසක චචනානාමි, කඛනානං යනු ලුප්ත ප්‍රථමෙකචචනානාමි, කායඝීතිද්ද්ද්ද්—සකිස්සයි සකිං යන නිපාතයා හභවන අනුකරණ ශබ්දයෙකි—එකො ආදි යෙසනෙත එකාදයො තතො එකාදිනො.

නිතකො.

මෙසේ නාමාකඛනතොපසන්නි නිපාතපදයන්ගේ නි ජපතනි දක්වා තදනනතරයෙති ඔවුන්ගේම දථිගෙද දක්වැව්ව ජකාරකාති යනාදින් පාරමහකලෝ.

ජකාරකාති—පෙ—විහන්ති නල වුවවනෙ.

අථ, ඉක්ඛිතෙනත්; ජකාරකාති, ඡවිකාරකයෝද හෙ වත් කම්ම කතා කාරණ සම්ප්‍රදානාපාදන අධිකරණ නම්වු කාරකයෝ සදෙනද; සාමිච්ච, සාමන්ථිගද සමිඛි යයි සේයි; වුත්තානුත්තානභෙදනො, උත්තානුත්තානභෙදනෙයින්; චිධා, දෙපරිදෙකින්; වුවවරෙ, කියනුල බිති; විහන්තිනල, විහන්තින්ගේද; හෙදෙ, අථ සමිඛි වසයෙන් හෙදෙ; වුවවනෙ, කියනුලැබේ—මෙහි උත්තා කම්මය අනුත්තාකම්මය, උත්තාකම්මය අනුත්තාකම්මය උත්තාකරණය අනුත්තාකරණය උත්තාසම්ප්‍රදානය අනුත්තාසම්ප්‍රදානය උත්තාපාදනය අනුත්තාපාදනය උත්තාධිකරණය අනුත්තාධිකරණය උත්තාසමිඛිය අනුත්තාසමිඛියයි මෙසේ උත්තානුත්තා ප්‍රභෙදයෙන් ප්‍රත්‍යයක යෙන් විප්‍රකාරකොව අති ඡවිකාරකයෝද සමිඛියද

සන මොහු කියනු ලැබෙත්—කමිසෙහි විනිශ්චය කාරිකා
යෙහි නාතිකය සනාදිවූ පෙර කියන ලද විනිශ්චයන් න
මන්ගේ කමිස කාරිකා ආදීන්ද ඉන් පිටත් ඔහුගේද ස
පාමන්ථියෙහිද විමෙන් විහකතින්ගේ අර්ථසංයෝග
හෙදයද කියනු ලැබෙයි සතු භාවයි.

සමාස—පෙ—තදපරෙහි හඳව.

සමාස නිකමන නිකතා, සමාසය නිකත ප්‍රත්‍යයෙන්
ස ආකමන විහතනික කිනක ප්‍රත්‍යය යන මොහු; යනු,
අවි කාරක සමන්විත අතුරෙන් යම් අර්ථයක් කිවමනා
කල්හි; ජයරෙ, වෙද; සො අරුත, ඒ කමිසාදි අර්ථය
නෙම; නෙහි, ඒ සමාසාදීන් විසින්; කපිතො, උකතනම්
වෙයි; තදපරෙ, එයින් අන්‍යවූ අර්ථය; අවුත්තොහවෙ,
සමාසාදීන් විසින් අනුකතනම් වේ—මෙහි සමාසයන්හා
නිකතාකමන නිකත ප්‍රත්‍යයෙන් අවිකාරක සමන්විත
සන මොවුන් අතුරෙන් යම් කාරිකාදි අර්ථයෙකින් නොවූ
ද ඒ අර්ථය සමාසාදීන් විසින් නොකියනු ලැබෙයි සතු
භාවයි—එයින් කිත.

යනුයේ පව්වයෝ ජනතා සමාසො යනුවා හැටි
නා විදනතිහි වූතනත්ථං නං ලිඛෙනා සංඛයා.

ලිඛ සංඛන විභාගොව භියොසා හවති දසයිතො
වෙදනා පමාන මාදිපායොගෙනහි සම්මතො.

වුත්ත—පෙ—උපාරහං.

කමිසාදියාදිසමිං, කමිස කාරිකා ආදී අවිකාරකයද සම
න්වයද; වුත්ත, සමාසාදීන් විසින් උකත කල්හි; ලිඛ
යෙහි, ඒ සමාසාදීන් විසින් නොකියන ලද වූ ලිඛාදී මා
ත්‍රයෙහි; පමාමාසියා, ප්‍රථමා විහකතිවනිතය; අවුත්තොහ,
සමාසාදීන් විසින් නොකියන ලද වූ කමිසාදි අවිකාරක
යහා සමන්විතයෙහි වනාහි; අසැසු දුතිසාදි, ප්‍රථමාව කෙ
රෙන් අන්‍යවූ දුතිසා විහකතිආදීහු; යථාරහා, කමිසාදියට
සුදුසුපරිදෙන්; හවනති, වෙන්—මෙහි සමාස නිකතා
කමන නිකතයන් විසින් කමිසකාරකය උකත කල්හි ම
වූන් විසින් අනුකත වූ ලිඛාදී මාත්‍රයෙහි ප්‍රථමාවෙයි—

මෙසේම කර්තෘකාරකය උපත කල්හි අනුකතවූ ලිහා
 ජීවිතානුයෙහි ප්‍රථම වෙයි, මෙසේම කර්තෘකාරකය උ
 පතකල්හි අනුකතවූ ලිහාජීවිතානුයෙහි ප්‍රථම වෙයි, මෙ
 සේම සම්ප්‍රදානකාරකය උපතකල්හි අනුකතවූ ලිහාජී
 ව්‍යානුයෙහි ප්‍රථම වෙයි, මෙසේම අපාදානකාරකය උපත
 කල්හි අනුකතවූ ලිහාජීව්‍යානුයෙහි ප්‍රථම වෙයි; මෙසේ
 ම අධිකර්තෘකාරකය උපතකල්හි අනුකතවූ ලිහාජී
 ව්‍යානුයෙහි ප්‍රථම වෙයි, එසේම සමාසාදිත් වීසින් සමිධි
 ය උපතකල්හි ඔවුන් වීසින් අනුකතවූ ලිහාජීව්‍යානුයෙහි
 ප්‍රථම වෙයි, මෙසේ භවිකාරකයන් හා සමිධිය සමාසා
 දිත් වීසින් උපතකල්හි කණ්ඩාදියෙහි මිනිසාදිහු නොවෙ
 කි, කණ්ඩාදියෙන් පිටින් සමාසාදිත් වීසින් අනුකතවූ ලි
 හාජීව්‍යානුයෙහි ප්‍රථම වෙයි, කාරකයන් හා සමිධියෙන්
 මිශ්‍රවූ සමාසාදිත් වීසින් කණ්ඩාදිය අනුකතකල්හි ලිහා
 ජීව්‍ය අප්‍රධානවේනුයි කණ්ඩාදිහුම ප්‍රධානවේත්තයි, ප
 ධානප්‍රධානානං පධානෙ එව කාරිසප්පසිඬි යනු නත
 යහෙයින් සමාසාදිත් වීසින් අනුකත කණ්ඩාකරකයෙහි
 මිනිසාවෙයි, සමාසාදිත් වීසින් අනුකත කර්තෘ කර්තෘ
 වයෙහි ත්‍රිතිසාවෙයි, මෙසේම අනුකත සම්ප්‍රදාන කාර
 කයෙහි චතුර්ථී වෙයි, අනුකතාපාදානෙහි පච්ඡී වෙයි,
 අනුකත සමිධියෙහි ඡෛද්‍යී වෙයි, එසේම අනුකත අධික
 රණයෙහි සත්‍යමී වෙයි, ලිහාජීව්‍ය අප්‍රධාන හෙයින්
 ඇත්තාදවූ ඒ ලිහාජීව්‍යෙහි ප්‍රථම නොවෙයි යනු භාවයි.

කරෙති, කෙරෙණුයි; කිරියා, ගමන පවතාදි ක්‍රියා
 ව; නිපථාදෙතිති, නිපදවානුයි; කාරකං, කාරකනම්—
 කිරියා නිපථනති නිමිත්තනායකො, ක්‍රියා නිමපතති
 යට කර්තෘය යන අර්ථයි—මෙම කිහි.

ක්‍රියානිමිත්ත භාවෙන සංකීර්දහිධියතෙ
 කාරකනාම කමුදාදි හෙදනො නංති ජබ්බිධං.

විචිත්තසන්නිසම්බ්‍රා එකො'වසොපපජ්ජන
 කතාදි හෙදනො හෙදං නාට්‍යහෙදං නවො යථා.

අලොකාරකවණෙහි මනුසතතිනම්වරක
නම්විසි සමයෝපි සතතිසො නතු කාරකං.

මුක්ඛාරක මයෝව කම්චා සතතිකාරකං
භික්ඛාපිලොකතං කම්චා සුපෙඨ වතුකො.

සතතිගෙදි හිතොපි සත් සමකිවතුකො
කාරකවර්තනං විනාපි නම්වරකත.

නිකිතං.

සාති සිත්තාති ලොකසම් අනුත්තරාති විජර.
නාති සමකිති සිත්තාති සසං සිමා හමනතුමෙ.

මේ බාලාවතාර සුත්‍රානිදේශ සම්පාදක ආචාර්ය
කාරක කාමරයෙහි සුත්‍රානි නොදැක්වුන-ශිෂ්‍ය
නායා සදහා එහි සංකීර්ණපාඨ මාත්‍රයක්
දක්වනුලැබේ.

මෙහිදී කාතන්‍යනා උපිපාටි ආශ්‍රිතයි.

1. යස්මාදපෙති හයමාදග්‍රහ වා නදපාදනං,,
යනු සංද්‍රුක්‍ෂ්‍යාය-සමාය, අපෙතිය, හයංය, අදග්‍රහ
ය, වාය, නංය, අපාදනංය, යනුපදයි-මෙහි වායනු සමු
ද්‍රව්‍යාප්තියි-සමකිත් තොරවෙද, හයවෙද, ගණිද, ක
න්තානුගේ තොරවිමි අදියට සීමාවූ ඒ කාරකය අපාදන
නම්වේ-සාමා අපෙති, සනාදිස උදග්‍රහයයි.

අපායෙ යද්‍යසිනං වලං වා යදිවාචලම්
ද්‍රැවමෙව නද්‍යවෙශාත් නදපාදන මුවන්තො.

පතනොද්‍රැවද්‍රැව්‍යවෙශා යස්මාදග්‍රහාත් පතන්‍යයො
නසන්‍යප්‍රවෙශන් පතනො කුච්ඡදි ද්‍රැව මිෂ්‍යතො.

මෙහිනාත්‍රිත්‍යාපෙක්‍ෂමවස්වං පාඨක් පාඨක්
මෙමයොස් සමුක්‍රියාපෙක්‍ෂං කථිතාතිව පාඨක්පාඨක්.

නිදිද්‍රව්‍යයං නිදිද්‍රපාතනමිෂ්‍යං නථා
අපෙක්‍ෂිතත්‍රියවෙති ත්‍රිධාපාදනමිෂ්‍යතො.

අපායෙ, අපගමයෙහි තොරවීමෙහි; වලංවා, ජගම
හෝ වේවයි; යදිවාචලං, ඉදින් ස්ථිරහෝ වේවයි;
යත්, සමක්; උදසිනං, පැවතිපරිදි වෙන්නොකරේද
(නොපෙරලේද); නත්ආවෙශාත්, එහි පිහිටීමෙන්; ද්‍රැ
වංචව, (ඒ) ස්ථාවරමැයි; නදපාදනමිෂ්‍යතො, ඒ අපාද
නයයි කියනුලැබේ.

පතන්‍ය, අසුපිටින් හෙහෙනට, අශ්වී, අශ්වයා; ද්‍රැව්‍ය
චව, ස්ථිරමැයි; යස්මාත්, සම්භෙදකින්; අශ්වාත්, අසු
පිටින්; අසො, මේ පුරුෂයා; පතති, වැටේද එහෙයින්;
නසන්‍ය අශ්වයා, ඒ අසුනුගේද; පතනො, සීමෙහි; කු
ච්ඡදි, හිනා ප්‍රාකාරය; ද්‍රැවමිෂ්‍යතො, ස්ථාවරයි ස
ලකුනුලැබේ.

මෙහි නතර ක්‍රියාපෙළක්, එච්චත් දෙදෙනාගේ අ
 ගෙනන් ක්‍රියා බලා පැවති; අවධිකිං, සිංහාවය; පා
 ටික්පාටික්, උතුන්කෙරෙන් වෙයි; මෙහෙයෝ, එච් දෙ
 දෙනාගේ; කථිකාච්ච, කථිකාච්චද; පාටික්පාටික්, වෙ
 ත්වෙන්ව; ස්වක්‍රියාපෙළක්, තමනමාගේ ක්‍රියාසම්බන්ධය
 ත් වැටෙයි—බාවනොහොත් පුරුෂ; පනති, කුමන
 ත් පනතොහොත් පුරුෂ; පනති, වලාපාදනයි—වෘ
 ක්කාත් පත්‍රං පනති, කුපාද්දකං උදයෙන සනාදිය—සථා
 වර්පාදනයි—මෙහෙ “පරස්පරස්මාත් අපාරතෘ” මෙහි
 ලා අපාරත් ක්‍රියාසම්බන්ධයෙන් උක්තවස්සන් මෙහෙ
 කියා ප්‍රථමාවෙයි; පෙරලා ඉවත්ව ගනහෙයිත් “පරස්පර
 ස්මාත්” යි අපාදනාද විශ්ලේෂාශ්‍රයෙන්මැයි.

නිදිදිවිච්ඡිකං, වාක්‍යයෙන් දක්වනලද පනතාදි ශ්‍රව
 ණෝජ්‍ය ගොවරශබ්දවත්වූද; කිමිත් උපානතවිච්ඡිකං;
 කිසිවක් අඛතභාරයෙන් ගනනා ගෝවර ඇත්තාවූද; ත
 ථා, එසේම; අපෙක්ෂිතක්‍රියාවලකි, බලනලද ක්‍රියාඇත්තා
 වූද; අපාදනං, අපාදන කාරකය: ක්‍රියා, තුන් පරිදෙද
 කින්; ඉත්‍යන්ත, වෛශාකරණයත් වසින් අභිප්‍රේතයි—
 නිදිදිවිච්ඡිකං විච්ඡේදයෙන්මැයි, උපානතා විච්ඡේදයෙන්
 යිද, අපෙක්ෂිතා ක්‍රියා ගෙන සමිත්වායිද, බහුත්විච්ඡිකා
 යි—වෘක්කාත් පනතං පනති, වෘක්කාත් පනතං හ
 මිං පනතිවා—වලාහකාත් විදේශතනෙ විද්‍යත් සතොන
 ති අපක්‍රමිත් භික්ෂුකාත් අදි කිසිවක් අඛතභාරයීයි—කුතො
 හු හවං වර්ෂාතො දිවාදිවස්ස-ඉතො හො සමනස්ස
 ගොතමස්ස සනතිකා සනාදි ප්‍රශ්නාත්තර් දෙක්හිම ක්‍රි
 යාපෙළායි.

2. බාහුනාමානමු පසග්ග යොගාදිස්මිති, යනු සංඝස්ස
 තුයි—බාහුනාමානං, උපසග්ගයොගාදිස්ස, අපිය, වෘ,
 යනු පදයි—මෙහි කිසි බාහු කෙනෙකුන්ගේ වේවයි,
 තාමස්සත්‍රගේ වේවයි, උපසග්ගාදිත්තා සම්බන්ධ ඇතිකල
 අපාදනාවෙයි සනුභාවයි—අදි ශබ්දයෙන් නිපාත හැ
 ගෙයි, අපි යනුද, ව යනුද, අන්‍ය වක්‍යකරණිකත් කිසි
 වක් සමුච්චය කෙරේ.

බාතු නාම උපසංහිත නිපාත නොවන කිසිවක් නැතිබැවින් මෙහි සංකෘතය, පාණිනියාදී අන්‍යව්‍යාකරණ වාණිශ්‍යෙහි දැක්වෙනු ලබන අනුමාන—සිහසු, භාෂාලත, ආදිය බාතුයි—අන්‍ය ග්‍රන්ථයක ආදිය නාමයි—පරි-ප්‍රති-අප-ආචි-සහ උපසංහිත-ආදී ශබ්දයෙන් ආරුත්-සාතන ආදියද, අපි සංකෘතයන් ප්‍රදානය කළ යුතුය.

ම ශබ්දයෙන් ආරම්භය සනාදිත ගතයුතුයි—වොග්ත්‍රායෙන, කාණ්ඩදන්ත, පරිත්‍රිතතේනිගෙන වාණිශ්‍යාදෙව්‍ය නිලෙහ්‍ය ප්‍රතිසංවිත මානත්, වනාදරුත්, නතේනි දෙහ්‍ය කථාදහි—මෙහි දක්වුයේ උදහරණ දිව්වාලයි.

3. රක්කණ්ණානම්චිතං, සහ සංඥසුතුයි—රක්කණ්ණානං, ඉතිතං, සහ පදයි—රක්කණ්ණානං නොගණෙහි ජායිතං අපාදන සංඥාවෙයි.

ජපිතම රක්කණ්ණානං, සහ කාතනතුසුතුයි වන කතනත කර්තෘ—රක්කණ්ණානං බාතුනං ප්‍රකාශන සද්ධිතමනිපිතම නත් කාරකමපාදනසංඥං හවතියි ප්‍රියා—සමෙහෙතහං රක්කණ්ණි, සමෙහෙතහං නිකේති, ශාලිහ්‍ය ශ්‍රිකාත් වාරගති—අතිහ්‍යආනමානං රක්කණ්ණි, කුපාදනං වාරගතපි, ජායිතෙ කමි (නොපාදන) සංඥං බාධනයි කිතති—අතිහ්‍ය, කුපාත්ති අනිපිතසද අපාදනමුචි මෙහි පෙනේ.

4. සෙනවාදසහං, සහ සංඥසුතුයි, සෙනං, වාස, දසහං, සහ පදයි—සමෙකු විසින් නොදක්ව කැමති වනලදනම් ඒ දක්නා නැතැහොත් අපාදන සංඥාවෙයි—උපසංහිතං අනන්‍යබාසති ආදිය පෙළකි පරිදෙන් දනග්‍රහ—අනන්‍යබාස යනාදිය මිච්ඡති; සැහවීමෙහිදී සමෙකු විසින් නොදක්ව කැමැත්තෙන්ම එය අපාදනයි, මෙසේ අනිපිත පාණිනිය සුතුසු සුගමයි—

5. දුරගතිකකලනිමිත නිලොප දිසායොගවිත කාරායොග සුබසමොවන හෙතු විචිතපමාන ප්‍රබන්ධාග බන්ධන ගුණවත පඤ්ඤාකථන ථොකාන නතුසුම—සහ සංඥසුතුයි—දුරගතික—පෙ—කතනසුම වා; සහ පදයි—දුරුභි, අධිවිච්ඡාන; එනම්, ක්‍රොමයොජනාදිය; කාලනිමිත, එනම්—කලප වම් ආදිය;

නොලොප, එනම්-පූර්විකා අභිප්‍රාප්තකව්‍යය නැති-දිකා
 යොග්‍යතම-දිශාවක ශබ්දයා දිශා අභිප්‍රාප්ත සංකල්පන
 කී; විභක්තනම්, විභාග හෝ වෙන්කිරීමයි; අරප්‍රකාශ
 නම්, තොරවීම අභිප්‍රාප්ති පදයන්ගේ යොග්‍යයි; එනම්-
 අරති-වෙරමණී යනාදියයි, සුඛනම් කෙටල, නොකිළි
 වී ආදියයි, ලොහනියෙහි ධර්මයෙහි සුඛයා යනාදිය උද
 හරණයි; පමොචනනම්-මුද්‍යොග්‍ය මාර බන්ධනා යනාදි
 මිදීම අභිප්‍රාප්තිය; හෙතිච්ඡිනම්-කසමානු තුමනං දහන් භා මි
 යරෙ යනාදි සංවිතාම සංකල්පනකී, විචිත්තනම් භාවක්
 භාවයි, විච්චෙව භාවෙහි යනාදියයි-ප්‍රමාණච්ඡිනම්-
 මිනිමි අභිප්‍රාප්තිය-ආශාමනොච විජාරනොච යනාදිය උද
 හරණයි; ප්‍රබ්‍රහ්මනම්, ඉතො ප්‍රබ්‍රහ්ම භාවොසි යනා
 දි ප්‍රබ්‍රහ්මයොග්‍යයි; මෙහි ආදිශබ්දය හෙළා අභිප්‍රාප්ත
 භාවතො උත්තරමයි යනාදියද මෙහි සභ්‍රහ්ම කරණ-
 බන්ධනනම්, ඉන්ද්‍රිය හෙතෙයි; සත්‍යමා බ්‍රහ්ම යනාදියයි;
 භුක්තවන නම්, භුක්තීමයි; ඉත්තර්‍යා ජනං රතනි
 රත්ත යනාදිය උදහරණයි; මෙහි ප්‍රශ්න කථනදෙක
 නම්, විචාරීම් විසදීම දෙකයි; සෙනාකාසීනම්, මිදිනිත්
 යනාදි අප්‍රවිෂ් වචනයයි; ථොකා මුච්චනි යනාදිය උදහර
 භණයි, අකාරිකානම්, කාරිකා නොකියවෙන නැති; එ
 නම්, කම්මයා කතනා උපවිතතා යනාදියයි.

ෆි. යසසද්‍රතු කාමො ගෙවතො ධාරයතො වා නං
 සම්පදනං, යක්‍ෂංශ්‍ර සුත්‍රයි; යසසය, දානකාමො, ගෙ
 වතෙස, ධාරයතෙස, වාස, නංස, සම්පදනංස, යක්‍ෂ ප
 දයි, යමෙකුට දෙනුකැමැතෙත්ද රැස්කේද, ගසැ
 තෙත්ද; එකාරකස සම්ප්‍රදානනම්චේ.

අනිත්තරණත් කතීතු සත්‍යතාභිකම්මණ්ණප්‍රසිතම්
 ප්‍රෙරණානුමතිහතච ලභතො සම්ප්‍රදානනම්.

තත්‍යතාභිකම්මණ්ණ, පරිත්‍යගාභිප්‍රාප්තියායෙත්; ජප්පිත
 මි, කැමතිවනලදත්; කතීතු, කාරිකානුගෙත්; අනිත්ත
 රණත්, ප්‍රතික්‍ෂෙපනොකිරීමෙන්ද; ප්‍රෙරණානුමතිහත
 ම, (බත් පිළි ආදී කිසිවක් දෙවයි කාරිකානු) මෙහෙයි
 මෙන් හා (මැනවයි) පිළිගැනීමෙන්ද; සම්ප්‍රදානනම්,
 සම්ප්‍රදානව; ලභතො, ලබයි.

දදුති දඩං පුරුෂොමහීපතො:

නවාපි හත්තන නව දුනකාමසයා

සද්දියතෙ දුනතයා සුපානෙ

තත් සමුද්දනං කපිතං මුනිශ්චෙත්සු: *

පුරුෂො, මනුෂ්‍යතෙමි; මහීපතො, රජු; දඩං දදුති, දඩදෙයි ගෙවයි; හත්තනපිනව, හත්තිගෙයකුත් නොවෙයි; දුනකාමසයානව, දුනාඛතසයෙකුත් නොවෙයි-එහෙයින් “මහීපතො”යි සමන්විතෙති ඡෙද්ධි-එයෙහි “රජකසන් වහුං දදුති” යනුද ඡෙද්ධිමය-දුනතයා, දුනතං වගෙත්; යත්, යමක්; සුපානෙ, සුදුසුයන් වගෙති; දියතෙ, දෙනුලැබෙනමි; තත්, ඒ; සමුද්දනමි, සමසක් පුදුනාභීගෙත් සමුද්දනතමයි; මුනිශ්චෙත්සු, බුද්ධිමත් වෙති; කපිතමි, කියතලදි-ගෝණයෙහි සමුද්දනං නවතෙතව, බහිකොපාඛතයා: ශිෂ්‍යා වපෙටං දදුති-බහිකොපාඛතයාතෙමි අනවඤ්ඤාට අනුල්පහරදෙයි. මෙද ශිෂ්ටයොගමයි.

7 සිලාස හනු ධා සප ධාර පිහ කුඛ දුතිසෙසාසුග රුධි කඛ පව්වාසුණ අනුපති ගිණ පුබ්බකතතාගෙවනත් තදස්ස කුමභාලමස්ස මඤ්ඤතානාදරපාණිති ගන්‍යස්ස මමති සංසඨ සමුත්ති භික්‍ෂුසංඝතමස්සෙසුච, සනු සංඤ සුත්ති-සිලාසහනුධා-පෙ-මඤ්ඤතානාදරපාණිතිස, ගන්‍යස්සමමතිස, සංසඨ සමුත්ති භික්‍ෂුසංඝතමස්සෙසුග, වස, සනුපදස්ස, සිලාසධාතු, ප්‍රසංසාගෙති-හනු-වැලහි මෙති, ධා, ගමත්වැල කුමති, සප, දිවිරිමෙති, ධර, ඉසිලි මෙති, මෙති ධාතුත්තේ සමන්විතෙත්; කුඛ, කිපිමෙති දුත, ද්‍රෝහගෙති, ඉසුග, ජිහ්‍යගෙති; උසුග, ගුණගෙතිද දෙශාරොපගෙති; යන ධාතුතා මෙති අභිභවත්තේ ගොගගෙතිද-රුධි, හිංසාස සිද්ධිරිමස යන දෙඅභිගෙති; ඉකඛ, දශීතගෙති ලකුණුකිරිමෙති යන රුධි ඉකඛ දෙදෙනාගේ ගොගගෙතිද-පති පුච්ඡිද ආපුච්ඡිද, සු ඉවණ ගෙති; අනු ආදිවුස පති ආදිවුස ගිහදෙද යන ධාතුග යන

* කපිශ්චෙත්සු: සමහර.

ප්‍රයෝග සතරෙහි පූර්විකාර්තියෙහිය—ආරෝපනාදී,
එනම් අනිකෙකුට කීමයි—නදභීනම්, යුපාය දරු යනාදිය
මෙන් එම පිණිස යනාදීයි—තුමන්නම්, තුං පුනර්යා
නතපදයෙන් කියවෙන අදී යද්‍යයි—අලවින්නම්, අලං
යන නිපාතයෙහි සැඟෙයි ප්‍රතික්ෂෙපකෙරෙයි යන අදී
දෙකයි—මඤ්ඤනානාදරපාණි නි යි යනු යවිකරණ්‍යා
දක්වන බැවින් මනුබොධෙ යන දිවාදී බාතුව ගතයුතු
යි; හෙද—කම්භාදීය හෙලාදක්නාවු අප්‍රාණී දෙයෙක්ව
නම්, එහිද—ගමනාදී බාතුවෙන් කම්භයෙහිද, සංසය,
පැයසිමෙහිද—සම්මුතියොග භියොගයොග දෙකින්ද, ස
ත්‍යම් අදීයෙහිද—ව ශබ්දයෙන් ප්‍රෙමණ අදීයෙහිද ස
මුද්‍රදනසංඝ්‍රවෙයි සේයි.

8. යො'ධාගේ නමොකාසං, යනු සංඥසුත්‍රයි—යොස
ආධාරෙය නංස ඔකාසංස යනු පදයි, යමෙක්තෙමේ පව
නාදී ක්‍රියාවන්ට ආධාරනම් ක්‍රියා උසුලානම් ඒ ආධාර
නම්.

කිරියා කරතු කම්මියා ආධාරයෙහි යෙන යො
ආධාරෙ වතුධා වුතෙකා ඛතපකාදිප්‍රගෙදනො.
ඛතපකො තිල ඛිතදී කටො ඔපසිලෙසිකො
සාම්පිකොතු ගහාදී ආකාසො විසයො මනො.

සාරභවනකාදදී කිසිවෙක් පවැදැරුමියයි කියති—
ඔෆ්පලෙෂිකං සාම්පයකං අභිව්‍යපිකං චෛත්සිකං
තෙමිතතිකං ඔෆ්පාරිකං කියායි—එහි උද්ගරණ.

කටෙ ගෙන නෙ කුමාරෙ'ගෙෆ් වටෙ ගාට්‍ය ශිසෙරනෙ
තිලෙඡු විදුතෙ තෙලං තාදී බ්‍රාහ්මාමානං පරම්.
සුඛෙ සභනාත්තනෙ විගේ'භුලයග්‍රෙ කරණං යනම්.

මේ කුමර කලාලෙහි නිදයි, ගෙරි නුගරුක වෙන
තෝ සිසාර ඇවිදිති, තෙලය නලඅවෙති ඇතෙත්ති,
උතුම් බ්‍රහ්ම අමාත්‍ය ලෙහි වෙයි, විරතෙම සුඛයෙහි පැ
රගෙයි, ඇඟිලි අග ඇතුන් සියසකි.

9. යෙන වා කසිරතෙ නං කරණං, යනු සංඥසුත්‍ර
යි—යෙන වාස කසිරතෙ නංස කරණංස යනු පදයි;
කර්තෘතෙමේ අත්‍යන්තොපකාර කිසිවකින් කර්තෘත්‍ය

මුද්‍රාපත් කෙරෙනම් ක්‍රියාසිද්ධියෙහි අතිසයින් පිවිටිනල් එය කරුණනම්—හේ අභ්‍යන්තර බාහිරයයි විවිධවේ, හ සේන කමිම. කඳෙහි, අගනිනා කුටිං කොපෙති සතු උදහරණයි.

10. යං කරුණි නං කමිම, යනු සංඥාසුත්‍රයි—යං කරුණි නං කමිම යනු පදයි, කරුණානෙමේ යමක් කෙරෙනම් ඒ කමිම වේ—හේ දස වැදැරුමයි සමහ රු කියති—එනම්, නිව්‍යානති විකෘති ප්‍රාප්ති යන තුනත් සමග බාලපාමොධනයෙහි දක්වනලද “ඉවත්කමිම අනිවත්කමිම. තෙවිවත්තානාච්චත්තමිම. අකපිතක මො කතකමිම. අභිතිතකමිම. අතභිතිතකමිම. යන සතයි—යත් ක්‍රියානෙ තත් කමිම යි, ශාච්චිමිම සුභය අ කලිතයි, යමක් කරුණුලැබෙනම් ඒ කමිම යනු අර්ථයි.

මෙයින් අකපිතකමිම විකමිම බාතුසොගයෙහි යෙ දේ; විකමිම බාතුනම්, ගාං දෙයධි පෘෂ්ඨාදියයි, මෙ හි සොළොස් බාතුකෙතෙක් දතයුතු—එනම්—දුහ, යාව, පව, දඬු, රුහි, දුරු, වි, ධු, සාසු, ජී, මඤ්ච, මුස, යන දෙලස හා; නි, හර, කඩඬු, චහ යන මේ පනරත් සමග සොළොස්බාතු දතයුතුයි—අපාධානං දුභාදිනං යනාදි කීපරිදෙයත් විශෙෂ දතයුතු.

11. යො කරුණි ස කතා, යනු සංඥාසුත්‍රයි—යො කරුණි සොස කතාය යනු පදයි; යමෙක් ගමන පව නාදි ක්‍රියාව කෙරෙනම් හේතෙමේ කතානම් වේ.

12. යො කරුණි ස හෙතු, යනු සංඥාසුත්‍රයි—යො කරුණි සොස හෙතු යනු පදයි; යමෙක්තෙමේ කරුණම් ඒ හෙතුකතානම්.

13. යස්ස වා පරිභාසො නං සාමි, යනු සංඥාසුත්‍රයි—යස්ස වා පරිභාසො නං සාමි යනු පදයි, යමෙකු ගේ සවිකානද—එනම්, යමෙකුගේ ස්වාමි ආදියයි, ස්වාමි ආදිය, පරිභාසෙන් සමිඤ්චනම් වේ, ඉමස්ස ජත්තස්ස දෙවදත්තො සාමි, දෙවදත්තස්ස ආසත්තං ඉදං ජත්තං, මෙසේ පරිභාසෙන් විශෙෂණය සාමිනම් වේ, පරිභාස ශබ්දයාගේ අර්ථ මෙසේ දතයුතු.

පරිශ්‍රය: කලතෙව මූලස්වකාරයොරපි
 අපචේ පරිවාරෙව රුහුචකතුස්සි හාසකාර.

14. ලිඛිතයේ පද්මා, යනු විධිසූත්‍රය—ලිඛිතයේ පද්මාය යනු පදයි; ලිඛිතයේ මාත්‍රය හෝ අඛණ්ඩමාත්‍රය කිවමනාකල ප්‍රථමාවේ.

15. ආලපනෙ ව, යනු විධිසූත්‍රය—ආලපනෙය වය යනු පදයි; අභිමුඛිකරණ හෝ කාදවිම කිවමනාකලද ප්‍රථමාවෙයි, ව අඛණ්ඩ උත්තමමුච්චයයි.

16. කරණෙ නතිසා, යනු විධිසූත්‍රය—කරණෙය නතිසාය යනු පදයි; කරණෙයෙහි නාතිසා වේ.

17. සභාදියොගෙ ව, යනු විධිසූත්‍රය—සභාදියොගෙය වය යනු පදයි; නතිසාය අනුච්ඡින්නයකරණ; මෙහි ආදි අඛණ්ඩයන්, සහ, සම්, අලං, කිං ආදිය අන්‍ය වන කරණෙකරණයෙන් දෙනෙයි.

18. කතාර ව, යනු විධිසූත්‍රය—කතාරය වය යනු පදයි; අනුත්ත කතාරයෙහිද නාතිසාවේ; චකාරය පුළුච්චාකාර පරිදීමැයි.

19. හෙතිසේ ව, යනු විධිසූත්‍රය—හෙතිසේය වය යනු පදයි; හෙතිසේයෙහිද නාතිසාවෙයි; කරණෙයනම් සවනපාරය—හෙතුනම්, එල පුෂ්ප උත්තමයට කාරණවූ යාතු ආදියෙහි හෙතුවානු දනසුතු; එසේම පුණ්ණන ලබ්ධාතිසා යනාදියද දනසුතු.

20. සත්තමයසේ ව, යනු විධිසූත්‍රය—සත්තමයසේය වය යනු පදයි; සත්තම අභිමුඛිකරණ නාතිසාවෙයි; කාල, යොජන ක්‍රොෂ ආදින් හා දිසා හා දෙසාදියෙහි මෙ සත්තමය යෙදෙයි—කාලෙත ධම්ම සවනං යනාදිය උද්භරණයි.

21. යෙනඛනවිකාරෙ, යනු විධිසූත්‍රය—යෙනය අඛණ්ඩ විකාරෙය යනු පදයි; අඛණ්ඩ ආදි යම් විකාර අවයවයකින් ඒ විකාර අවයව පුරුෂාදිය හැඟේනම් එසේ නැත නාතිසා වෙයි සේයි.

22. විසෙසනෙ ව, යනු විධිසූත්‍රය—විසෙසනෙය වය යනු පදයි; ගොභෙත්ත ගොභෙත්ත යනාදි පෙළ දැක්වූ පරිදීමැයි.

23. සම්පදගෙන වතුරි, යනු විධිසූත්‍රයි—සම්පදගෙන වතුරිය යනු පදයි—සම්ප්‍රදාය කිවමනාකල වතුරිය වේ; දන ක්‍රියා සහිතව වනා ලතිරි ගුවනධාරණදී සෑම තත්ත්වම භෞතිය යනු මුගලත් මනයි—එහෙත් පාණිනිය කාතනත්‍ර මුඛබොධාදී අන්‍ය ව්‍යාකරණ මාණි මෙම කාතනත්‍ර මනමැයි.

24. නමොයොගාදිසම්පි ව, යනු විධිසූත්‍රයි—නමො යොගාදිසූත්‍රය අපිය වය යනු පදයි; මෙහි ආදී ශබ්දයෙන් සොරි, අලං යනාදී අන්‍ය ව්‍යාකරණ නයින් දගෙනයි.

25. අපාදගෙන පවමි, යනු විධිසූත්‍රයි—අපාදගෙන පව මිය යනු පදයි, පුරෝධානා පරිදෙත් අපාදන සංඥා ඇ තත්ත්වත් විෂයෙහි පවමි සංඥා ඇති සමා හි යන දෙදෙන වෙති.

26. කාරණයෙව් ව, යනු විධිසූත්‍රයි—කාරණයෙව් වය යනු පදයි, හෙතෙතියෙහිද පවමිවෙයි යෙයි.

27. කම්මයෙව් දිනියා, යනු විධිසූත්‍රයි—කම්මයෙව් දිනියා යනු පදයි, කාරණාත්‍ර විසින් යමක් කරණලැබේ නම් ඒ කම්මනම් වේ; එය අනුකතකල හෙවත් කර්තා කාරක ක්‍රියාව ව්‍යප්ත වනකල විනියා වේ.

යදසජ්ජායගෙන සවා ජනමනා යත් ප්‍රකාශගෙන
තනනිව්විතියං විකායීච*කම්ම වෙධා ව්‍යවසීති.

ප්‍රකාශත්‍වප්පදසම්මතං නිමිත්ත කාණ්ඩිගසම්මත්
කිම්දි අනුතතරොනපත්තන සුචණ්ණොදිවිකාරවත්.

ක්‍රියාකාතවිශේෂණං සිබ්බිත්ත න විද්‍යතේ †
දභිනාදනුමානාවා තත් ප්‍රාප්තම † කපිතෙන.

අසත්, අවිද්‍යානවු; යත්, යමක්; ජායගෙන, උපදිද; සවායත්, විද්‍යානවු හෝ යමක්; ජනමනා, උත්පත්තියෙන්; ප්‍රකාශගෙන, ප්‍රකාශවේද පෙණේද; තත්, ඒ; නිව්විතියං, නිව්විතිය කම්මනම්—විකායීච කම්ම, විකාරකව සුදුකම්මයද; වෙධාව්‍යවසීති, දෙපරිදෙකින් ව්‍යව

* විකායීනවු-† ගම්‍යතෙ-† මිති-පමිකාප්‍රදිප-එක ල කිබුනුහැටියි.

සථිතයි වෙන්ව සිටියි; කීමත්, කියවත්; කාණ්ඩිතයම වත්, දඬු ආදිය තථකීර්වත් සෙයින්; ප්‍රකානප්‍රවේද සමතුහං, ප්‍රකාතිතාතිශයෙන් වූයේනම; නිමත්, වැළි කියවත්; සුවණ්ණාදිවිකාරවත්, සුවණ්ණං කෙසුරං කරෙති යනාදී ස්වණ්ණ විකාරසෙයින්; ගුණනතරෙත්පතන, අන්‍යගුණ ඉපැද්මෙන් සිඬවූයේනම—පුරිසො දඩමත්තෙන අගනිං ජනගති; ඉහරී ගබ්‍රං පෑවති—කඩං හසමං කරෙති; සුවණ්ණං කුච්ඡං කරෙති—සහරකාර උදහරණ මෙසේයි.

ත්‍රිශාකාතවිගෙණාණං, ත්‍රිශායෙන්කල වෙනසුත්තේ; සිඬි, සිඬිකත්; දඬුනාත්, දත්තෙන් වේවයි; අනුමානා වා, අනුමානයෙන් වේවයි; සතනවිද්‍යාන, සමනනන විද්‍යාන නොවේනම; නත්, ඒ; ප්‍රාප්‍යං, ප්‍රාප්‍යකම්බයි; ඉහකම්පන, මෙහි නිසතුලැබෙයි—රූපං පසාති ආදිය උදහරණයි.

28. කාලධානමව්වනාසංගොගෙ, යනු විධිසූත්‍රයි—කාලධානං අව්වනාසංගොගෙ යනු පදයි, කාලොව අඩාව යි වඤ්ඤාට කාලධානං යි භෂ්‍යි ඛණ්ඩව්වනයි, ඒ කාල අඩව දෙදෙනා වෙන්වෙන්ව ද්‍රව්‍යයක් ගුණයක් ත්‍රිශාවක් හා තීරණාර සමඟ ඇතිකල කාල අඩව ඔබ්බ දෙදෙනා කෙරෙන් ආධාරැවීමෙහි විනිසාවෙයි යනු හා වයි; කාලනම් මාස යාතු ආදියයි; අඩවනම් ක්‍රොම යොජනාදියයි.

29. කම්මප්පව්වනිසසුතෙත, යනු විධිසූත්‍රයි—කම්මප්පව්වනිසසුතෙත යනු එක පදිකයි; කම්මං පව්වනිසං එතෙ භිති කම්මප්පව්වනිසා තෙහි සුතනං යි තෘතියා තත්පුරු පයි.

කම්මප්පව්වනිසා, යන පාණිනිය සූත්‍රයට ව්‍යාකෘත ලිය ගෙනා “කම්ම ත්‍රිශාං ප්‍රොකතවනා ඉති කම්මප්පව්වනිසා; කතීර් ගුනෙවානිසර් ප්‍රත්‍යයා තෙන සම්ප්‍රති ත්‍රිශාං න කපිංගති” ආවාසී හප්තී හරිත් විධිසූත්‍ර

ත්‍රිශායා දේශනකො නාසං සමඟිසස න වාචකා
නාපි ත්‍රිශාපදපෙසඤ්ඤි සමඟිසසතු ගෙදකා.

අයං, * මේ කම්මිප්පච්ඡන්ද සඤ්ජනෙන්; ක්‍රියායාං හ
 ධෙය්‍යනකාං, ක්‍රියා ප්‍රකාශකරනෙන්දි නොවේ; සමුච්ඡායා
 නවාචකාං, සමුච්ඡායදි නොකියයි; ක්‍රියාපද ආපෙක්ෂිත
 පිත, අන්‍ය ක්‍රියාපදයක් බලනෙන්හෝ නොවේ; සමුච්ඡා
 ස්‍යතුගෙදකාං, හුදක් සමුච්ඡාය වෙසෙසයි.

රුක්ඛා අනු විරෝධතනෙවනෙදු.

වනෙදු, සද; විරෝධතනෙ, දිලිසේ; කොතිදෙයි විවා
 රනනාව; රුක්ඛා අනු, ගසළුල්ලේස; අනු කිකල ඒ සල
 කුණෙන් සද පෙණේ-එහෙයින් රුක්ඛා සනු, ඤාපක
 හෙතුයි “අනු” උපසංහායා එබව ප්‍රකාශකෙරේ, ඒහා
 සමුච්ඡායෙන් විනිසාද වෙයි; වනෙදු සනු, ඥාපයි-පුරුහත
 යත් විසින් මේ කියනලදි.

ජනකො ඤාපකොවෙති ද්විධා හෙනවො සිග්ගං

30. ගතිබ්බිභුජපඨිහරකරසයාදිනං කාරිතෙ වා, ස
 නු විධිසු තුයි—ගතිබ්බිභුජපඨිහරකරසයාදිනං කාරිතෙ
 ය වාස සනු පදයි; ගති, ප්‍රවේශන, ආරෝහණ, නරණා
 ප්‍රාපණදි ගමනාභිධානුස; බ්බි, අවබෝධාභිධානුස;
 භුජ, භොජනාභිධානුස; පඨි, පඨිනාභිධානුස; හර, හ
 රහරණ සන ධානුස; කර, කරකරණ සන ධානුස;
 සය, සිසයෙ සන ධානුස; මේආදි ධානුන් සමුච්ඡායෙහි
 අකාරිතකල සමක් කාරිතානම් ඒතෙමේ කාරිතවත්ක
 ල විකල්පයෙන් කම්මවෙයි; කම්මනොවු නැත අනුක්ත
 කාරිතයෙහි තාතිසාවෙයි; උදාහරණ පෙළ කී පරිදෙත්
 දනසුතුයි.

31. සාමිසම්මං ජඨි, සනු විධිසු තුයි—සාමිසම්මං ජඨිස
 සනු පදයි.

32. ඔකාසෙ සත්තම්, සනු විධිසු තුයි—ඔකාසෙස ස
 ත්තම්ස සනු පදයි.

33. සාමිසාරධිපති දයාද සකඨිපතිභු පසුතකුසලෙ
 හිව, සනු විධිසු තුයි—සාමිසාරධිපතිදයාදසකඨිපතිභුපසු

* පඨිකාප්‍රදිපයෙහි-“මේ අහි ශබ්දය” යි අනු එකක්
 බලා කී අභිධි

නකුසලෙහිය මය යනු පදයි; සාමී, සාමීහෝ හිමියායි; ඉසාර, ප්‍රභූ නායක යනාදිය; දසාද, පුවෙණි උරුම නැගෙයි; සකබ්, සාකීහෝ ප්‍රත්‍යක්ෂකොට දක්වෙයි; පතිතු, ඇපයි; පසුත, උත්සාදයි; කුසල, තත්පරයි; යසසුදායොනා පවිත්‍රය පවිත්‍රවා කුසලොයි උදහර යයි-සෙසා සුබොධයි; මේ ශබ්ද යොග්‍යෙහි ඡෙදී හෝ සහනම්වෙයි.

34. නිධාරණ ව, යනු විධිසූත්‍රයි—නිධාරණය වය යනු පදයි, ජනිත අණය ක්‍රියාය යන මෙයින් එකක් කරණකොටගෙණ, සමුදයෙන් එක දෙයක් වෙන්කිරීම නිධාරණය වෙයි; පාණිනාදී ආවායවරයෝ භාම ය කරණකොටගෙණද, සමුදයෙන් වෙන්කිරීම නිධාරණයයි පිළිගනී, සෙසෝ පූර්වය පමණක් පිළිගනී; මෙහි සමුදය කිවමනා තත්වී ඡෙදී හෝ සහනම් වෙයි.

35. අනාදර ව, යනු විධිසූත්‍රයි—අනාදරය වය යනු පදයි; නොසලකා යමක් කරණනැගද, ඡෙදී හෝ සහනම් විහකඩ්වෙයි—අකාමකානං මානාපිතුනං රුද නානං පබ්බජි, අකාමකෙසු මානාපිතුසු රුදනෙසු පබ්බජි කියාද වෙයි, පශ්‍යතො වකමුක්ඛසහ නකුලෙ ඝිතඝිතා; ඛතා, කොක් මෝඛයා චලාතිහදී; (නොසලකා) මුගවින් විසින් ලිහිණියෝ කනලදහ.

36. කුච් උතිසා ජ්ඣිනමෙට්ඨ, යනු විධිසූත්‍රයි—කුච් උතිසාය ජ්ඣිනංය අඤ්ඤා යනු පදයි; ඡෙදීන්ගේ අභියෝගී කිසිනැගෙන විනිසා විහතර්වෙයි, මෙද අංකොපයි, අනන්තකරණොක්ත පරිද්දෙන් අභි ගතසූත්‍රයි—අනන්ත, අභිනො, පරිනො, පටිභා මේ ආදීන්ගේ යොග්‍ය යෙහි වෙයි; එනම්, අනන්තව රජගහං අනන්තව නාල හං යනාදිය හෙයිනි; සංඝකානොති මද වෙනසක් පෙනෙයි, අනන්ත නිං මාව කමණ්ඩු, මෙහි එක් අනන්ත ශබ්දයකි, ව ශබ්දයක්ද කිසිනැගෙන විනිසාවෙන් පර ව පෙනෙයි, තවමම ව බෙහෙසි ය අදීයි.

37. නතිසාසනනම්නව, යනු විධිසූත්‍රයි—නතිසාසනනම්නංය වය යනු පදයි; නාතිසා සහනම්න්ගේ අභියෝගීද

කිසිතැනෙක විනිසා විභක්තිවෙයි; සචෙ මං භාලපියා
ති, පුබ්බණ්ණ සමයං නිවාසෙති යනාදිය උදහරණයි.

38. ජභීව, යනු විධිසුත්තයි—ජභීය වය යනු පදයි; නානි
යා සත්තම් අභිසෙති කිසිතැනෙක ඡෙදීද * වෙයි, පුප්ප
යා බුබ්බ ජයති, කුසලා භවවිනිසා යනාදිය උදහර
ණයි—පුප්පජන-භවවිනිසාමි. යි අර්ථයි.

39. දුකිසාපච්ඡිනව, යනු විධිසුත්තයි—දුකිසාපච්ඡිනංය
වය යනු පදයි—විනිසා පච්ඡි අභිසෙතිද කිසිතැනෙක
ඡෙදී විභක්තිවෙයි; නසා භවනති වතාරො යනු හා
අසාමණිකා ධම්මසා පරිභාසනති යනාදිය උදහරණයි.

40. කම්මකරණනිමිත්තයෙසු සත්තම්, යනු විධිසුත්ත
යි—කම්මකරණනිමිත්තයෙසු සත්තමිස යනු පදයි;
කම්මිස, කරණය, නිමිත්තය යන අර්ථයෙහි සත්තම්
වෙයි; කිසිසු අභිවාදෙනති, නග්ගා භයෙසු පිණ්ඩා
වරනති.

වච්ඡිණි විපිනං භනති දන්තයොගිනති කුළරම්

කෙශෙසු වච්ඡි භනති සිමිති පුෂ්කලකො හතඃ.

සම සද්ධා දිවියා නසයි; දළදෙක සද්ධා ඇතු නසයි;
කෙස් හෝ වාලයා සද්ධා සෙමෙර මුවා නසයි; කස්තුරු
මුවා අඩකොස සද්ධා නසනලදී යනු භාවයි.

41. සමපදගො ව, යනු විධිසුත්තයි—සමපදගො වය
යනු පදයි; සමපදනාථියෙහිද සත්තම් විභක්තිවෙයි.

සබ්බෙ යොනම් දෙසි යනාදිය උදහරණයි. අනා
වෙසනකරණයෝ දනපාත්‍රයෙහි සප්තමිද යෙදෙයි, ස
ච්ඡිද්දි ශිෂ්ටයන්ට මේ අභිප්‍රේත හෙයින් සමපදන අර්ථ
ගොවෙයි; විෂය සප්තමිසයි කියති; එසේකල සබ්බසා වි
ෂයෙහි දෙසි යනු අභිප්‍රායි.

---

* නාගනිසනාපසති කාණ්ඩානාං නාපගානාං මහොදධිඃ;
නානාකඃ සච්ඡිකුසානාං න පුංසාං වාමලොවනා—මේ
භිනොපදෙශයි—මෙහි “කාණ්ඩානාං” අදි සඡෙදී සතර
තැනියා කිවමනානැති.

42. පවමයජෙව්ව, යනු විධිසුත්තයි—පවමයජෙව්ව වය
යනු පදයි; පච්ඡි අභිභවයෙහිද ආධාරවිභක්ති වෙයි; ක
දළිසු ගෞරව රක්ෂණයයි, උදහරණයි.

43. කාලභාවෙසු ව, යනු විධිසුත්තයි—කාලභාවෙසු
වය යනු පදයි; වෙලා අභිභවයෙහිද, අතික් ක්‍රියාවකට නි
මිත්‍යවන ක්‍රියාශ්‍රේණියද සපයාම වෙයි; ප්‍රබවණය සම
යෙ ගතො, ගොසු දුග්ගාමානාසු ගතො යනාදිය උදහර
ණයි.

44. උපාධිසධිකිසාරවචනෙ, යනු විධිසුත්තයි—උපාධි
සධිකිසාරවචනෙ යනු එක පදිකයි; අතිරික්තාභි උපස,
රභවරාභි අධිස යන දෙදෙනාගේ යොග්‍යත්වය ඇතිකල
සත්‍යවීමයි යනු භාවයි—එනම්, උපතිකෙකු කතාපණය,
නිකක් මතුගෙහි කතවණුවයි; නිකක්ද කතවණුවක්ද
යන අර්ථය—බාලාවතාර සභාදි බොහෝතැන නි
කෙක්නම් පසළොස් කලකයෙහි කිසිත්; හේ වරදයි, නි
කෙක්නම් පස්විසි කලම් බර රත්වෙයි—සුවණ්ණා පච
ධරණං නිකමනෙති පවතෙයි—අභිධානප්‍රදිපිකා න
සිත් දහසතු; අධි බ්‍රහ්මදත්තෙ පචාලා, බ්‍රහ්මදත්තෙඅධි,
බ්‍රහ්මදත්තු පිරිවැරුණෝ බ්‍රහ්මදත්තුගේ පිරිස්වූ; පචාලා,
පසල්වච්ඡෙසායයි; අධි පචාලෙසු බ්‍රහ්මදත්තො කිසි
හෝ වේ; පචාලයන් විෂයෙහි බ්‍රහ්මදත්තයා රභවරයි,
යන අර්ථය.

45. මහිතුසුසුකෙකසු නතිසා ව, යනු විධිසුත්තයි—මහි
තුසුසුකෙකසු නතිසාය වය යනු පදයි; ප්‍රසභාභිභව
යෙහිද, උත්සාහවත් අභිභවයෙහිද වරින්වර නතිසා සත්‍යවී
වෙයි යෙයි.

න ම ශ්‍රී ස නා ය.

සඞ්චිත විහාරි සාධාරණවූ ප්‍රාදිත්තේ අභි
ව්‍යක්ති දක්වනු ලැබේ.

ප ඉඤ්ඤා, පකාරදිකම්ම පටිඛානනොනාථ විකොන
නපාර හුංචි සම්මත නිතති අනාවිල පඤ්ඤාදිසු-ප සන
මේ උපසංඝයනෙම, ප්‍රකාරයෙහිද, ආදි ක්‍රියාවෙහිද, ආ
ධ්‍යානයෙහිද, අනන්තවාසයෙහිද, විකොතයෙහිද, තත්ප
රයෙහිද, අතිසයෙහිද, ප්‍රභවයෙහිද, නාස්තියෙහිද, ප්‍රා
භානායෙහිද, ප්‍රාචීනාදියෙහිද; ආදි ශබ්දයෙන් නිකොත
යෙහිද, ඵෙඤ්ඤායෙහිද, ප්‍රතිසෙතිද, දුතයෙහිද, පූජ
යෙහිද, අනුයෙහිද, ශාන්තයෙහිද, දශීනයෙහිද, ආලය
හිද, ප්‍රසංසායෙහිද, ශාමෙතිද, සුඛියෙහිද, හිංසායෙහිද
අව්‍යවයෙහිද, දික්කොතයෙහිද, ස්විතියෙහිද යන මේ
ආදියෙහි වැඩේ.

මේ ප්‍රාදි විංශතූපසංඝයෝ විද්‍යාමාන ශිවාදිය ප්‍රකාශ
කරනාහු ප්‍රදීපාදියමෙන් බාහුනුගේ විද්‍යාමානාචාර්ය
ජෙනනායකරණ හෙයින් අභි ප්‍රකාශයෙහි වැටෙන්නා
නුවෙන් * -ගේ මෙසේයි.

* සනතමෙවති නිලාදි වණ්ණං දිපාදසො ව්‍ය;

බාහුනුගේ සනතමෙවතිං උපසංඝා පකාසකා.

විද්‍යාමානවූම, නිලපිකාදි පස් පැහැය පහත් විලකකු
ආදින්සේ බාහුසෙති ඇත්තාමවූ අචාර්ය උපසංඝයෝ ප
හලකෙරෙත්—බාලාවතාරකාරදින්ගේ මන්‍ය මෙසේයි.

මහාසිඛානතකොමුදිකාරදිහු

උපසංඝයෝ බාසිඤ්ඤා බලාදන්‍යහු නිසනෙ;

ප්‍රහාරහාර සංහාර විහාර පරිහාරවත්.

බාසිඤ්ඤා, බාහුනුගේ අචාර්යනෙමේ; උපසංඝයෝ, උ
පසංඝයා වී සිත්; බලාත්, ලාභෙලා; අන්‍යහු, අත්තැන්
හි; නිසනෙ, පමුණුවනු ලැබේ; එනම්, ප්‍රහාර, ආහාර;
සංහාර, විහාර, පරිහාරවත්, මෙසේයි—අහාර ගැසීම;
ප්‍රහරති, ගසයි; ආහාරය, බත්; අහරති, කසි ගෙණේ
සිහෙයි; සංහාරය, හැකිලීම විනාශය; සංහරති, හකුල

පඤ්ඤා, ප්‍රකාරයෙන් දැනමයි-විභක්තං, කරන්ට්ඨ ආර
බ්බයි හෙවත් අබාලකරණලදි-පණිතං, උතුම් හෙවත්
ප්‍රධානවට්ට පමුණුවනලදි-පක්ඛිතං, ඇතුල්නී බහන
ලදි-පවාසී, වෙන්ව විසුයේ හෙවත් විදෙසගතයි-පාවර
යො, ආවාසීයාගේ ආවාසීයයි-පවබ්බාසො, අතිසයින්
වැඩුනාවූ ශරීර ඇතෙක්යි-පහවති, උපදි-පහුනං, පිණාස
න පමනැති හෙවත් පරිපූරණයි-පසනානං, අපගත
කාලමය ඇතෙක්යි හෙවත් ප්‍රසන්නයි-පණිහිතං, ප්‍රාණී
නාකරණලදි-මෙහි ආදී ශබ්දයෙන් පදෙසො යනාදී
යි කැට්ටකරෙයි; විහාර, වාසය; විහරති, වෙසෙයි; ප
රිහාරය, හැරීම පැවැත්මහෝයි; පරිහරති, අත්හරි
පොමණයකෙරේ හෝයි-මේ අවසානයෙහි පෙණෙන
වති ප්‍රත්‍යය ප්‍රහාරදී සිසු ශබ්දයන් හා පාටික් සබ්බකි
යයි දතයුතුයි; මෙහි, එකම, හාසදී, හරණයන බාතු
ව ප්‍රාදී සබ්බකියෙන් අනෙකාට්ට ප්‍රකාශකවැව දතයු
තුයි.

බාහිරිං බාධනෙ කභිත් කභිත් නමනුට්ඨිතනෙ
නමෙව විශිනණ්ණිතං උපසංගහතිසුඛිධා.

කභිත්, කිසි උපසංගහක්; බාහිරිං, බාහුගේ අ
භිත; බාධනෙ, වලකා; කභිත්, අතික් කිසි උපසංග
හක්; නං අනුචක්තනෙ, එම බාහිරිත සමග වැටෙයි;
අන්තය, වැළි අනෙකෙක්; නමෙව, ඒ බාහිරිතම; විශින
ණි, වෙසෙසයි; උපසංගහති, උපසංගහයන්ගේ ස්වභාව;
සුඛිධා, මෙසේ තුන්වැදැරුම-මෙද බහුතරවාසී සමඟ
නයි,

සසොඋපසංගහනාට්ඨාත් පදසංගහපරි ගවරති

සුඛායොගවහසනසමාඋපසංගහොති සමානං.

සසොත්, සම්මතයක්; අට්ඨාත්උපසංගහත්, අට්ඨයන්
විසුරුවමින්; සුඛායොගවහ, සුඛසම්බන්ධ උසුලනෙන්;
පදසංගහපරි, පදයාගේ මධ්‍යය; ගවරති, යේද; නසො
ත්, එහෙයින්; උපසංගහොති, උපසංගහයි; සමානං, ද
නානාලදී.

නාමයන්ද, පකාතකි යනාදි ක්‍රියාවන්ද ගනෙත්සි—මේ
හි හැම ප්‍රාදීත්තේ * නාම ග්‍රන්ථයද ක්‍රියාදි ග්‍රන්ථයද
මෙසේ දතසුතු.

පරි ඉති, පරිහාණි පරිජයගතිවිකකවාමසනාදිසු-පරි
යන මේ උපසංයානනෙම; පිරිහීමය, පැරදීමය, ගතිය
හෙවත් පිතිවය, උත්සාහය, පරමමිණිය හෙවත් සායීය-
ආදී ගබ්දයෙන් අතිසායීය ප්‍රතිපක්‍ෂභාවය යන මේ ආ-
දෑ ස්වයත්කෙරෙහි වැටේ—හේ මෙසේසි-පරිහඬවා, පිරි-
හීමයි; පරිජිතො, පැරදීමෙයි; පරිජිතං, පිතිවයි; පරි-
කකමො, උත්සාහයි; පරිමසනං, සායීකිරීමයි—ආදී ග්‍ර-
න්ථයෙන් සිලබ්ධපරමාසො පරිමසති යනාදී ගත
සුතු.

හි ඉති නිසෙසස නිගහන නිගරණනෙතාපවෙසනා-
භාව නිසෙධනිකකතාපාතුභාවාවධාරණ විහරණුපමා-
නුපධාරණව්‍යාන පෙකාදිසු—හි යන මේ උපසංයානනෙ-
ම; නිරවසෙසය, නිශ්චයය, වෙන්කිරීමය, ඇතුළත්හි
ප්‍රවේශකිරීමය, නොවීමය, වැළකීමය, නිෂක්‍රාන්තය හෙව-
ත් නික්මීමය, පහළවීමය, නිශ්චය, විභාගකිරීමය, උප-
මාය, දරීමය, කෙළවරය, දක්‍ෂය-ආදී ගබ්දයෙන් සනාති-
වෙසය, අත්‍යායීය, මොක්‍ෂය, රුහිග්‍රහය, නිසොගය,
හිනායීය, ප්‍රසාදය, විනාශය, දශීතය, සම්පතිය, ඛනි-
තය, ප්‍රාදුර්භාවය, විශෝගය, උපරතිය යන මේ ආදෑ
ස්වයත් කෙරෙහි වැටේ—හේ මෙසේසි-නිරුහති, නිර-
වසෙසයෙන් නිමයි; නිකකිලෙසො, මගන කෙළශසත්
ඇහෙත්යි; නිසතති, පහවේ; නිධාරණං, වෙන්කිරීමයි;
නිධානො, විම හිඳුවනලදී හෙවත් භූමිගතකරණලදී;
නිමිකකිකං, මැස්සත් නැතිවවයි; නිවාරෙති, වලකා;
නිමුනො, නිෂක්‍රාන්තවූ තාමණිදැහෙත්යි; නිබ්බාණං,
නිෂක්‍රාන්තවූ තාමණිවයි නිවනි; නිමිතං, මවනලදී
හෙවත් නිමවනලදී; නිවසො, සනිඳුහති හෙවත් නි-
සමිතයි; නිද්දෙසො, විභාගකොට කියනලදී නොහො

* ප්‍රාදී සුත්‍රයන්ගේ.

ත් විසාරතෙයින් දක්වමයි; නිදසහනං, දූචානායි
හෙවත් උදහරණ වසයෙන් දක්වමයි; නිසාමනං, ශ්‍රෝ
තාවිඤ්ඤාණයෙන්ගෙණ සිතින් දරමයි; නිසිතං, සමා
පතායි; නිපුණේ, දක්‍ෂයි—අපි ශබ්දයෙන් නිකොට නි
බ්බුත නිග්ගහ නිපාත නිලය යනාදී ගතයුතුයි.

නි ඉති නිවරණ නිහරණදිසු—නි යන මේ උපසංහි
යනෙම; දුරුකිරීමය, වැලකීමය—ආදී ශබ්දයෙන් ගැන්මය
අසොහනස යනාදිභිසත් කෙරෙහි වැටේ—හේ මෙසේ
යි—නිහරති, වෙන්කෙරේ හෙවත් දුරුකෙරේ; නිවර
ණං, වැලකීමයි—ආදී ශබ්දයෙන් නිහරණං, නිරසං ය
නාදිය ගතයුතු.

උ ඉති උත්තතුබ්බකම්මපාධාන (උකොට්ඨ) විශොග ස
මනව අත්තලාභ පත්ති සරූප කථනාදිසු—උ යන මේ උප
සංහිතයනෙම; නැගීමය, උඩුකිරීමය හෙවත් අස්නෙන් නැ
ගිසිවීම ආදී උාථිව ක්‍රියාය, මතුබලා දමීමය, විප්‍රවාසය,
උත්තප්පිතය, ආනමලාභය, උත්තාහස, සිරුරපෙන් කිරි
ම—ආදී ශබ්දයෙන් සමාභිය, ප්‍රාප්තියාවය, වරදය, පූජය,
අභාවය, ප්‍රබලකිය, ප්‍රකාශය, දක්‍ෂකිය, කථනය, මො
ක්‍ෂය යනාදිභිසත් කෙරෙහි වැටේ—හේ මෙසේයි—උ
ග්ගවරති, නැගේ; උඤ්ඤා, ගමකින් මත්තට නැගේ;
උකොට්ඨො, මතුබලා දමවයි; උත්තමො, උතුම් හෙවත්
ලොකොත්තරයි; උබ්බාසිනො, වෙන්වමවිසුයේයි; උ
බ්බුතො, සමහරී; උපපානො ඤාණං, ඤාණයනෙම
අහලවි උපති * උසාහති, උත්සාහකෙරේ; උදදිසති,
සිරුරපෙන් කියා—ආදී ශබ්දයෙන් උකකාඨ උබ්බාර
උත්තමම් උබ්බවෙති යනාදී ගතයුතු.

දි ඉත්තසොහනාභාව කුච්ඡිනාසමිඛි කිච්ඡ විරූපනා
දිසු—දි යන මේ උපසංහිතයනෙම; අසොහනස, අභාවය,
කුත්සිතය, අසමාභිය, කාපිත්‍රය, විරූපය—ආදී ශබ්දය
ත් ඊඡදිභිසත්, අසනෙතාසය යනාදිභිසත් කෙරෙහි වැ
ටේ—හේමෙසේයි—දිග්ගයො, පිළිකුල් ගඳ ඇතෙන්යි;
දිබ්බිකං, ආහාරනැතෙන්යි; දික්කතං, නපුරුකොට

* ආනමප්‍රතිලාභය කෙළේ.

කරුණලදී හෙවත් ලාමකකොට කරුණලදී; දුස්ස
සං, අසමාධිවූ ගොවිතැන් ඇපෙත්තියි; දකකරං, දකසේ
කරුණලබ්ධතන්තියි; දුබ්බණ්ණා, විරූපවූ පැහැඇපෙත්තියි
සි යන මේආදී ගතයුතු.

සං ඉති සමොධානසම්මාසමසමනතනාව සංගත සංඛේ
ප භූසඤ්ඤා [සහජාතඤ්ඤා] පහවාහිමුඛිභාව සංගත පිධාන
පුනපුන කරුණ සම්බාදිසු—සං යන මේ උපසංඝයාගෙන
ම; එක්කිරීමය, සමන්තපාසාදිය, සමය, භාත්පසිත්වීමය,
සංගතිස, සංඝෙය්‍යය, භාග්‍යාදිය, සහජාතිය, අලුපා
දිය, උත්තරානිය, අභිමුඛිවීමය, ගැන්වීමය, පිදහනස හෙ
වත් වැසීමය, නැවත නැවත කිරීමය, සම්පන්නතාස-
ආදී ශබ්දයෙන් පූජාස, දුර්වලය යනාදියෙන් කෙරෙහි
වැඩේ—භෙදමෙස්සි-සංභි, එක්වීමයි; සමාධි, එකාල
මත විපතවෛරසිකයන් අවිඝ්‍රාහ ලක්ෂණයෙන් පි
හිටුවා-සම්පසුතෙතා, සමච එකොත්පාදදී ප්‍රකාරයෙන්
සුකතාසි-සම්මාසම යන අස්ථිවයෙහි වෙනස වෙස්සියි;
සංකිණ්ණ, භාත්පසිත් ගැටසිගැන්වියි; සමුප්පතා, හා
ත්පසිත් විසාරහෙයින් කීමයි—සංගමො, සංගතියි—
සමායො, සංඝෙය්‍යය; සාරතෙතා, අතිසයින් ඇවීමෙන්
යි; සංවායො, එක්ව වසීමයි; සමගෙහි, මදක් අගගන්
යි; සමනාවා, උත්තරානිකාරණයි නොහොත් ලැබීම
යි; සමුඛා, හමුවීමයි නොහොත් සම්පවීමයි; සංග
ණ්ණාති, සම්කාර කෙරේ හෙවත් ධර්මාමිස දනාදියෙ
න් සලකකෙරේ; සංවුතං, පියනලදී; සකිවති, නැව
තනැවත දීමයි; සම්පනොතා, සමාධියි හෙවත් අභින
යි—ආදී ශබ්දයෙන් සබ්බස සබ්බාන සන්ධාන සමහර
සංඝා, සබ්බාන සංඝය යනාදී ගතයුතු.

වි ඉති විසෙස විවිධ විරූඛිචිගත විශොග විරූපතා
දිසු—වි යන මේ උපසංඝයාගෙනම; විශෙෂාදිය, විවිධා
දිය, විරූඛාදිය, විගතාදිය, විරූපකිය—ආදී ශබ්ද
යෙන් අතිසය, අභාවය, අත්‍යස්ථය, ඵෙය්‍යස්ථය, කලහ
ය, ප්‍රාදුර්වුතය, සන්තාපය, නි ඥාය, දුරය, දහසිමුඛි

වෘ, මොහය, අනවස්ථිතිය, ප්‍රධානතිය, බෙදය, දක්‍ෂ
 ක්‍රිය, සහායීය සහායීයත් කෙරෙහි වැඩේ—හේ මේ
 සේසි—විමුක්ති, විශේෂයෙන් මිදීමයි; විසයයෝ, විශේෂ
 යෙන් හරණයයි; විමති, සංසයයි හෙවත් විවිධකොට
 සිතීමයි; විවිතාං, විසිතුරුයි; විවාදය, විරුඩුවූ වාදයි;
 විමලං, නිමිලයි; විපාසනා, වෙන්ව යෙදුනේයි; වි
 රූපො, නිරූපු රූප ඇතෙත්යි—ආදී ශබ්දයෙන්, විර
 ති, විහාර, විස්සාස, විවාහ, සනාදි ගතයුතු.

අව ඉත්‍යධොතාව විශෝග පරිභවාට්ඨනන සුඛිතිව්‍යය
 දෙසඵෙයකදිසු—අව යන මේ උපසංහිතයෙන්, යවබලා
 විමස, විප්‍රයෝගය, (හැරීමය), අවසාය, අවබෝධය, සුඛි
 ය, සනිටුහන, ප්‍රදේශය, ඵෙයසය—ආදී ශබ්දයෙන්, දල්පා
 තීය, අවකාශය, ව්‍යාප්තිය, භානිය, වාක්‍ය්‍යාය, ද්‍රෝණය,
 ප්‍රාප්තිය, යන මේ ආදී අතීතත් කෙරෙහි වැඩේ—හේ
 මේසේසි—අවකාශයෙන්, යවබලා හෙලනලද දැස් ඇ
 තෙත්යි; ඔමුක්ක උපාහණේ, පසින් ගලවනලද වහන් දැ
 තෙත්යි; අවකොකිලං වහර, කොවුලන් විසින් හරණ
 ලද වහරයි; අවභ්‍යන්තං, පරිභවකොට හෝ නිපුණකො
 ට දන්මයි; අවමිඤ්ඤති, නිවකොට සිතා; අවගච්ඡති,
 දනි; ඔදනං වොදනංවා, පිරිසිදුයි; අවධාරණං, නි
 යමකොට දැරීමයි; අවකාශො, ප්‍රදේශයි; අවහාරො,
 සොරාගැන්මයි—ආදී ශබ්දයෙන් අවජිනි, පරදවනු
 ලැබේ; අවසිති, ස්විතිය; ඔක්කනති, පැමිනීමයි; ඔ
 විදති, අවවාදකෙරේ; අවසානං, පැමිණීම යන මේ
 ආදී ගතයුතු.

අතීති අනුගතානුපව්‍යේන පව්‍යස්ථි භූතස්ථි සාදිසා
 භිත නතිස්ථ ලක්ඛනස්ථි භූතානුකූලානුගතානුපව්‍යස්ථි—
 අනු යන මේ උපසංහිතයෙන්; අනුගතාතීය, අනුපව්‍යේ
 භූතාතීය, පශ්චාත්තීය, අතිශයාතීය, සද්ගුණාතීය, හි
 නාතීය, තානිසාතීය, ලක්ෂණාතීය, නත්ප්‍රකාරයකට
 ප්‍රාප්තානුගේ ක්‍රියා, කොටසක, ප්‍රතිඉත්‍යාය—ආදී ශබ්ද
 යෙන් අනුප්‍රාප්තිය, අධ්‍යානාතීය, අවකාශය යන මේ

ආද්‍යාත්මිකත් කෙරෙහි වැඩේ—හේ මෙසේයි—අනෙකි,
අනුමයේ; අනුමයො, අප්‍රසින්න භාවයෙන් සත්‍යානන්‍යෙහි
නොසිඳි පවත්නේයි; අනුරූපි, රථයාගේ පිටිපසයි; අ
නුරතො, අතිසසිත් ඇළතේයි; අනුරූපං, සද්‍රශයි;
අනුසාරිප්‍රත්‍යං පඤ්ඤාවනො, නුවනැත්තානු නුවනින්
ශාරිපුත්‍රයෙහි භීතයෝයි; නදිමනිවසිනාසෙනා, සෙනා
තොමෝ නදියහා එක්ව අනුබ්බසි හෙවත් නදියහා එක්
ව පවත්නීයි; රුක්කමනුවිච්ඡාතනෙ විජු, විදුලිය වෘ
ක්ෂය ලක්ෂණකොටගෙණ බබලා; සාධු දෙවදත්තො
මාතරමනු, දෙවදත්තනෙම මවකෙරෙහි සාධුභාව පැ
මිනියේයි; යදෙත්‍ර මං අනු සියා නං දියතු, මෙහි යමෙක්
මානිසා නවනලදද මාගේ කොඨාසයයි සේයි ඒ කොට
ස දෙතුලැබෙවා; රුක්කං රුක්කං අනුවිච්ඡාතනෙ ම
නෙ, මනුෂ්‍යනෙම වෘක්ෂයෙක්හි වෘක්ෂයෙක්හි බබලා හෙව
ත් වෘක්ෂයක් වෘක්ෂයක් පාසා බබලා—ආදී ශබ්දයෙන් අ
නුකම්පා, අනුග්‍රහය යන මේආදී ගතයුතු.

පරිති සමනතනොභාව පරිච්ඡේද වර්ණනාලිඝන නි
වසන පූජා භොජනාවර්ණන දෙසංකාත ලක්කනාදි
සු—පරි යන මේ උපසංහයනෙම; භාත්පසිත්විමය, පිරි
සිදිමය, දුරුකිරිමය, වැලඳගැන්මය, හැදිමය, පිදිමය,
වැලඳිමය, අවඤ්ඤා, දෙමනිමය, ලක්ෂණය—ආදී ශ
බ්දයෙන් නළිය, වක්‍රපතිය, සොකය යනාදියෙන් කෙ
රෙහි වැඩේ—හේ මෙසේයි—පරිවුනො, භාත්පසිත් පි
රිවරණලදි; පරිඤ්ඤාසං, පිරිසිඳ දතයුතුමුසේයි; පරි
කරති, වලභා සේ හෙවත් දුරුකෙරේ; පරික්කපති, වැ
ලඳගනී; වර්ථං පරිදහෙත්තති, වහ්‍රය හදි; පරිවර්තා,
අත්පා මෙහෙකිරිමආදී වශයෙන් පූජාකිරීමයි, හික්කුං පරි
වසති, හික්කුනු වලඳවා; පරිහවති, අවඤ්ඤාකරේ; පරි
භාසති, දෙම ප්‍රකාශකෙරේ; රුක්කං පරිවිච්ඡාතනෙ
විජු, විදුලියනොමෝ වෘක්ෂය ලක්ෂණකොටගෙණ බ
බලා—ආදී ශබ්දයෙන් සාධු දෙවදත්තො මාතරං පරි;
යදෙත්‍ර මං පරි සියා නං දියතු, රුක්කං පරිවිච්ඡාතනෙ
මනෙ, යන මේආදී ගතයුතු.

අධිති අධිකියැරුපරිභාවාධිගවනපකායනාධිසානති
 ව්‍යාපාදුණනාදිසු—අධි යන මේ උපසංහිතතෙම; අධි
 කාතීය, ජයවරතීය, මනෙතනිවිමය, වැඩපැවතිමය, හැ
 දැරීමය, ඉවිමය, සනිවුතත්තිරිමය, පාමිනිමය—ආදී ශබ්ද
 යෙන් වෙසෙසිමය යන මේ ආද්‍යාතීයත් කෙරෙහි වැඩෙ-
 මෙමෙසේසි—අධිසිලං, අධිකවු සිලයයි; අධිපති, ජයව
 රයි; අධි බ්‍රහ්මදෙනා පචාලා, පචාල ජනපදවාසිහු බ්‍රහ්මද
 ත්‍යායා ජයවරකොට ඇත්තානුයි; අධිගතති, මතකට
 නැගේ; පඨවිං අධිසෙසාති, පාපිවිසගේ මනෙතනි හො
 වි; අධිගතති, මැඩපවත්වා; අධිගත, හදුරු; අධිසාති
 ඉටා; අධිමොකො, නිශ්චයයි; අධිගතති, පැමිණේ—
 ආදී ශබ්දයෙන් අධිකරෙහි යනාදී ගතයුතු.

අභිග්‍රහිවුධිතාව විසිසාධිකුධිකමම කුල සොරුප
 වසුන ලකකිතිමිහුතකානවිව්‍යාදිසු—අධි යන මේ
 උපසංහිතතෙම; ඉදිරි, විශිෂ්ටාතීය, අධිකාතීය, උ
 භිවුක්‍රියාය, කුලය, සුරුපය, වැදීමය, ලක්‍ෂණය, ඉති
 මිහුතයාගේ කිමය, ව්‍යාපනව්‍යාය—ආදී ශබ්දයෙන් වාසි
 ස, අනන්‍යය, අන්‍ය ගනාද්‍යාතීයත් කෙරෙහි වැඩෙ—ගේ
 මොසේසි—අභිවුබො, ඉදිරියයි; අභිතනමති, ඉදිරිවසේ;
 අභිබලෙමා, විශිෂ්ටවූ ධර්මයි; අභිවසාති, අධිකව වසි;
 අභිරුහති, උඩට නැගේ; අභිජනො, මනාකුලෙහි උ
 පත්තෙයි; අභිරුපො, සුසුරු වූ රුපැතෙත්තිය; අභිවාද
 ති, වදි—මෙහි ඉතිමිහුතාදිහු පෙරසේමැයි—ආදී ශබ්ද
 යෙන් අභිධාන, අභිධානය ගනාදිහු ගතයුතු.

පතිති පතිගත පරිලොම පරිතිධි පතිදන තිසෙධ ති
 වසනන සාදිසා පතිකරණදන පතිබොධපරිවිලකක
 නිත්මිහුතකානවිව්‍යාදිසු—පති යන මේ උපසංහිත
 තෙම; පතිගතය, පරිලොමය, මුහුණ සදාය, ප්‍රතිද
 නය, ප්‍රතිසෙධය, නැවතිමය, සදාගතාවය, ප්‍රතික්‍රියාය,
 ගැත්මය, අවගමනය, නිසිමය, ලකනනය, ඉතිමිහුතය
 ගේ කථනය, කොඨාසය, විපාය—ආදී ශබ්දයෙන් වි
 රුධය, ආදරකිරීමය, පිණිසය, පැවිමිත්‍රාය, අභිවුධය,

ගමනය සනාථ වූයත් කෙරෙහි වැරදි—හේ මෙසේයි—
පව්වකඩ, වස්තුවලට ඉදිරියෙන් නිසා පවත්නා සැණසැණිය;
පව්වකඩ, ගතවගේ ඉහළයි; අවර්ගතොපතිසියො,
සිතනතොම අවාර්ගතොපතිසියො සදායයි; තෙලහි සිතා පතිදද
ති, තෙලහි පුරුෂතෙව ගිතෙල මතුබලා * දේ; පව්
සෙසො, වලකා; පව්කතමති, ගවත්තේයි; පතිකාගේ,
පිළියමයි; පතිගණතාති, පිළිගණි; පව්වෙසො, පතිවෙස
කිරිමයි; පව්වෙසා, හෙතෙයි, අනුකිරිමයි—ලක්ෂණය
පෙරසේමයි—අදි ශබ්දයෙන් පව්වර්තී යන මේ අදි ගත
සුතු.

සු ඉති සොහන සුඤ්ඤාමාසමිති සුඤ්ඤාදිසු—සු යන
මේ උපසන්තතෙම; සුඤ්ඤාමාස, මනාස, අව්වර්තාමි
ය, සමපනාතා, සුඤ්ඤාමාස—අදි ශබ්දයෙන් හාශාමි
යනාදි වූයත් කෙරෙහි වැරදි—හේ මෙසේයි—සුගණො,
සොහන ගදාදායෙන්යි; සුතතො, සුඤ්ඤාමාස කාසනති දා
තෙන් නොහොත් නිවාරණවිමුඛව මනොගතියෙන් ගි
සේයි; සුඤ්ඤාමාස, සමාධිව සිසාදායෙන්යි; සුතතො, සුඤ්
සේ කටහැකි වගෙන්යි—අදි ශබ්දයෙන් සුඤ්ඤාමාස යන
මේ අදි ගතසුතු.

අ ඉති සුඤ්ඤාමාසමිති මර්ගාදිවිධි පත්තිව්‍යා
පරිසාරාදිකම්මගණන නිවාස සමිපවිතානාදිසු—අ
යන මේ උපසන්තතෙම; අභිමුඛවිමස, උභිමුඛවිමස, ඉම
හැර ගැන්වීම, හිමනා එක්කොටගැන්වීම, ප්‍රාප්තිය, කා
මතිවිමස, වැලඳගැන්වීම, අරමනා, ගුණගණන, ස්වාභාවය,
අසනාතා, කාදම්මය—අදි ශබ්දයෙන් චක්කරය, දුක්ඛ
ය, ජප්පමිතිය, නිවාරණය, අප්‍රසාදය, අසිංහනය, සමර්
ණය, පිභිට්ඨය, විසමය යනාදි වූයත් කෙරෙහි වැරදි—
හේ මෙසේයි—අග්ගතිය, අභිමුඛව ජ; අග්ගතිය, උභිට්
තාගේ; අප්‍රසාදය, පව්වෙස දක්වා සෙසො
යි; අනුමාරං සොකවිතාසය, කාතනාන සමිට්
යාගේ යසස කුමාර සිසුන් දක්වා පවත්තේයි; අපතනි
මාපනො, අපතනියට පැමිණියේයි; අකඩ්ධා, කැමති

* නැවත.

විමසි; අලිඛිතං, විලෙඳගැන්විසි; ආරම්භා, පටන්ගැන්විසි; අදිසති, ගණි; අලඞ්ඛි, විශේෂයෙන් ගණි; අවසරො, නිවාසස්ථානයයි; අසනාං, සම්පූර්ණයි; අමනෝති, කැඳවා-ආදි ශබ්දයෙන්, අවර්තය, අලෝක, අවලසන මේආදී ගතයුතු.

අතිත්‍යාගිකාමනාතිකතානිසය භූෂණාදිසු—අති යන මේ උපසංහිතයෙන්; ඉක්මිමය, අතික්‍රාන්තය, අතිසය, භාෂාණීය-ආදි ශබ්දයෙන් අනාදිකාවය, පුණය, අතිතය, ප්‍රසංසාය යනාදි භූෂණ කෙරෙහි වැටේ—හේ මෙසේයි-අතිකුසලෝ, සෙසුන්ට වඩා අතිසයින් දක්‍ෂය; අතිකොධෝ, දෘඩව ක්‍රෝධයයි; අතිවුච්ඡි, ඉතා වම්භාවයි-ආදි ශබ්දයෙන් අතිහරිතා, අතිරික්තය, අතිදෙවො යන මේ ආදිහු ගතයුතු.

අපිති සමභාවනාපෙක්ඛා සමුවචය ගරහ පඤ්ඤාදිසු—අපි යන මේ උපසංහිතයෙන්; සමභාවනාය, අනන්තකල්පයේ අපේක්ෂාකිරීමය, සමපිණ්ඩනය, නිස්පය, ප්‍රභතය-ආදි ශබ්දයෙන් පිටානය, අසංසාරීය යනාදි භූෂණ කෙරෙහි වැටේ—හේ මෙසේයි-අපිදිබ්බසුකාමෙසු, දිව්‍යපවකාමයෙහි පවා; රතිං සොනාඨිගව්‍යති යනු හා සමිකිසි; මෙරුමිපි විනිවිදකිසි ගව්‍යති, මෙරුපච්ඡිතය පවා විනිවිද ගතෙත්යි; අභිපි ධම්මො අතිසතො, මේ ධම්මයද අතිසතයි; ඉහිපි අරහං, මේ කාරණයෙන් අහිත්තම් වේ; මේ ඉති ශබ්දය කාරණයෙන් කියනලද, අපි ශබ්දය අතික් කාරණය සමුවචයකරණ ලදී, එහෙයින් ආරක්ෂකාව අරිතං, අරිතං හතකාව, පාපකරණ රහාභාවාව, පව්‍යාදිනමරහතකාව අරහා යි යොදනු—අනන්තපි අනන්තාණම්පි ආදය, අනුකුද අනුකුමන්ද ගණන; නිකමුති යනු හා සමිකිසි; නිස්පයෙහි, අමනාකං අපි පවිතක, නොද අපට පණ්ඩිතයෙහි; ප්‍රභතයෙහි, අපිහනොති නිකමා ලභිතං, වහන්ස නිකමා ලද්ද-ආදි ශබ්දයෙන් අපිටානය යන මේ ආදිහු ගතයුතු.

අප ඉත්‍යපගහගරහ වර්ජන පුණ්‍යසංකතාදිසු—අප

යන මේ උපසන්ධිතමය අපගනාථිත, ගුණිත, දුරුකිරීමය, පුනරුත්ථාපන, අප්‍රිතික—ආදී ශබ්දයෙන් වැළකීමය, නිදේශය, චෝරකර්මය යනාදියෙන් කෙරෙහි වැඩේ—හේ මෙසේයි—අපගනාථිතයන්-අපමානතා, පහවූ මානනාදි තේජසි; අපෙතො, පහවී; නිදර්ශන, අපගමනා, නිදර්ශන ගුණිතයෙන් ඇතේයි හෙවත් නපුරුවූ පිළිසදා ඇතේයි; නොහොත්, අපගමනා, ශ්‍රමණ හවත් ගොන මනෙම විගතවූ ගුණිතයෙන් ඇතිවෙයිත් පුනරුත්ථාපන නිවැරදිකරණයක් නැතැයි අපගනාථිතමය; වර්ජනසෙති, අපසාලය ආසනි වානිජ, වෙළෙඳු සාලාව හැර යෙත්; පුනරුත්ථාපන, වුඩාපමාසි, මහලත්ව පුදන සුදුසි නොහොත් වාසයන්ව වදනා සුදුසි; අප්‍රිතිකය, අපර ප්‍රකෘති, අප්‍රිතිවේ හෙවත් අපරධකෙරේ, සිත කලකව සිසේයි—ආදී ශබ්දයෙන් අපවදන, ව්‍යපදිත මේ ආදී ගතයුතු.

උප ඉත්‍යුපගමන සම්ප්‍රපාතනි සාදිකාධිකූපරිභාවා නයන දෙසකතා සංකෘත, ප්‍රබව කම්පුණ ගෘහකාර භූමිකාදිසු—උප යන මේ උපසන්ධිතමය; සම්පගමන, ආසනාය, ප්‍රාපනිත නොහොත් සුකතිය, සද්ගතව, අධිකය, මහෙත්වීමය, නොකැමිස, දෙපනිමය, සංඥා සපුරා ක්‍රියා, පිදීමය, විනාශ වීමත් ගතයුතු ආකාරය, ගෘහාභිත, යනාදියෙන් කෙරෙහි වැඩේ—හේ මෙසේයි—උපගමනයෙහි, නිසිතානාටා උපනිසිදෙය, හුත් භික්ෂුකාර සම්පව භික්ෂුකාර; සම්පයෙහි, උපනගර, නුවර සම්පය; උපනගරයෙහි, සහන ලොක උපනගර, සංඝලොකයෙහි උපදි නොහොත් සුකතිය—එහි උද්ගරණ මෙසේයි—උපනගරය, සුකතියෙහි; ඉත්ථානික, බලාකුසි හෙවත් අරමුණ අනුගමකෙරෙණයි; උපෙකතා, උපෙකතනම; සද්ගතය, උපමාන, සද්ගත; අධිකාභිතය, උපබාරිතයෙහි, නිසිතානාටා, නිසිතානාටා අධිකය; උපරිභාවයෙහි, උපසම්පතො, සාමිකෙත් හව යෙන් මතතව පැමිනියෙයි; ගොකැමිති, උපවාසො, ලිඛිතයෙහි හෙවත් නොවැළඳීමයි; දෙප්‍රකාශයෙහි, උ

පවදති, දෙව්‍යාකීර්ෂා; සාහසිකයෙහි-උපධා, සංඝයා; උපසංඝයා, පපරාදී උපසංඝි සංඝයා-සුචරිත්තයෙහි; උපකතමො, ප්‍රාණතිපාත ව්‍යතික්‍රම නිමිත්තවූ සුචරි ප්‍රයෝගයයි; උපකාරො, පළමුකොට වැඩිකිරීමයි-පූර්ණයෙහි, බුද්ධපදාකො, බුදුන් පූර්ණකරනෙත්යි; මාතුපදානං, ඉවුන්ට පූර්ණකිරීමයි; විත්තයා විසින් ගතයුතු ආකාරයෙහි, සොවෙස පවුපදානං, සුවිච්ඡේදයන් වැටවීමයි; භාග්‍යාචාර්යෙහි, උපාදානං, දැඩිකොට ගැන්වීමයි; උපායාසො, බලවත් ආයාසයයි; උපනික්ඛයො, බලවත් ආශ්‍රයයි-ආදී ශබ්දයෙන්, උපරමහි, උපධාරෙහි යන මේආදී ගතයුතු.

දැන් සලොකන ප්‍රාදීන්ගේ සාමාන්‍ය විශේෂාචාර්යාදහරණයකොට අනන්තරයෙන් පදසිඬි ක්‍රම දක්වනු ලැබේ-ඒ ප්‍රාදීන්ගේ නාමිකම ගතයන් දෙන්නා විශේෂ කරණ භාවය හෙතෙකොටගෙණ “පරසපිඤ්ඤාපයොගෙ” යන සූත්‍රයෙන් ලිඟු සාද්‍ය කරණලද කල්හි සතදී විභක්ති වේ-ලොපහති වත්තමානෙ-මෙහි “සෙසතො ලොපං ගසිපි” යනෙන් ලොපං යනු වැටෙන ලද කල්හි “සබ්බා සමාවුපසාපසග්ගතිපාතාදිතිව” මේ විධිසූත්‍රයෙන් ආවුසො ශබ්දයා කෙරෙත්ද උපසංඝි නිපාතයන් කෙරෙත්ද පරවූ සියලු විභක්තින්ට ලොපවෙයි, මෙහිම ආදී ශබ්දයෙන් සමහර විවික්ෂිත ස්ථානයෙකින් සූත්‍ර පදාදීන් කෙරෙත් පරවූ විභක්තින්ටද ලොපවේ-ආදී ශබ්දයෙන් ගැටා පදයන් ගත්හ-හදුනා ගනන යනු උදහරණයි-මේ සොලොපය සූත්‍රයෙහි ආදී ශබ්දයෙන්ම වේ-මේ සූත්‍රයෙහිද ආවුසො යන මොහුගේ වෙනම ගැන්වීම, නිං ආවුසො තුමෙන ආවුසො යි, මෙසේ එකතු වනු නිසංඛ්‍යා නිත්තව ගැහවීම ප්‍රයෝජනකොට දැනෙන්නයි-මේ සූත්‍රයෙහි වකාර “ආනො” යනාදී සූත්‍රයෙහිමෙන් අවධාරණය පිණිසයි. ප, පරා, නි, නි, උ, දු, සං, වී, අව, අනු, පරි, අධි, අති, පති, සු, ආ, අති, අපි, උප යනු මෙසේ සිඬව විසති ප්‍රාදීහු ප්‍රකෘතියෙන්ම සිවිහිසි දනුයුතු.

ව ඉති සමුවවයානිවෘත්තරෙතරයොග සම.හාරව
ධාරණදිසු—ව යන මේ ගෞපාතික පදයනෙම; රුක්
කිරීමය, අප්‍රධාන බවය, පදවයක් ඔවුනොවුන් හා යෙදි
මය, එක්වූ බවය, නිශ්චය—ආදී බෙදගෙන් වාක්‍යෝප
නාසය යනාදි ඒවායන් කෙරෙහි වැටේ.

වෘ ඉති විකටානුපමාන සමුවවය වටහිත විභාසාසු
ව—වෘ යන මේ ගෞපාතික බෙදගනෙම; විකල්පය, උ
පමාය, රුක්කිරීමය, ව්‍යවස්ථිත විභාසාස, වකාරයෙන් ස
ඤ්භය, පදසුරණය යන මේ අර්ථයන් කෙරෙහි වැටේ.

න, නො, මා, අලං, හලං, නහි, ඉවෙවතෙ පරිසෙ
ධනෙය්—න යන නිපාතය, නො යන නිපාතය, මා ය
න නිපාතය, අලං යන නිපාතය, හලං යන නිපාතය,
නහි යන නිපාතය යන මොනු නිගමධාරීයයහි වැටෙත්.

අලං පරිසෙති භූතනෙසුව—අලං යන මේ නිපාත පද
යනෙම; සාමාන්‍යය, අලංකාරය, ව බෙදගෙන් යනාදිය,
පරිපූරණ භාවය, වාරණය යන මෙනෙක් අර්ථයන් කෙ
රෙහි වැටේ.

අථ ඉති පඤ්ඤානන්තර්ගාධිකාරදිසු—අථ යන මේ
නිපාත පදයනෙම; ප්‍රශ්නය, අනතුරුභාවය, ප්‍රස්ථාය,
වකාරයෙන් පදසුරණය, මධ්‍යලාය, පවත්ගැන්මය, සා
ක්‍යය යන මෙනෙක් අර්ථයන් කෙරෙහි වැටේ.

බද්ධ ඉති පරිසෙධාවධාරණ පඤ්ඤිසු—බද්ධ යන මේ නි
පාතපදයනෙම; නිෂේධය, නිශ්චය, ප්‍රසිද්ධිය, වකාරයෙන්
වාක්‍යලංකාරය, නැලවීමය, අනුමතිය යන මෙනෙක්
අර්ථයන් කෙරෙහි වැටේ.

වත ඉත්‍යෙකංසෙත්ථ බෙදගුකම්පා (සංකප්පො) සුව—
වත යන මේ නිපාතපදයනෙම; එකාන්තය, විසාදය, අනු
කම්පාය, සංකල්පනාය, වකාරයෙන් සංභාසාය, විසම්
ය, අමනාත්‍යය යන මෙනෙක් අර්ථයන් කෙරෙහි වැටේ.

අභොතානන්තරාදෙසානතර පඤ්ඤාසුව—අභො යන මේ
නිපාතපදයනෙම; අනුකම්පය, ඉක්කිතිය, ප්‍රශ්නය, වකා
රයෙන් මධ්‍යලාය, පවත්ගැන්මය යනාදි ඒවායන් කෙ
රෙහි වැටේ.

හි ඉති හෙතුවධාරණාසුව—හි යන මේ නිපාත පදයනෙම, ආරණ්‍ය, අවධාරණ, ව්‍යාප්තයෙන් විශේෂාචාර්ය, පදපුරණය යන මෙතෙක් අර්ථයන් කෙරෙහි වැටේ.

තු ඉති විශේෂ හෙතුනිවත්තනාදිසුව—තු යන මේ නිපාතපදයනෙම, විශේෂ, හෙතු, නිවත්තනය, අදි නිබදයෙන් පදපුරණ, විකල්පය යනාදියෙන් කෙරෙහි වැටේ.

පන ඉති විශේෂපදි—පන යන නිපාත පදයනෙම, විශේෂ, අපි ශබ්දයෙන් පදපුරණය යන මේ අර්ථයන් කෙරෙහි වැටේ.

හවෙ වෙ ඉවෙවනෙ'කංසායාපි—හවෙ වෙ යන නිපාතයෙන් දෙදෙන එකානාචාර්යයෙහිද වැටේ.

හං වියාද සමනාමසුපි—හං යන මේ නිපාත පදයනෙම, බෙදය, සමග්‍රමය යන මේ අර්ථයන් කෙරෙහි වැටේ.

සෙය්‍යපීදනා'හං කතමනාසරෝපි—සෙය්‍යපීදං යන මේ නිපාත පදයනෙම, හේ කෙසේද යන මේ පාවර්ථයෙහි වැටේ.

අර්ථ සක්‍යා ලබ්‍යා ඉවෙවනෙ පඨමායං—ප්‍රථමා විභක්තියෙහි වැටෙන්නාදි, අර්ථ යන මේ නිපාතය, විද්‍යා නිවර්තනිද, කාල සාමාන්‍යයෙහිද, සක්‍යා යන නිපාතය, පිළිවන යන අර්ථයෙහිද; ලබ්‍යා යන නිපාතය ලැබෙයි යනාදියෙන් කෙරෙහි වැටේ.

ආවුතො, අමෙතො, හමෙතො, අරෙ, රෙ, රෙ, ඉවෙවනෙ ආමනනෙ—ආමනනුණයෙහි වැටෙන්නාදි ආවුතො යන මේ නිපාතය සමාන්‍යයෙන් ආලපනයෙහිද—අමෙතො හමෙතො අරෙ රෙ යන මේ නිපාතයෝ භීතයෙන් ආලපනයෙහිද—රෙ යන නිපාතය දෘෂ්ටයෙන් ආලපනයෙහිද වැටෙයි.

දිවා භියෙත නමො ඉවෙවනෙ පඨමා දිනියායව—ප්‍රථමා විභක්තියා විභක්තිවු, දිවා යන නිපාතය දවල්හිද, භියෙත යන නිපාතය, නැවතත් බොහෝ යන අර්ථයෙහිද, නමො යන නිපාතය නමකාරයෙහිද යන මේ අර්ථයන් කෙරෙහි වැටේ.

සං, සාමං, සං, සමමා, * කිනති ඉවෙව නෙ නතිස
 සේ—නාතිසාථීයෙති වැටෙතනාටු, සංය සාමංය
 සංය යන මේ නිපාතයත් තුන්දෙන නමා විසින් යනාථී
 යෙතිද, සමමා යන මේ නිපාතය, ප්‍රශංසායෙන් යන අථී
 යෙතිද, කිනති යන මේ නිපාතපදය, කිසිවකින් යන අථී
 යෙතිද යන මෙතෙක් අථීයත් කෙරෙහි වැටෙත්.

සො නො ධාපවමයනනාට—පදසො යනාදියෙති
 සො ප්‍රත්‍යයානතයාද, දික්කිනො යනාදියෙති නො ප්‍රත්‍ය
 යානතයාද, එකධා යනාදියෙති ධා ප්‍රත්‍යයානතයාද යන
 මොහු නාතිසාථීයෙතිම වැටෙති දනසුතු.

නවෙතුං පවමයනනා චතුර්ථිකා—කාතවෙ යනාදියෙති
 නවෙ ප්‍රත්‍යයානතයාද, දතුං යනාදියෙති තුං ප්‍රත්‍යයා
 නතයාද යන මොහු චතුර්ථිකයෙති වැටෙත්.

සො නොපවමයනනා පවමයසේ—දිශසො යනාදි
 යෙති සො ප්‍රත්‍යයානතයාද, රුරනො යනාදියෙති නො
 ප්‍රත්‍යයානතයාද යන මොහු පවමයථීයෙති වැටෙත්.

නො සත්තමයසේපි තුථාදිපවමයනනා ච—එකතො
 යනාදියෙති නො ප්‍රත්‍යයානතයාද, යතු යථී යනාදියෙති
 තු ටි ප්‍රත්‍යයානතයෝද—ආදි ශබ්දයෙන් සතිං, තතිං, ත
 හං යනාදි ප්‍රත්‍යයානතයෝද සත්තමයථීයෙති වැටෙත්.

සමනනා, සාමනනා, පරිනො, අභිනො, සමනනො,
 එකපකිං, එකමනනා, හෙයා, උපරි, උඩං, අඩො, තිරි
 යං, සමුඛා, පරමුඛා, ආම්, රහො, තිරො, උච්චං, නිචං,
 අනො, අනතරං, අනතරං, අපකිත්තං, ඛිතිධා, ඛාතිරං,
 ඛාතිරං, ඛිති, ඔරං, පාරං, ආරා, ආරකා, පච්ඡා, පුරෙ,
 හුරං, පෙව්ව, ඉවෙවනෙ සත්තමියා—සත්තමයථීයෙති
 වැටෙතනාටු සාමනනා යන නිපාතය හාත්පස්සි හෙවත්
 හැමතැන්හිද, සමනනා යන නිපාතය ආසන්නයෙහිද
 හෙවත් සමීපයෙහිද, පරිනො යන නිපාතය ඇතුළත්හි
 ද නොහොත් හාත්පස්සිද, අභිනො යන නිපාතය, සම
 නනො යන නිපාතය හැමතැන්හිම යන අථීයෙහිද,

* සමම, හැම පොත්හි.

එකරැකිං යන නිපාතය එක්තැනෙක්හි යන අර්ථයෙහි
ද, එකමනතං යන නිපාතය අනුරූපභාවයෙක්හි හෙ
වත් එකත්පස්සි යන අර්ථයෙහිද, හෙඨා යන නිපාතය
යථ යන අර්ථයෙහිද, උපරි යන නිපාතය මහෙසෙතිද, උඩං
යන නිපාතය උඩද, අඩො යන නිපාතය යටද, තිරිසං
යන නිපාතය සරසද, සමුච්ඡා යන නිපාතය අසිමුඛයෙ
හිද, පරමමුච්ඡා යන නිපාතය නොහමුයෙහිද, ආචි යන
නිපාතය ප්‍රකාශයෙහිද, රහො යන නිපාතය රහස්සිද,
තිරො යන නිපාතය ප්‍රවෘත්තියෙහිද, උච්චං යන නිපා
තය උස්තත්තිද, නිචං යන නිපාතය මිච්ඡතත්තිද, අ
නෙතා යන නිපාතය අභිතුරෙතිද, අනන්තං යන නිපාතය
දෙකට මැද යන අර්ථයෙහිද, අනන්තං යන නිපාතය ඇ
තුළුත්තිද, අරුක්කං යන නිපාතය ආබ්‍යන්තරයෙහිද,
බහිච්ඡා, බාහිර, බාහිරං, බහි යන නිපාත සතර පිටත ය
න අර්ථයෙහිද, ඔරං යන නිපාතය මැත්පසෙහිද, පාරං
යන නිපාතය ඇත්පසෙහිද හෙවත් පරතෙරද, ආරු,
ආරුකා යන නිපාතවය දුරතා සමීපයෙහිද, පච්ඡා යන
නිපාතය පසුව යන අර්ථයෙහිද, පුරෙ යන නිපාතය
පෙරද, හුරං යන නිපාතය අන්‍යභාවයෙහිද නොහො
ත් හුරං පෙව්ව යන නිපාතවය පරලොචිතිද යන මෙනෙ
ක් අර්ථයක් කෙරෙහි ක්‍රමයෙන් වැටෙත්.

සමපති, ආසති, අරු, අපරුරු, පරුරු, සුවෙ, සෙව,
උත්තරසුවෙ, හීරෙක, පුරෙ, * සරු, සායං, පානො, කා
ලං, කල්ලං, දිවා, නක්කං, නිව්චං, සතතං, අභිඤ්ඤං, අ
භිනක්ඛණං, මුත්‍රං, මුත්‍රායං, භූතපුබ්බං, පුරි, යද, තද, ඉ
වෙවතො කාලසතතමිඤ්ඤං—කාල සතතමිඤ්ඤං වැටෙ
නානාදි, සමපති යන නිපාතය, දෑත් යන අර්ථයෙහිද, ආය
ති යන නිපාතය, අනාගතකාලයෙහිද, අරු යන නිප
ාතය, අද දවස්හිද, අපරුරු යන නිපාතය, පෙරම් දවස්
හිද, පරුරු යන නිපාතය, අනිදා දවස්හිද, සුවෙ සෙව
යන නිපාතවය, සෙව දවස්හිද, උත්තරසුවෙ යන නිපාත

* පරෙ, හැම.

ය, අතීතය දවස්හිද, පුරෙ යන නිපාතය, අතීතයෙහිද
 කෙවත් පෙරවිදවස්හිද, සර්ව යන නිපාතය, එකමෙහි
 ද, සාමාන්‍ය යන නිපාතය, සවස්හිද; පාතො යන නිපාතය,
 උද්‍යානහිද, කාලං, කල්‍යාණ යන නිපාතවය කාලයෙහිද,
 දිවා යන නිපාතය, දහවල්හිද, නැතහොත් යන නිපාතය, රා
 ත්‍රියෙහිද, නිවේශය සහනය අභිමතය යන නිපාතතු
 ය, එක්වත්හිද හෙවත් නිරන්තරයෙහිද, අභිකල්පය
 යන නිපාතය, නිරන්තරයෙහිද නොහොත් ස්වයං
 මන්ත්‍රයෙහිද, මුත්‍රය මුත්‍රාය යන නිපාතවය, අභිලාෂ
 ක්හිද; භූතපුබ්බාය පුරුෂයන නිපාතවය පුරුෂයෙහිද, යද
 යන නිපාතය යම්කලෙක්හිද, තද යන නිපාතය එකල්
 හිද යන මෙතෙක් අතීතයත් කෙරෙහි වැටෙත්.

අපොච්ඡ අපොච්ඡාමි නු ඉවෙච්චෙන සංසයෙත්—අ
 පොච්ඡ, අපොච්ඡාමි, නු යන නිපාතත්‍රය මෙසේදෝහෝ
 එසේදෝහොයි සංසයාතීයෙහි වැටෙත්.

අඛා අඤ්ඤාදඤ්ඤා නග්ග ජාතු කාමං සසකතමිවෙච්චෙන
 එකසයෙත්—අඛා, අඤ්ඤාදඤ්ඤා, නග්ග, ජාතු, කාමං, සස
 කතං යන මේ නිපාතයෝ සදෙන එකානන්තයෙන් යන
 අතීතයෙහි වැටෙත්.

එව ඉත්තවධාරණො—එව යන නිපාතයතෙම අවධා
 රණයෙහි වැටේ.

කච්චි නු නනු කථං කිංසු කිමිවෙච්චෙන පුරුෂයෙත්—
 කච්චි, නු, නනු, කථං, කිංසු, කිං යන නිපාතයෝ ස
 දෙන පුළුල්වෙහි වැටෙත්.

එවං ඉති ඉත්ථං ඉවෙච්චෙන නිදසන්නො—එවං, ඉති, ඉ
 ත්ථං යන නිපාතත්‍රය නිදසිතයෙහි හෙවත් මෙසේස ය
 න අතීතයෙහි වැටෙත්.

ඉති හෙතු වාක්‍යපරිසමානසිසුව—ඉති යන නිපාතය
 කාරණයෙහිද, වාක්‍යයාගේ නිමිතිවෙහිද; වකාරයෙන්
 අතීත විපරිසරයෙහිද, නිදසිතයෙහිද, අද්‍යායෙහිද, පු
 කාරණීයෙහිද, අවධාරණයෙහිද, ප්‍රත්‍යක්ෂයෙහිද, ස
 නතිධිග්‍රහණයෙහිද යන මෙතෙක් අතීතයෙහි වැටේ.

සාව නාව සාවතා නාවතා කිත්තාවතා එත්තාවතා කිව

ඉවේවිනෙ පරිබෙරදනනේ—සාව, නාව, සාවනා, නාව
නා, කිකතාවනා, එකතාවනා, කිව යන මේ නිපාතයෝ
සත්දෙන කාලාදීන්ගේ නිසේනාතීයෙහි වැටෙත්; එහි
සාව සාවනා යනු යම්පමණෙක් යන අතීයි; නාව නාවනා
යනු මෙ පමණෙක් යන අතීයි.

එවං සාත්‍ර ලත්‍ර ඔපායිකං පතිරූපං ආම සාධු සම්පව්වජ
නනේ—එවං, සාත්‍ර, ලත්‍ර, ඔපායිකං, පතිරූපං, ආම, සාධු
යන මේ සත්දෙන උක්තයාගේ වචනගෙන් ප්‍රතික්‍රමණ
තීයෙහි වැටෙත්—මෙහි එවං යනු එසේය යනාතීයි, සා
ත්‍ර යනු මැනව් යනාතීයි, ලත්‍ර යනු නොබරය යනාතීයි,
ඔපායිකං යනු නොපගේ අනෙකවැසික සම්විහාරකතිය
උපායෙන් යුක්තය යන අතීයි, පතිරූපං යනු සුදුසුය යන
අතීයි, ආම යනු එසේය යන අතීයි, සාධු යනු මැනව් යන
අතීයි.

සථා නථා යථෙව නථෙව එවං එවමෙව එවමෙවං
එවමිති සථාපි සෙසසථාපි සෙසසථාපිනාම විස ඉව සථර්ව
නථර්ව සථානාම සථාහි සථාව ඉවේවනෙ පවිච්ඡායනේ—
සථා යනා ආදිවු සථාව යනා අනතුකොව ඇති නිපාත
යෝ අවලෝකයෙන සද්‍යූතතීයෙහි වැටෙත්—මෙහි සථා
යථෙව සථාපි සෙසසථාපි සෙසසථාපිනාම යන මොනු
යම්සේ යන අතීයි—නථා නථෙව එවං එවමෙවං යන
මොනු එසේමැයි යන අතීයි—විස ඉව යනු, මෙන් යන අ
තීයි—සථර්ව යනු යම්සේද යනාතීයි—නථර්ව යනු එ
සේය යන අතීයි—සථානාම යනු යම්යම්සේනම් යන අ
තීයි.

සථා ඉති සොග්ගතා විවජා පදත්ථානනිවතති නිදසා
නෙසුව—සථා යන නිපාතයනෙම සොග්ගතවෙහිද ව්‍යාප
නෙවජායෙහිද පද්‍යතීයාගේ ගොඉක්ඡිමෙහිද දක්විමෙ
හිද යන මෙනෙක් අතීයන්හි වැටේ.

එවං ඉත්‍යපදෙස පඤ්ඤාවධාරණිදමස්ව නිදසානාකා
ර සංපතංසනුපමාන පරිමාණිද්‍රස්තව—එවං යන මේ නිපා
තයනෙම; උපදෙසය හෙවත් ඉත්‍යන්විමය, ප්‍රශ්නය, නිස
මය, ඉදං ශබ්දයාගේ අතීය, නිදශිතය, ආකාරය, සම්ප්‍ර,

භෂ්ණය, උපමාය, ප්‍රමාණය, ආදි ශබ්දයෙන් වචන ප්‍රති
 භූතය, නිද්‍යය යන මෙතෙක් අර්ථයෙහි වැටේ.

කිවාපිතානුසන්ධි—කිවාපි යන මේ නිපාතය
 නෙම; සමභාවනාථීයෙහි වැටේ.

අභො ඉති ගරභ පසංසන පඤ්ඤා—අභො යන
 මේ නිපාතය නෙම; නිද්‍යය, ප්‍රසංසාය, ප්‍රාභිනාය යන
 මෙතෙක් අර්ථයෙහි වැටේ.

නාමෙති ගරභ පසංසන සංඤ්ඤා පඤ්ඤා—නාම ය
 න නිපාතය නෙම; ගජ්ඣය, ප්‍රසංසාය, සංඤ්ඤා, ප්‍රසන්ධය ය
 න මේ අර්ථයන් කෙරෙහි වැටේ.

සාධු පසංසනසාවනෙසුච—සාධු යන නිපාතය; ප්‍රසං
 සා සාවඤ්ඤා දෙකෙහි වැටේ.

ඉක්ඛි හඤ් ඉවෙවතෙ වොදනතො—ඉක්ඛි හඤ් යන
 නිපාතවය වොදනාථීයෙහි වැටෙත්—වොදනානම්, වච
 න සමාලනයයි.

සාධු සුඤ්ච ඵවමෙතං ඉත්තානුමොදනෙ—සාධු සුඤ්ච ඵව
 මෙතං යන නිපාතය අනුමොදනයෙහි වැටෙත්—අනු
 මොදනානම්, සන්තොෂයෙන් පිළිගැනීමයි.

කීර ඉත්තානුසන්ධිනාසන්ධියොසුච—කීර යන මේ නි
 පාතය නෙම; අනුප්‍රවණයෙහිද, නොහැදෑරූ යුගෙහිද
 ද වැටේ.

නුත ඉත්තානුමානානුසාරණ පරිචිතකතයොසු—නුත
 යන මේ නිපාතය නෙම; අනුමානයෙහිද, අනුසාරණ
 යෙහිද, පරිචිතකතයෙහිද වැටේ—මෙහි අනුමානනම් පල
 සඤ්ඤිතයෙන් කාරණයාගේ අසතිභාව සමභාවනා ව
 සයෙන් අනුවගොස් උපපරික්ෂාකොට දැනමයි.

කසොති කාරණ පුට්ඨතෙ—කසො යන නිපාතය නෙ
 ම කාරණ පිළිවිසීමෙහි වැටේ.

යසො නසො නථාති නෙන ඉවෙවතෙ කාරණවචෙද
 නතො—යසො, නසො, නථාති, නෙන යන මේ නිපාත
 යෝ සතරදෙන කාරණයාගේ දැනීමෙන් පිරිසිදුම් අ
 ථීයෙහි වැටෙත්.

සහ සඬිං අවුරු ඉති සමක්‍රියායං—සහ, සඬිං, අවුරු යන නිපාතභූෂ, සමක්‍රියාවෙහි වැටෙයි.

විනා රිතෙ'ති විපරකායෙ—විනා, රිතෙ යන නිපාත යන් දෙනාන විප්‍රකාශයෙහි වැටෙයි.

නානා දුටු බහුප්‍රකාරය—නානා දුටු යන නිපාතයෝ දෙදෙන බහුප්‍රකාරයෙහි වැටෙයි.

දුටු විසුං අසඬිනානෙව—දුටු, විසුං යන නිපාතයෝ දෙදෙන සමුහනොවීමෙහි වැටෙයි—මෙහි වකාර පුටු ය ආනායුගේ බහුප්‍රකාර සමුච්චය කෙරේ.

දුටු කු කුට්‍රායං—දුටු කු යන නිපාතයෝ දෙදෙන කුත්සිනායීයෙහි වැටෙයි.

පුන අපයාමෙ—පුන යන නිපාතය අප්‍රථිමායීයෙහි වැටෙයි.

කථිති කිව්‍රයෙ—කථිති යන නිපාතය කාව්‍රායීයෙහි වැටෙයි.

බා ආබන්තං සධිව සධිඛා විභාගෙ—බා, ආබන්තං, යන නිපාත ප්‍රත්‍යයානන්ත හා සඬිං යන තුන්දෙන ගණන පරිවෘද්ධියෙහි වැටෙයි.

ඊසකං අපාමකෙසු—ඊසකං යන නිපාතය අප්‍රායීයෙහිද මජුයීයෙහිද වැටෙයි.

සනිකං මන්දයෙ—සනිකං යන නිපාතය මන්දයීයෙහි වැටෙයි.

බිපාං අරං ලහු ආසු තුනානං අවිරං සිසයෙ—බිපාං, අරං, ලහු, ආසු, තුනානං, අවිරං යන නිපාතයෝ සදෙන ශිෂ්‍යායීයෙහි වැටෙයි.

විරං විරහං දිසකාලෙ—විරං විරහං යන නිපාතය දිසිකාලයෙහි වැටෙයි.

වෙ යදි සඬිකාවයානෙ—වෙ යදි යන නිපාතය සඬිකා පිතිවගැන්මෙහි වැටෙයි.

බ්‍රවං පිත්ථධාරණෙසු—බ්‍රවං යන නිපාතය ස්වරයෙහිද අවධාරණයෙහිද හෙවත් ඵකානතයෙන් යන අයීයෙහිද වැටෙයි.

තා විසාදෙ—තා යන නිපාතය බෙදගෙහි වැටේ
තුණ්හි අභාසගෙ—තුණ්හි යන නිපාතය ගොඩ්හි
මෙහි වැටේ.

සව් පව්වකෙබ්—සව් යන නිපාතය ප්‍රත්‍යක්‍ෂයෙහි
වැටේ.

මුසා මිව්‍යා අලිකමසවෙව්—මුසා මිව්‍යා අලිකංස
යන නිපාතය අසත්‍යයෙහි වැටෙත්.

සුවහි අසිඬේ—සුවහි යන නිපාතය අසිංසනාසීයෙ
හි වැටේ—මේආදී නිපාතපදයන් යෙදියුතු.

තුන නිපාත නිපාතවිමසනා උසස්සකනගෙහි හව්
හති—තුන, නිපාත නිපාතයාන නිපාතයෝ උත්සාහ
යෙන් සුකා අසීයෙහි වැටෙත්—සම් පදයක් එක් පදය
කින් ගොනව්‍යා අතික් පදයක් අපෙක්‍ෂාකෙරේද, ඒ පද
ය උසස්සකන නම්වේ—මෙහි පසිඬුන යනාදී නිපාත
යන් හව්හි යනාදී අන්‍ය ක්‍රියාවක් අපෙක්‍ෂාකරුණ්හෙ
යින් පසිඬුන යනාදී නිපාතයෝ උසස්සකනාසීයෙහි
වෙත්—එහි උදහරණ මෙසේයි.

පසිඬුන, පසිඬ, පසිඬා, දිඬා, දිඬාන යන මේ
නිපාතයෝ පස්දෙන දක යනාසීයෙහි වැටෙත්.

දසෙකා, දක්වා—දනං දකාන-දකා, දි; උපාදස,
ගෙණ; දපෙකා, දෙවා; විකුණ, දක; විවෙස, පරි
ක්‍ෂාකොට හෙවත් තෝර; විනෙස, හික්මවා නො
හොත් සන්සිඳුවා; නිහව්ව, හසා; සලෙව්ව, එක්ව හෙ
වත් එක්කොට; උපෙව්ව, එළඹ; ආරච්ඡ, පටත්ගෙණ
හෙවත් අරහසා; අගම, අවුත්—මේආදී නිපාතයෝද
හව්හි යනාදී ක්‍රියාවක් අපෙක්‍ෂාකරුණ්හෙයින් උසස්
සකනගෙහි නිපාතයෝයි—මෙසේ නාමාකමනතොපස
යීහ යන මේ පදයෙහි විනිමිමුක්තවූ සම් පදයෙක් දැරූ
ඒ පදය නිපාත පදයයි දතයුතු.

නි මි.

93. Balavaters. O. du.

